

صعود سرمایه‌گذاری

هفته‌نامه | سیاسی، فرهنگی و اجتماعی | سال بیست و دوم | شماره ۱۱۰۶ | دوشنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۲ | ۴ صفر ۱۴۴۵ | ۲۱ آگوست ۲۰۲۳ | ۱۶ صفحه

مجتبی سلطانی، نویسنده کتاب «خط‌سازش» در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد
۲۸ مرداد و تراژدی شکاف بین نیروهای ضد استعمار

۱۲ تاریخ

مهدی سعیدی
برندگان و ناکامان در اولین گام

۲ سرمقاله

وَلِلَّهِ الْاِسْمَاءُ الْحُسْنٰی الْعِزَّةُ لَمَّا دَعَا إِلَى الْخُرُوجِ فَوَلَّى

۴ راهبرد

فرمانده معظم کل قوا در دیدار فرماندهان و مسئولان سپاه با تبیین پیشرفت‌های ملت بزرگ ایران مطرح کردند

نزدیک قله هستیم

رئیس مجلس شورای اسلامی

رئیس‌جمهور

ذلت دشمنان
به برکت سپاه

سپاه؛ امنیت‌ساز
و آرامش‌بخش

فرمانده کل سپاه

نماینده ولی فقیه در سپاه

گرفتن انتقام خون شهیدان
قطعی است

سپاه در خط مقدم
امنیت‌سازی منطقه

نیم نگاه | وضعیت برگشت ناپذیری

اکبر معصومی

کارشناس بین الملل

بررسی وضعیت رژیم صهیونیستی از لحاظ سیاسی، امنیتی و اقتصادی نشان دهنده اوضاع بحرانی در سرزمین های اشغالی است. بحران در منطقه به اندازه ای است که بسیاری از کارشناسان و افراد امنیتی و سیاسی در درون ساختار این رژیم از فروپاشی رژیم صهیونیستی صحبت می کنند. وضعیتی که نشان دهنده ناتوانی مسئولان رژیم صهیونیستی در ایجاد جامعه امنی است که برای آن وعده های بسیاری را داده بودند؛ از این رو وقوع انفجاری در محل کارخانه سابق صنایع نظامی تلاویو در نزدیکی منطقه رامات هاشارون، واقع در شمال شهر تل آویو که هفته گذشته اتفاق افتاد و به تبع آن آتش سوزی گسترده ای که در این منطقه ایجاد شد، تنها بخش کوچکی از خلا امنیتی در این رژیم است. طی دو ماه گذشته، این چهارمین بار است که تأسیسات نظامی و دولتی رژیم صهیونیستی دچار انفجار یا آتش سوزی می شوند. ویدئو و تصاویر منتشر شده نیز وقوع انفجاری سهمگین را نشان می دهد که آسمان شب را روشن می کند. این موضوع احتمال انفجار مواد شیمیایی را برجسته می کند. نهادهای امنیتی رژیم صهیونیستی نیز با وجود اعمال شدیدترین محدودیت ها، همچنان در کشف و جلوگیری از خرابکاری های صنعتی ناکام مانده اند. نکته جالب درباره این انفجارها و موارد مشابه اینکه ارتش رژیم صهیونیستی هر گونه انتشار اخبار در رابطه با آنها را ممنوع اعلام می کند. در ماه های گذشته، حداقل چهار انفجار از جمله در شهرک صنعتی دیمونا واقع در مجاورت تأسیسات هسته ای رژیم صهیونیستی رخ داده که در همه آنها علت وقوع حوادث نامشخص اعلام شده است. به نظر می رسد، این حوادث بی ارتباط با برخی پاسخ ها به اشغالگران نباشد. الگوی مشابه در این گونه حوادث، نامشخص بودن منشأ و علت انفجار و اعلام نشدن علت این حوادث از سوی مقامات صهیونیستی است. رژیم صهیونیستی سال ها تلاش می کرد با ناامن سازی بسیاری از کشورهای منطقه، خود در امنیت کامل باشد و به نوعی از گزاره امنیت برای خود توسعه و برای دیگران عقب ماندگی رقم بزند و در نتیجه در ساختار جدید خاورمیانه جدید که سال ها آمریکا دنبال آن بود، به عنوان یک قدرت منطقه ای در خاورمیانه حکمرانی کند. در وضعیت کنونی، نه تنها چنین وضعیتی رخ نداد؛ بلکه امروز خود درگیر وضعیت غیر قابل کنترل ناامنی شده است. بحران در رژیم صهیونیستی به حدی رسیده است که ژنرال احتیاط تامیر هیمین، مدیر مرکز پژوهش های امنیتی رژیم صهیونیستی اعتراف کرد، فروپاشی ارتش صهیونیستی آغاز شده است. او در مقاله ای که در روزنامه «یسرائیل هیوم» منتشر شد، اعلام کرد، فروپاشی ارتش که خود را ارتش ملت (یهود) معرفی می کند، شرایط بغرنجی را برای امنیت رژیم صهیونیستی به وجود خواهد آورد. این فروپاشی عملاً از هم اکنون آغاز شده است و تلاش ها برای ابقای ارتش خارج از گفتمان سیاسی دیگر امکان پذیر نیست. واکاوی دقیق تحولات رخ داده در رژیم صهیونیستی نشان می دهد، این رژیم دیگر بدون هزینه نمی تواند در دیگر کشورها کارهای ضد امنیتی انجام دهد و کشورها پاسخ این رژیم را ندهند. بدون شک، وضعیت به وجود آمده در سرزمین های اشغالی نتیجه سیاست های این رژیم است که سال ها برای تحقق آن در دیگر کشورها تلاش کرده بودند.

برندگان و ناکامان در اولین گام

هیچ تلاشی نکرده است تا منسویان شناخته شده شان در مرحله پیش ثبت نام انتخاباتی حاضر شده و به استقبال انتخابات بروند. در ادامه رسانه های وابسته به آنها نیز تلاش دارند تا این حضور نیافتن را ضریب داده و به جامعه القای ناامیدی کنند! در حالی که بخش عمده ای از این افراد دیگر به ورشکستگی سیاسی تبدیل شده اند که نزد افکار عمومی شناخته شده نیستند و حضور نداشتن شان تأثیر محسوسی بر روند انتخابات نخواهد داشت. آنان در حالی که رهبری در آغاز سال با صراحت از رقابتی شدن انتخابات سخن گفتند و از بازیگران سیاسی و مسئولان امر خواستند تا در این زمینه تدبیر کنند، به قضاوت زودهنگام روی آورده و به بهانه آنکه شورای نگهبان نامزدهای جناح ما را رد صلاحیت خواهد کرد، از حضور در انتخابات صرف نظر کردند.

البته قهرهای سیاسی این جریان تکراری شده است. یکی از آخرین نمونه ها در انتخابات سال ۱۳۹۸ بود که در مرحله اسم نویسی که یک ماه پس از اغتشاشات آبان ۱۳۹۸ صورت گرفت و در زمانی که دولت مسود حمایت آنان بر روی کار بود، بسیاری از چهره های شناخته شده این جریان با وجود فراخوان بزرگان شان از حضور در انتخابات اعراض کردند! این عدم اقبال سایه ناامیدی را بر سر این اردوگاه گستراند و امکان بستن فهرستی قسوی و رأی آور را از آنان گرفت و عملاً موجب ناکامی آنان در انتخابات مجلس یازدهم شد! کاهش ثبت نامی که با اعتراضات گسترده نسبت به عملکرد شورای عالی سیاست گذاری و رئیس آن آقای محمدرضا عارف همراه شد که نتوانسته بود وظیفه خود را برای بسیج نیروها به درستی

که عصبانیت آنان را به همراه داشته و در این روزها همه سنگینی را برای بی اعتبار سازی نام نویسی ها آغاز کرده اند که باید نسبت به این اقدام انفعالی آنها هوشیار بود.

درباره چند و چون افرادی که نام نویسی کرده اند، هر چند هنوز آمار همه جانبه ای ارائه نشده و درباره اینکه کدام افراد نام نویسی کرده و چه کسانی نام نویسی نکرده اند، به روشنی نمی توان صحبت کرد؛ اما برخی اخبار بیرون آمده از حضور چهره های شناخته شده و با سابقه حکایت دارد. طبق آمار اعلام شده در این دوره از انتخابات ۵۱۱ نفر از نمایندگان دوره های نهم، دهم و یازدهم مجلس شورای اسلامی پیش ثبت نام خود را انجام داده اند و بیش از یک هزار و ۱۰۰ نفر از نمایندگان ادوار مجلس شورای اسلامی بر اساس خود اظهاری، در این مرحله نام نویسی کرده اند.

نکته دیگر آنکه در دهه پنجم انقلاب اسلامی می توان انتظار چرخش نخبگان را داشت و بخشی از چهره های بنامی که دیگر پیر شده اند و از چالاکی و جوانی لازم برای فعالیت تمام وقت در مجلس شورای اسلامی و پذیرش نمایندگی مردم برخوردار نیستند، به تدریج بازنشسته شده و راه را برای جوانان بسواد و دلسوز این سرزمین باز کنند تا آنان بتوانند وارد میدان شده و با توان بیشتری برای خدمت به مردم نقش آفرین باشند.

نکته پایانی آنکه بخشی از جریان های سیاسی که روزگار انفعال خود را سپری می کنند و حرف هایی نو برای شنیدن و عرضه به جامعه ندارند، در این روزها ناامیدی خود را بلند بلند فریاد می زنند و تلاش دارند تا همسو با بیگانگان، جامعه را نسبت به آینده و انتخابات پیش رو دلسرد کنند. این جریان

ترور امنیتی ها از تریبون ملکه

وزارت خارجه، فعالیت های خود را در فضای مجازی به سمت شکل دادن شبکه هایی برای اقدامات تروریستی جهت دهی می کردند. در استان های گوناگون، این تیم ها دپوی مهمات داشتند. برای نمونه، در تهران بیش از ۸۰ مورد در فارس بیش از ۱۰۰ مورد دیو انجام داده بودند که کشف و استخراج شدند. این تیم ها در کرمان دنبال این بودند که برخی مغازه ها را با بمب های پرتابی منفجر کنند که باز هم آنجا تحت ضربه قرار گرفتند. کشفیات متعددی مانند ۴۳ بمب آماده انفجار، ۵۵ کشفیات انفجاری، ۲۰ بمب پرتابی و بیش از ۱۰۰ کیلو مواد پیش ساز انفجاری از این افراد کشف شد. این خبرها را با تحلیل های رسانه ها و چهره های سیاسی ای مقایسه کنید که به محض حادثه تروریستی شاهچراغ انگشت اتهام را به سمت نیروهای امنیتی گرفته و آنها را به کم کاری متهم کردند. این در حالی است که اگر به صورت واقعی به صحنه نگاه کنیم، وقتی کسی اسلحه به دست گرفته و شروع به تیراندازی می کند، شاید مواجهه با آن به سختی به نظر برسد. کمتر جایی هم وجود دارد که فردی مانند «بادیا» خادم شجاع شاهچراغ بتواند قبل از یک فاجعه بزرگ تروریست را از پای در آورد. به ایرانی و غیر ایرانی بودن هم ربطی ندارد. سال ۲۰۱۷ بود که در تیراندازی لاس و گاس استریپ یک یک

تیراندازی کاملاً کور و بی هدف بود، دست کم ۶۰ نفر کشته و بیش از ۵۷۷ نفر دیگر زخمی شدند. البته در هر جای دنیا در اولین اقدام آنچه به ذهن می رسد وظیفه همدردی با حادثه دیدگان و در ثانی حمایت از نهادهای امنیتی است؛ اما شوربختانه برخی رسانه ها، مانند بی بی سی فارسی و سعودی اینترنشنال به محض آنکه اتفاقی می افتد انگشت اتهام را به سمت نهادهای امنیتی گرفته و «کار خودشونه» را ترجیح بند تحلیل های خود می کنند. سیاستی که حتی داد سیاسیون خارج نشین را هم درآورده است. ایرج مصداقی، فعال سیاسی خارج از کشور در اعتراض به این تاکتیک اپوزیسیون گفته است: «اینکه سر هر ماجرای بگویم کار خود رژیمه، قضیه لوٹ می شود! نظرم به «کار خود رژیمه» نسبت به نقش جمهوری اسلامی در حمله تروریستی شاهچراغ، سست و بی ربط است و به درد همان فضای اینستاگرام و فیس بوک می خورد.» به نظر می رسد، اینجا ما با یک تروریست تکفیری مواجه نیستیم؛ بلکه با یک شبکه زنجیره ای از تکفیر و ترور مواجهیم. در این شبکه زنجیره تکفیر و ترور از آن که پشت تریبون مذهبی راه می اندازد تا آن که از رسانه ملکه توان امنیتی نظام را به سخره گرفته و تروریست های تکفیری را تطهیر می کند، هم تراز و هم راستا با تروریست شاهچراغ

هستند. نکته مهمی که باید مد نظر قرار گیرد، این است که برخلاف ابهام افکنی هایی که در رسانه های، مانند سعودی اینترنشنال، بی بی سی و حتی برخی داخلی ها انجام می شود، حادثه شاهچراغ نباید باعث شود که تصور ضعف دستگاه های امنیتی و انتظامی شکل بگیرد. اقتدار و صلابت و موفقیت دستگاه اطلاعاتی نظام بسیار بارز است و فهرست موفقیت ها بسیار بلند و طولانی است. اگر یک حادثه شاهچراغ شکل می گیرد، هر چند سخت و طاقت فرساست؛ ولی مطمئن باشیم که به واسطه تلاش های شبانه روزی نیروهای امنیتی و انتظامی از دهها مورد دیگر جلوگیری به عمل آمده است. البته برای آنکه کسی نتواند در چنین مواقعی انگشت اتهام را به سمت نیروهای امنیتی خودی بگیرد و آنها را به کم کاری متهم کند، دو الزام وجود دارد. الزام اول که حقوقی است، این است که قوانین سخت گیرانه ای باید در این حوزه به کار گرفته شود تا کسی نتواند اینگونه مجموعه های امنیتی را تضعیف کند. الزام دوم داشتن پیوست رسانه ای است. درست است که ذات کار امنیتی با فاش گوئی و خبررسانی زاویه دارد؛ اما داشتن پیوست رسانه ای و خبری سبب می شود که جامعه از تلاش های شبانه روزی دشمن مطلع شده و این می تواند سنگری در برابر شبهه افکنی های طرف مقابل باشد.

مسلط بر خلیج فارس

دریادار علیرضا تنگسیری، فرمانده نیروی دریایی سپاه گفت: «یکی از دستورات رهبر معظم انقلاب این بود که نیروی دریایی تراز انقلاب داشته باشیم و این تنها با تسلط بر خلیج فارس میسر می شد. ما این کار را انجام دادیم و امروز بر خلیج فارس مسلط هستیم؛ حتی ناوهای هواپیمابر و بالگرد آمریکایی وقتی از خلیج فارس عبور می کنند، قوانین ما را تمکین می کنند. زمانی کشورهای ناتو به قوانین آبراه ما احترام نمی گذاشتند؛ اما امروز این کشورها به تذکرات نیروی دریایی سپاه پاسداران تمکین می کنند. برای نمونه، شناورهای سپاه یک بار به سمت یک ناو هواپیمابر آمریکایی رفتند و این ناو ۱۸۰ مایل فرار کرد.»

سپاه کنار دولت

سردار امرعلی حاجی زاده، فرمانده نیروی هوافضای سپاه گفت: «یک روز دشمن در موضع آفندی بود و ما نگران پدافند بودیم؛ اما امروز ما در موضع آفندی هستیم و دشمنان ما به دنبال تکمیل شبکه پدافندی خود هستند. روزی با ابر قدرت ها حتی با چند واسطه هم نمی توانستیم صحبت کنیم؛ اما امروز درخواست خرید تجهیزات پیشرفته و پدافندی از ما دارند. امروز غرب به سرکردگی آمریکا و هم پیمانانش به مثابه دوتیغه قیچی عمل می کنند و قصد ضربه زدن به اقتصاد ما را دارند؛ از این رو ما باید تلاش کنیم مشکلات اقتصادی را حل کنیم، در این شرایط سپاه یار و مددکار دولت برابر همه های دشمنان است.»

پیشرفت ۱۰۰ برابری

سردار سرلشکر محمد باقری، رئیس ستاد کل نیروهای مسلح گفت: «سپاه می تواند پیشرفت ۱۰۰ برابری داشته باشد و این دور از دسترس نیست. کافی است در حوزه های مختلف جذب نیروی انسانی متعهد و متخصص، توسعه علم و فناوری و طرح های علمی، نظارت و اشرف و بازرسی به صورت ویژه گام برداشت. پاسداران سبزپوش ولایت تا امروز توانسته طرح های استکبار را نقش بر آب کند. سپاه به عنوان یک سازمان پویا و متعهد در کنار دولت و سایر نهادها بر وظایف خود عمل می کند؛ از این رو مانع حاکمیت مطلق استکبار جهانی است و علت دشمنی ها و فشارهای ایالات متحده و اذنباش با سپاه همین است.»

سیاست ابهام تاکتیک و اشنگتن

نگاهی به رویکرد آمریکا در مذاکرات پس از انتشار خبر توافق بر سر مبادله زندانیان

حنیف غفاری

دکترای روابط بین‌الملل

وزارت خارجه عمان، قطر، ایران و منابع موثق منطقه‌ای ادعا می‌کنند صرفاً نوعی گمانه‌زنی است! نخستین پیام توافق اخیر، مغایرت مواضع اعلامی و عملیاتی آمریکا در مذاکرات است. گویا دولت بایدن در برهه کنونی سیاست تمرکززدایی رسانه‌ای را در قبال مذاکرات در پیش گرفته و در عین ادامه آن، قصد دارد مانع از شکل‌گیری قضاوت دیگران در خصوص نسبت داده‌ها و ستانده‌های واشنگتن در این عرصه شود؛ موضوعی که به خودی خود نشان می‌دهد دستان آمریکا در مذاکرات دوحه و مسقط پر نیست!

دومین نکته، مربوط به گام‌های بعدی ترسیم شده متعاقب آزادی زندانیان آمریکایی-ایرانی در ازای آزادی اموال بلوکه شده کشورهای عمان، قطر، ایران و منابع موثق منطقه‌ای ادعا می‌کنند صرفاً نوعی گمانه‌زنی است! نخستین پیام توافق اخیر، مغایرت مواضع اعلامی و عملیاتی آمریکا در مذاکرات است. گویا دولت بایدن در برهه کنونی سیاست تمرکززدایی رسانه‌ای را در قبال مذاکرات در پیش گرفته و در عین ادامه آن، قصد دارد مانع از شکل‌گیری قضاوت دیگران در خصوص نسبت داده‌ها و ستانده‌های واشنگتن در این عرصه شود؛ موضوعی که به خودی خود نشان می‌دهد دستان آمریکا در مذاکرات دوحه و مسقط پر نیست!

دومین نکته، مربوط به گام‌های بعدی ترسیم شده متعاقب آزادی زندانیان آمریکایی-ایرانی در ازای آزادی اموال بلوکه شده کشورهای عمان، قطر، ایران و منابع موثق منطقه‌ای ادعا می‌کنند صرفاً نوعی گمانه‌زنی است! نخستین پیام توافق اخیر، مغایرت مواضع اعلامی و عملیاتی آمریکا در مذاکرات است. گویا دولت بایدن در برهه کنونی سیاست تمرکززدایی رسانه‌ای را در قبال مذاکرات در پیش گرفته و در عین ادامه آن، قصد دارد مانع از شکل‌گیری قضاوت دیگران در خصوص نسبت داده‌ها و ستانده‌های واشنگتن در این عرصه شود؛ موضوعی که به خودی خود نشان می‌دهد دستان آمریکا در مذاکرات دوحه و مسقط پر نیست!

از عرصه دیپلماسی آشکار به دیپلماسی پنهان در حوزه سیاست خارجی آمریکا همین مسئله است. در چنین شرایطی مواضع مقامات آمریکایی مبنی بر مذاکره نکردن با ایران بر سر مسائل هسته‌ای یا نزدیک نبودن به توافق در این خصوص، محلی است اعراب ندارد، چنانکه ادعای آنها درباره بن‌بست در مذاکرات آزادی زندانیان و حتی در مواردی انکار اصل آن حقیقت نداشت. این سیگنال‌های متناقض را باید در بستر همان سیاست ابهام تاکتیکی واشنگتن مورد توجه و تفسیر قرار داد.

نکته سوم، به فرامتن و بستری مربوط می‌شود که آمریکا در حال پیاده‌سازی سیاست ابهام تاکتیکی در قبال آن است. از یکسو ۲۶ مهر ماه امسال، وفق قطعنامه ۲۲۳۱ شورای امنیت سازمان ملل متحد بخشی از تحریم‌های مهم دخیل در حوزه تسلیحاتی و موشکی به سود منافع کشورمان لغو خواهد شد. در چنین وضعیتی، مشاوران بایدن وی را به سوی تعیین تکلیف نهایی مذاکرات سوق داده‌اند. از سوی دیگر، رئیس‌جمهور آمریکا برای حضور مؤثر در انتخابات ریاست جمهوری سال ۲۰۲۴، به دستاوردهای دیپلماتیک در عرصه سیاست خارجی نیاز دارد که فعلاً تهی از آنهاست! در چنین وضعیتی، فارغ از هر گونه فرامتن و ملاحظه‌ای که بازی هسته‌ای آمریکا حول آن صورت می‌گیرد، لازم است دستگاه

دیپلماسی و سیاست خارجی کشورمان با در نظر گرفتن دو مؤلفه ثابت، بر روی صحنه مذاکرات متمرکز شود:

نخست اینکه در هر گونه تفاهم یا توافقی، ستانده‌های کشورمان نسبت به داده‌ها بیشتر باشد؛ به گونه‌ای که چنین ستانده‌هایی به لحاظ کمی و ملموس قابل سنجش باشد.

دوم اینکه زیرساخت‌های مستحکم هسته‌ای کشورمان در هر گونه تفاهم یا توافقی، زیرساخت‌های هسته‌ای مستحکم‌تری که به ویژه طی یک سال اخیر گسترش پیدا کرده و به مؤلفه برتری ما در مواجهه با زیاده‌خواهی آمریکا و ترونیکی اروپایی تبدیل شده، از بین نرود.

بر این اساس مواضع کلان جمهوری اسلامی در خصوص لزوم ارائه تضمین‌های اعتباری، تضمین‌های فنی، راستی آزمایی و رفع واقعی و عملیاتی تحریم‌ها و منوط کردن بازگشت نظارت‌های جدی‌تر آژانس بین‌المللی انرژی اتمی به احیای عملیاتی برجام (مطابق ملاحظاتی که ایران در نظر دارد)، باید به صورت مستمر در بستر مذاکرات مسقط و دوحه به طرف آمریکایی از سوی بازیگران واسطه (دولت‌های عمان و قطر) یادآوری شود. تأکید صریح و مکرر بر این خطوط قرمز و مواضع کلان، قطعاً قدرت مانور ما در مذاکرات را افزایش خواهد داد.

توافق صورت گرفته بر سر آزادی زندانیان آمریکایی در ازای آزادسازی اموال بلوکه شده جمهوری اسلامی ایران و آزادی متقابل چند تبعه کشورمان در زندان‌های آمریکا، مولد گمانه‌زنی‌های بسیاری نزد صاحب‌نظران عرصه دیپلماسی و روابط بین‌الملل بوده است. برخی از تحلیلگران، این توافق را قطعه‌ای از یک جورچین بزرگ‌تر تلقی کرده و برخی دیگر، آن را پرونده‌ای مستقل با حدود و ثغور معین جلوه می‌دهند. در این میان، ثوابت معینی وجود دارد که از تجمیع و چینش آنها با یکدیگر، می‌توان فرمول کلان آمریکا در مذاکرات دوحه و مسقط را استنباط کرد:

نخست اینکه، طی هفته‌های گذشته، مقامات آمریکایی بارها نزدیک بودن طرفین به توافق بر سر آزادی زندانیان دوتابعیتی (آمریکایی-ایرانی) را انکار کرده بودند. حتی «آنتونی بلینکن» وزیر خارجه آمریکا و سخنگویان وزارت خارجه این کشور صحنه را به گونه‌ای ترسیم می‌کردند که اساساً گویا مذاکرات غیر مستقیمی میان طرفین در این زمینه صورت نگرفته و هر آنچه مقامات

کارشناس مسائل غرب آسیا مطرح کرد

همکاری برای امنیت مشترک

جعفر قناد باشی کارشناس مسائل غرب آسیا در گفتگو با بصیرت در خصوص سفر وزیر خارجه کشورمان به عربستان و توافقات انجام شده بین تهران و ریاض در این سفر گفت: «این سفر از چند جهت قابل بررسی و تحلیل است از یک طرف نشانگر به سرانجام رسیدن یک سلسله از فعالیت‌های دیپلماتیک برای نزدیکی روابط بین ریاض و تهران است و از طرف دیگر نشان‌دهنده تلاش‌ها تازه دو کشور برای رسیدن به یک سرفصل جدید در روابط مشترک در زمینه‌های سیاسی، اقتصادی و حتی امنیتی بین دو کشور است.»

وی به راهبرد جمهوری اسلامی ایران با همسایگان خود از جمله عربستان سعودی اشاره کرد و گفت: «امروز سیاست کشورمان در گسترش و احیای روابط با همسایگان خود به ویژه کشورهای اسلامی نشان‌دهنده راهبرد انقلاب اسلامی است چرا که ما خواستار استقلال کشورهای اسلامی در منطقه و کاهش حضور قدرت‌های فرامنتقه‌ای به ویژه ایالات متحده آمریکا و غربی‌ها هستیم.» او تصریح می‌کند: «سفر اخیر وزیر خارجه کشورمان به ریاض نیز متناسب با راهبردها و منافع ایران در حلقه روابط با کشورهای منطقه از جمله عربستان سعودی است. کارشناس مسائل غرب آسیا به سیاست دولت سیزدهم نسبت به مقابل همسایگان دولت‌های گذشته در کشورمان در مقابل همسایگان پرداخت و گفت: «یکی از ویژگی‌های خوب دولت فعلی تلاش برای ایجاد روابط خوب با همسایگان و

صورت گرفت از رفتار خصمانه گذشته خود نسبت به تهران عقب‌نشینی کرده و خواستار روابط همه جانبه با تهران است.» او به جایگاه دو کشور ایران و عربستان در منطقه پرداخت و افزود: «ریاض و تهران در منطقه غرب آسیا دارای جایگاه ویژه‌ای هم در بین کشورهای منطقه و هم در زمینه امنیت خلیج فارس دارند و نزدیکی دو کشور به یکدیگر تعیین‌کننده مناسبات منطقه‌ای و موازاتی به نفع کشورهای منطقه باشد.» قناد باشی به چند مورد از اهداف سفر امیر عبدالهیان وزیر خارجه کشورمان به ریاض اشاره و در ادامه گفت: «یکی از برنامه‌های این سفر بازگشایی سفارت جمهوری اسلامی ایران پس از هفت سال در عربستان است و این امر می‌تواند منجر به پیگیری‌های دیپلماتیک طرفین در زمینه‌های سیاسی و منطقه‌ای از طریق سفارت‌خانه باشد.» وی تصریح می‌کند: «هدف دیگر این سفر فراهم شدن مقدمات سفر رئیس‌جمهور کشورمان به ریاض است که این دعوت توسط پادشاه سعودی صورت گرفته و می‌تواند بعنوان یک سفر مهم دیپلماتیک در منطقه باشد.» او اظهار کرد: «البته توافقاتی که بین تهران و ریاض منعقد شده نیازمند رایزنی‌های متعدد و رفت و آمدهای دیپلماتیک بین دو کشور است.» کارشناس مسائل غرب آسیا به اهمیت ویژه سفر وزیر خارجه کشورمان به ریاض اشاره کرد و گفت: «سفری که روز پنجشنبه توسط وزیر خارجه کشورمان به عربستان صورت گرفت در عرصه بین‌المللی نشان‌دهنده پایان شکاف‌های دو کشور

دیدگاه

شماره ۱۱۰۶ | دوشنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۲

گفتار

راهبرد آمریکا در برابر انقلاب اسلامی

پیدا و پنهان رژیم صهیونیستی - ۱۱

حجت‌الاسلام والمسلمین علی سعیدی

رئیس دفتر عقیدتی سیاسی فرماندهی معظم کل قوا

آمریکا در منطقه غرب آسیا، منافع بسیاری را در طراحی‌های خود مد نظر داشت که با انقلاب اسلامی ایران یا آنها کاملاً خنثی شده یا در معرض خطر جدی قرار گرفته است. برخی از منافع آمریکا عبارتند از: سلطه بر منافع انرژی به صورت پایدار، حفاظت از کشورهای اقماری، حفظ و گسترش رژیم صهیونیستی و جلوگیری از نفوذ چین و روسیه که راهبردها و برنامه‌ریزی‌های گسترده‌ای را برای حفظ این منافع در دستور کار قرار داد.

طراحی خاورمیانه بزرگ

با شکست آمریکا در طراحی جنگ تحمیلی نیابتی عراق علیه ایران و خنثی شدن کودتا و با توجه به گستره انقلاب در منطقه غرب آسیا، سردمداران آمریکا برای مقابله با جریان بالنده مقاومت و حذف کشورهای حامی مقاومت، همچون سوریه، عراق و ایران، طرح «خاورمیانه بزرگ» را در دستور کار خود قرار دادند. عملیاتی‌سازی طرح آمریکا، باید از جریان حزب‌الله در لبنان و حذف آن از عرصه نظامی آغاز می‌شد تا حریم رژیم صهیونیستی محفوظ بماند. بنابراین، رژیم صهیونیستی به نیابت از آمریکا، جنگ سنگینی را از هوا، زمین و دریا علیه مقررهای حزب‌الله در سال ۲۰۰۶ آغاز کرد که ۳۳ روز طول کشید و به جنگ ۳۳ روزه شهرت یافت. در این نبرد، این رژیم به عنوان ارتش برتر منطقه، شکست سختی را متحمل شد و طرح آمریکا در آغازین مرحله با ناکامی مواجه شد.

یکی از شواهد انتساب طرح به آمریکا اظهار یکی از کارشناسان نیروی قدس است که می‌گوید، با بمباران و کشتار مردم به وسیله بمب‌افکن‌های صهیونیست‌ها، از خانم رایس که در منطقه حضور داشته، می‌پرسند «چرا شاهد جنایات هستتید و کاری نمی‌کنید؟» که پاسخ می‌دهد: «این زایمان خاورمیانه بزرگ است و زایمان درد و عوارض دارد.» این کارشناس می‌افزاید، سندی در اختیار این خانم بود که ۱۵ کشور روی نقشه علامت‌گذاری شده بود؛ یعنی تجزیه کشورهای سوریه، عراق و ایران به پانزده کشور در طراحی آمریکا قرار داشت.

در تهاجم رژیم صهیونیستی به لبنان نه تنها حزب‌الله از صحنه خارج نشد، بلکه به عنوان پیروز میدان با وجود نابرابری در برابر سلاح‌های رژیم غاصب، تجلی‌کرد و درس عبرتی به مهاجم داد تا دیگر هوس حمله به لبنان نکند.

مقاومت و ایستادگی حزب‌الله و مردم لبنان طرح بزرگ سردمداران آمریکا را خنثی کرد و از بزرگ‌ترین فاجعه در منطقه جلوگیری به عمل آورد. آمریکا به دنبال تغییر نقشه منطقه و سرکوب کامل مقاومت و مقابله با انقلاب اسلامی ایران بود که با شکست رژیم صهیونیستی، در اهداف خود ناکام ماند.

نماینده ولی فقیه در سپاه عنوان کرد

سپاه در خط مقدم امنیت‌سازی منطقه

حجت‌الاسلام والمسلمین عبدالله حاجی صادقی، نماینده ولی فقیه در سپاه در بیست‌و چهارمین مجمع عالی فرماندهان سپاه یکی از بزرگ‌ترین موانع در مسیر انقلاب را غفلت بر شمرد و تصریح کرد: «غفلت در شکل‌های مختلف از جمله غفلت از دشمن، غفلت از پاسداری و غفلت از درد و رنج معنوی بروز می‌کند و همواره باید مراقب باشیم در هیچ یک از این عرصه‌ها دچار غفلت نشویم.»

وی افزود: «مطالبه رهبر معظم انقلاب از سیزدهوشان حریم ولایت این است که شما پاسدار باشید و از پاسداری خود حفاظت کنید و از ایسین موضوع غفلت نکنید.»

نماینده ولی فقیه در سپاه در ادامه اظهار کرد: «دشمن تلاش می‌کند قبح گناه را در جامعه بشکند و امروز اهتمام به ترویج مبانی دینی و اخلاقی یک جهاد است. ترویج سبک زندگی غربی و نفوذ در سرزمین‌های فکری جوانان مان نقشه دیگر دشمنان است که باید برای مقابله با آن برنامه داشت.»

وی با اشاره به اینکه دشمنان در توطئه‌های خود در حوزه‌های گوناگون، از جمله جنگ شناختی با برنامه وارد می‌شوند، تأکید کرد: «سپاه پاسداران انقلاب اسلامی نیز باید در برخورد با این توطئه‌ها، با برنامه‌های مدون وارد صحنه شود.»

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی صادقی با تأکید بر لزوم بر ملا کردن نقشه‌های دشمن در اشاعه منکرات در جامعه تصریح کرد: «امر به معروف و نهی از منکر یکی از ملزومات مقابله با توطئه‌های دشمنان است و باید امر به معروف را گسترش دهیم.»

وی با تأکید بر لزوم توسعه و ترویج طرح‌های معنوی، قرآنی و معیشتی در سپاه تأکید کرد: «توسعه طرح‌های قرآنی و تشکیل حلقه‌های صالحین در سپاه باید با قدرت تداوم یابد.»

نماینده ولی فقیه در سپاه با اشاره به اهمیت توجه به سبک زندگی ایرانی -اسلامی، عنوان کرد: «دشمن در تلاش است سبک زندگی غربی را در خانواده‌های ایرانی ترویج کند که همه ما باید مراقب این توطئه دشمن و صیانت از سبک زندگی ایرانی -اسلامی باشیم.»

حجت‌الاسلام والمسلمین حاجی صادقی در پایان با اشاره به مشارکت حداکثری مردم در انتخابات خاطر نشان کرد: «حضور آحاد مردم از جمله کارکنان سپاه و سپاه در این انتخابات بسیار مهم است و مشارکت همگانی کارکنان در این انتخابات ارزشمند خواهد بود.»

وی در پایان خاطر نشان کرد: «امروز سپاه در خط مقدم پاسداری از انقلاب است و نقش تعیین‌کننده‌ای در امنیت‌سازی و مقابله با جریان‌های تکفیری ایفا می‌کند.»

رهبر معظم انقلاب اسلامی در دیدار شرکت‌کنندگان در بیست‌و چهارمین مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی، پیدایش، رشد و بالندگی، بحران‌شکنی و عملکرد سپاه را در ابعاد نظامی، مردمی، خدماتی و سازندگی، منحصر به فرد و افتخارآمیز خواندند و با اشاره به ادامه سیاست دشمن برای بحران‌آفرینی، خدشه به امنیت کشور و ایجاد اختلال در زندگی مردم، تأکید کردند: «در پرتو «وحدت ملی»، «مشارکت دادن مردم»، «کمک به مردم به خصوص طبقات ضعیف»، «کار شبانه‌روزی و جهادی مسئولان» و «ادامه حرکت، امید و شوق به تحقق اهداف انقلاب» شکست دشمن و پیروزی ملت قطعی است.»

قدرت بی‌مانند

امام خامنه‌ای با اشاره به استمرار رشد و آیش و استحکام درونی سپاه، گفتند: «این مجموعه اکنون به کانونی عظیم و کاملاً مجهز و بزرگ‌ترین سازمان ضدتروریستی جهان تبدیل شده که بسیاری از ارتش‌های بزرگ جهان از انجام دادن اقداماتی شبیه به فعالیت‌های آن، ناتوان هستند.» ایشان عملکرد سپاه را هم جذاب و چندوجهی خواندند و مواجعه پیروز با بحران‌ها را یکی از وجوه مستمر عملکردی این نهاد دانستند. معظم‌له با اشاره به تشکیل کنفرانس سران آمریکا، انگلیس، فرانسه و آلمان در آستانه پیروزی انقلاب اسلامی در جزیره گوادلوپ فرانسه، افزودند: «آنها نجات رژیم دست‌نشانده را ناممکن دانستند؛ اما با طراحی راهبرد «بحران‌های پیاپی»، امیدوار بودند که این بحران‌ها، هر دولتی را در حکومت جدید ایران از پای دریاورد.»

سپاه مانع تکرار کودتای ۲۸ مرداد

امام خامنه‌ای، سپاه پاسداران را عامل شکست آن بحران‌ها و نجات مردم استان‌های درگیر خواندند و تأکید کردند: «دشمنان درصدد بودند با ایجاد بحران‌های مستمر، انقلاب را زمین‌گیر و بی‌رمق کنند و بعد با یک اقدامی شبیه کودتای ۲۸ مرداد، کار انقلاب را تمام کنند؛ اما سپاه، جلوی تکرار کودتای ۲۸ مرداد را گرفت و نگذاشت ایران از مسیر صحیح آغاز شده منحرف شود و به همین علت است که دشمنان تا این حد به سپاه بغض و کینه دارند.»

گزینه‌ای که دیگر روی میز نیست

رهبر معظم انقلاب، کاهش و عدم تکرار جمله «گزینه نظامی روی میز است» را ناشی از قدرت بازدارندگی و توانمندی‌های سپاه دانستند و گفتند: «همه می‌دانند این جمله، دیگر سبک، بی‌معنا و بی‌ارزش شده است.» امام خامنه‌ای عملکرد سپاه در مسئله سازندگی و امور زیربنایی را هم افتخارآفرین، درخشان و در ابعادی بی‌نظیر ارزیابی کردند و افزودند: «پاسداران انقلاب در خدمات عمومی، رفع محرومیت‌ها، بلایای طبیعی و حوادثی نظیر کرونا با همه توان در خدمت مردم بوده‌اند. اثرگذار سپاه در فضای عمومی کشور و جذب جوانان، بُعد دیگری از عملکرد سپاه بود که رهبر معظم انقلاب در این باره گفتند: «عنصر جوان

فرمانده معظم کل قوا در دیدار فرماندهان و مسئولان سپاه با تبیین پیشرفت‌های ملت بزرگ ایران مطرح کردند

نزدیک قله هستیم

وقتی علم و عمل، آرمان‌گرایی و واقع‌بینی و قدرت سخت و تجهیزاتی با قدرت نرم یعنی ارتباط با مردم را، در سپاه در هم تنیده می‌بیند، الگو می‌گیرد و جذب می‌شود که جوانان و شهیدان سرفراز دفاع از حرم و امنیت، نتیجه این‌گونه جذابیت‌های سپاه و عناصر سربلند سپاهی، نظیر حاج قاسم، حججی و ابراهیم هادی به‌شمار می‌روند.»

جذابیت‌های سپاه و فروپاشی دشمن

سرفصل بعدی که فرمانده کل قوا در این دیدار به پاسداران انقلاب اسلامی گوشزد کردند، لزوم پاسداری از خود بود. ایشان با اشاره به لغزش‌هایی، همچون غفلت از یاد خدا، غرور، گمراهی، بی‌توجهی به نعمت‌ها و کمک‌های پروردگار و ناامیدی و تردید، پاسداری از خویش، یعنی تقوای الهی را وظیفه همه مجموعه‌ها و یکپایه افسراد خواندند و گفتند:

«ضعف‌های شخصیتی موجب زمین خوردن انسان در بزنگاه‌های حساس می‌شود؛ بنابراین پیش از پاسداری از انقلاب، باید دائماً از خود مراقبت و پاسداری معظم‌له، مسئولان سپاه را به حساسیت و مراقبت از حفظ ارزش‌ها و برجستگی‌های مهم سپاه توصیه کردند و با اشاره به آیه شریفه‌ای از قرآن که عذاب و پاداش زنان والا مقام و محترم پیامبر اکرم (ص) را دو برابر می‌خواند، گفتند: «ما مُعْتَمِن و شما سپاهیان نیز این‌گونه هستیم؛ چراکه کار خوب با خطای ما آثار بیرونی مضاعفی دارد و اهمیت مراقبت از خود را دوچندان می‌کند.»

افزایش آراستگی علمی و معنوی

رهبر معظم انقلاب با اشاره به فداکاری نسل‌های قبلی سپاه، به نسل جوان و افتخارآفرین امروز سپاه توصیه کردند: «سعی کنید آراستگی علمی، عملی و معنوی خود را حتی از آن نسل‌های خوب گذشته بالاتر ببرید.»

علل دشمنی با انقلاب اسلامی

سرفصل بعدی سخنان رهبر معظم انقلاب در این دیدار، پاسخ به این سؤال مهم بود که انقلاب اسلامی چه خصوصیاتی دارد که موجب برانگیختن دشمنی‌ها می‌شود و در مقابل آنها پاسداری از انقلاب، ضرورت پیدا می‌کند؟ ایشان «حاکمیت سیاسی اسلام» در ایران را پاسخی روشن به این سؤال خواندند و در

مسئول کمیته محتوایی بیست و چهارمین مجمع سراسری فرماندهان و مسئولان سپاه عنوان کرد

هم‌افزایی نخبگان و فرماندهان

برگرفته از خروجی کارگروه‌های تخصصی مجمع؛ نهایی‌سازی سند تفصیلی کارگروه‌ها؛ تهیه و تولید کتاب نهایی مجمع با همکاری و همفکری تمامی کمیته‌های بیست‌و چهارمین مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه.

مجمع بیست و چهارم در مقایسه با دوره‌های گذشته چه تفاوت‌هایی داشته است؟

برای غنا بخشیدن سند تفصیلی که ماحصل هم‌اندیشی نخبگان و کارگروه‌های تخصصی است، پیشنهاد استفاده از ظرفیت اعضای هیئت علمی دانشگاه جامع امام حسین (ع) به عنوان دبیران مستشاری در کارگروه‌های ۶۴گانه متناسب با کرسی و حوزه علمی تخصصی متناظر داده شد، که این اقدام، استقبال فرمانده محترم دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مسئولان و دبیران کارگروه‌های تخصصی مجمع را در پی داشت.

جلسه مفاهمه و توجیهی برای دبیران کارگروه‌های تخصصی و ایجاد آمادگی‌های مأموریتی؛ دریافت پیش‌نویس موضوع و مسئله کارگروه‌ها از دبیران محترم و ارائه به اعضای کارگروه‌های تخصصی؛ استقرار الزامات مورد نیاز برای ارائه و مستندسازی جلسه کارگروه‌ها (رایانه همراه، دوربین فیلم برداری، ضبط صدا، ویدئو پروژکتور و...) در محل برگزاری کارگروه‌های تخصصی؛ تعیین محورها و پرسش‌های محتوایی برای مصاحبه با مسئولان کارگروه‌ها و فرماندهان شاخص. اقدامات حین برگزاری کارگروه‌های تخصصی؛ برگزاری جلسات کارگروه‌ها؛ تدوین عبارت کلیدی در کارگروه‌ها؛ تدوین پیش‌نویس سند تفصیلی در کارگروه‌ها؛ تدوین بیانیه کارگروه‌ها و قرأت در صحن اصلی مجمع؛ نهایی‌سازی عبارات کلیدی کارگروه‌ها؛ مستند کردن جلسات کارگروه‌های تخصصی. اقدامات بعد از برگزاری کارگروه‌های تخصصی؛ تهیه و پیشنهاد بیانیه پایانی مجمع عالی فرماندهان

تدوین چارچوب خروجی مورد انتظار از کارگروه‌های تخصصی؛ پیشنهاد و تصویب شعار محوری مجمع عالی فرماندهان؛ تشکیل تیم کارگروه‌های تخصصی، شامل مسئول کارگروه، دبیر کارگروه و مسئول مرکز تخصصی؛ دریافت اسامی و سازماندهی دبیران کارگروه‌های تخصصی؛ ۶۴گانه با نظر مسئولان کارگروه‌های تخصصی؛ تهیه قالب، الگو و روش تدوین عبارت کلیدی و سند تفصیلی و فرم‌های نظرسنجی و ارزیابی؛ برگزاری

سپاه؛ امنیت‌ساز و آرامش‌بخش

رئیس جمهور در بیست و چهارمین مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه، سرمایه معنوی و اجتماعی را عامل برتری سپاه عنوان و تصریح کرد: «حضور سپاه در تمامی عرصه‌ها امنیت‌ساز و آرامش‌بخش بوده و اگر مجاهدت پاسداران و مجاهدان غیور امت اسلامی برابر داعش نبود، امروز داعش تمام اروپا را فراگرفته بود.» وی در این مراسم در جمع فرماندهان و مسئولان سپاه با تسلیت ایام عزای سید و سالار شهیدان و گرامی‌داشت یاد و خاطره شهدای دفاع مقدس و مدافعان حرم، به ویژه سردار شهید حاج قاسم سلیمانی اظهار کرد: «نیروهای مسلح و مجاهد در دنیا بسیارند، اما آنچه سپاه را از سایر نیروهای مسلح ممتاز می‌کند، قدسیست سپاه است و این مهم به واسطه ارتباط این نهاد انقلابی با مرکز حاصل شده است.»

حجت‌الاسلام رئیسی ارتباط و اطاعت امر از نایب امام زمان (عج) را دیگر ویژگی ممتاز سپاه عنوان و تأکید کرد: «سپاه علاوه بر جایگاه قدسی خود مبنی بر حفظ و صیانت از انقلاب اسلامی و دستاوردهای آن، عمل قدسی و مقدس دارد و شهدای والا مقام ما نمونه‌های مجسم این عمل مقدس هستند.» وی سپاه را مولود بابرکت انقلاب اسلامی توصیف و تصریح کرد: «این مولود مقدس تا به امروز مأموریت‌های خطیری بر دوش داشته که مهم‌ترین آنها حفظ و صیانت از انقلاب اسلامی است.» رئیس جمهور سرمایه معنوی و اجتماعی را از عوامل برتری سپاه توصیف کرد و گفت: «همه امروز سپاه را ملجأ و مأمن می‌دانند و حضور سپاه برای مردم اطمینان‌بخش و در منطقه امنیت‌بخش و امیدبخش است.» وی در ادامه اظهار کرد: «حضور سپاه در تمامی عرصه‌ها امنیت‌ساز، آرامش‌بخش و امیدساز بوده و اگر اقدامات سپاه و مجاهدان غیور امت اسلامی برابر داعش نبود، امروز داعش تمام اروپا را فراگرفته بود.»

رئیس جمهور خاطر نشان کرد: «زندگی آرام امروز در اروپا مرهون مجاهدت‌های سپاه است؛ اما متأسفانه آنها قهرمان مبارزه با تروریسم را ترور کرده و سپاهی را که در خط مقدم مبارزه با تروریسم است، تروریست معرفی می‌کنند و این سوآلی است که سازمان‌ها بین‌المللی باید به آن پاسخ دهند.» رئیسی با بیان اینکه سایه جنگ از کشور با مجاهدت سپاه، خون پاک شهدا و مدد الهی کنار رفت، گفت: «اگر امروز همگان ایران را قدرتمند و با عزت می‌شناسند، این قدرت مرهون جانفشانی شهید، مجاهدت نیروهای مسلح و ایستادگی مردم است؛ تولید قدرت در حوزه‌های مختلف اعم از نظامی، علمی، اقتصادی و مجاهدت در میدان مصونیت‌بخش بوده است.»

رئیس جمهور مجهز بودن امروز سپاه به قدرت مغزافزایی، نرم‌افزاری و سخت‌افزاری را شگرف و شایسته تحسین عنوان و تصریح کرد: «در تمامی این عرصه‌ها باید همواره به‌نگام کار کرد که این در دستور کار سپاه قرار دارد.» رئیسی اهمیت جنگ شناختی و ادراکی را برابر با جنگ سخت عنوان و تصریح کرد: «شناخت، تجهیز و اقدام به‌نگام و در زمان مناسب در عرصه جنگ شناختی نیز توطئه‌های دشمن را خنثی می‌کند.» وی افزود: «دشمنان تصور کردند با اغتشاشات می‌توانند به انقلاب اسلامی و نظام اسلامی ما آسیب بزنند غافل از اینکه نظام مقدس جمهوری اسلامی امروز به درخت تناوری مبدل شده است، آنان پس از ناکامی برابر ایران اسلامی پیغام‌هایی را مبنی بر اشتباه در رفتار و موضع‌گیری‌های خود در ایام اغتشاشات برای ما ارسال کردند.» رئیسی در ادامه تأکید کرد: «سپاه با شعار «ما می‌توانیم» وارد میدان شده و این شعار در تمامی عرصه‌ها محقق شده و خودنمایی می‌کند و حضور این نیروی توانمند در کنار سایر نیروهای مسلح دشمنان را مایوس کرده است.» رئیس جمهور با اشاره به حضور سپاه در عرصه سازندگی نیز اظهار کرد: «امروز نام سپاه با محرومیت‌زدایی عجین شده و مردم ایران این دو نام را همواره در کنار یکدیگر می‌شناسند و این سرمایه اجتماعی باید پاس داشته شود و بنده امروز از این بازوان پر توان نظام اسلامی قدر دانی می‌کنم.» وی راهبردی دشمن را ایجاد ناامیدی و در تقابل با راهبردی امیدآفرینی نظام اسلامی توصیف و تصریح کرد: «امروز راهاندازی اردوهای راهبان پیشرفت در کنار اردوهای راهبان نور گامی مؤثر در راستای تبیین پیشرفت‌ها و توانمندی‌های ایران اسلامی در دوران سخت‌ترین تحریم‌هاست.» رئیسی با بیان اینکه امنیت و اقتدار امروز مرهون اراده مجاهدانی است که جانانه برابر دشمن ایستاده‌اند، گفت: «دولت خود را مکلف می‌داند با اراده‌ای محکم در مسیر رفع مشکلات گام برداشته و مسیر پیشرفت و شکوفایی را با قدرت دنبال کند.» رئیس جمهور تأکید کرد: «از ابتدای دولت هم حوزه‌های تحریم و هم خنثی‌سازی تحریم را دنبال کرده‌ایم؛ در رفع تحریم‌ها دیپلماسی مقتدرانه و عزت‌مندانانه را دنبال می‌کنیم و در حوزه خنثی‌سازی تحریم‌ها هم معتقدیم امروز از هر زمان دیگری قوی‌تریم و دشمن از هر زمان دیگر ضعیف‌تر است.»

حجت‌الاسلام رئیسی در پایان تصریح کرد: «امیدواریم این هم‌کاری، همدلی و هم‌افزایی میان دولت، سپاه و نیروهای انقلابی در راستای امیدافزایی مردم و ناکام‌سازی دشمنان تداوم داشته باشد.»

ذلت دشمنان به برکت سپاه

رئیس مجلس شورای اسلامی در مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه پاسداران با بیان اینکه باور من و دلسوزان انقلاب این است که سپاه باید پیشگام تحقق بیانیه گام دوم انقلاب باشد، گفت: «سپاه میدان‌دار این عرصه و به تمام معنا صدا و پناهگاه همه مردم است.»

محمدباقر قالیباف، رئیس مجلس شورای اسلامی در بیست و چهارمین مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با اظهار خرسندی از حضور در جمع پاسداران انقلاب در آستانه اربعین، آنان را مایه سربلندی ایران اسلامی و مکتب الهی توصیف کرد و گفت: «وقتی پای خود را در محیط سپاه می‌گذارید و در جمع پاسداران حضور پیدا می‌کنید، متوجه می‌شوید سپاه چه محیط باصفا و با صداقتی است. این نعمت بزرگ و ثمره خون شهدای دوران دفاع مقدس و آثار ارواح طیبه شهدایی، مانند شهید سلیمانی است. هر چند اولین بار است که جای شهید سلیمانی در این نشست خالی است، اما روح او همیشه در بین ما حاضر است.»

رئیس مجلس شورای اسلامی پیروزی انقلاب اسلامی و تثبیت آن در شرایط دوقطبی مطلق را معجزه دانست و خاطر نشان کرد: «این توفیق بعد از آن ترورها، فتنه‌گری‌ها، جنگ تحمیلی، جنگ اقتصادی، جنگ رسانه‌ای، آشوبگری‌ها و انواع و اقسام تهدیدها وجود داشت که هر یک از آنها می‌توانست به تنهایی انقلاب اسلامی و نظام جمهوری اسلامی را از بین ببرد.»

قالیباف با بیان اینکه نمی‌خواهم بگویم دشمنان امروز از براندازی ما دست برداشته‌اند، بلکه آنها تنها شیوه خود را عوض کرده‌اند، در تشریح گام اول انقلاب افزود: «نکته دوم که در گام اول انقلاب باید به آن توجه کنیم، این است که انقلاب اسلامی یک پیام الهام‌بخش برای همه امت‌های اسلامی، کشورهای اسلامی، کشورهای آزاد، انسان‌های آزاد، از شرق تا شبه‌قاره، تا خاورمیانه، تا شمال آفریقا و بعضاً کشورهای قاره آمریکا و اروپاست، که آثار آن امروز به خوبی دیده می‌شود و این همان عمق راهبردی انقلاب اسلامی است که ما به راهبری و هدایت این موضوع باید توجه کنیم و پیش برویم و این در فرهنگ انتظار و مهدویت ریشه دارد.» وی با اشاره به اینکه امروز باید تلاش کنیم چنین اتفاق رخ ندهد و بشناسیم و در این مسیر مبارزه کنیم و با این نگاه، جابه‌جایی‌ها و تغییر نظم جهانی در دنیا را تحلیل کنیم، خاطر نشان کرد: «آیات سوره صف را نگاه کنید، خداوند رویه جلوی ما صحبت می‌کند و وعده و بشارت به ما داده است که اگر

محکم بایستیم، پیروزی می‌شویم.» محمدباقر قالیباف عنوان کرد: «شک نکنید که حرکت شهید سلیمانی و شکل‌گیری جبهه مقاومت در لبنان، سوریه، یمن، غزه، کرانه باختری و عراق نمونه‌های از بشارت‌های الهی است. یادمان نرفته است که در ابتدای بحران سوریه، تحلیل‌ها این بود که دولت این کشور سقوط می‌کند و حتی گلوله به کاخ ریاست‌جمهوری برخورد می‌کرد؛ اما در لحظه تحقق سنت‌های الهی همه چیز تغییر کرد. این سنت الهی است که در مسیر مقاومت و جهاد تا جان انسان‌ها به لب نرسد و تا صف مؤمنان و مشرکان از هم جدا نشود، پیروزی محقق نخواهد شد.» وی گفت: «این عظمت جبهه مقاومت است که امروز آمریکا با همه قدرتی که دارد، در منطقه به ذلت دچار شده و فرمانده سپاه پاسداران انقلاب اسلامی با قدرت می‌گوید آمریکا را از منطقه خارج می‌کنیم و این وعده و سنت الهی است و با این فرهنگ آینده و مسیر رو به جلوی بدون هیچ وادادگی و عقب‌نشینی از اصول نگاه می‌کنیم، اینها رخ داده و ناشی از ثمرات و برکات خون شهدا و امت اسلامی است.»

قالیباف گفت: «رهبر معظم انقلاب در بیانیه گام دوم انقلاب، تعبیر زیبایی برای اینکه ما چه مسیری را در گام دوم طی کنیم، دارند که می‌فرمایند برای این انقلاب مهم است که چرا باید بماند و چگونه باید بماند، این پیام گام دوم عین وصیت‌نامه امام خمینی (ره) است و باید همیشه آن را بخوانیم تا متوجه شویم چه رسالت‌هایی داریم. بیانیه گام دوم انقلاب در حوزه محیط داخلی و خارجی، فضای منطقه‌ای و روزمره اهمیت دارد؛ اینکه چرا انقلاب باید بماند و چگونه باید بماند. اعتقاد دارم در گام دوم باید بر مشکلاتی که بعضی اوقات ما را از عظمت انقلاب اسلامی غافل می‌کند، متمرکز شویم تا آن را حل کنیم.»

رئیس مجلس شورای اسلامی تصریح کرد: «امروز امنیت پایدار در مسائل داخلی و در جنگ ترکیبی، تحریم و شرایط کنونی در این است که معیشت مردم و مسائل اقتصادی آنها را حل و فصل کنیم. همه باید توجه کنیم که از هرگونه تنش اجتماعی، اختلاف و دوقطبی‌سازی و هرگونه دامن زدن به اختلافات که ما را از مسیر اصلی خود منحرف کند، پرهیز کنیم و بدانیم که هرگونه تنازع به ضرر انقلاب است.» وی اضافه کرد: «باید تلاش کنیم چنین اتفاقی رخ ندهد و در کارهایی که انجام می‌دهیم، باید این اصل را رعایت کنیم تا یکپارچگی و وحدت کلمه از بین نرود. این وحدت کلمه و توحید است که انقلاب را به پیروزی رساند. اگر وحدت را از دست بدهیم، سختی‌ها و مشکلات بیشتر می‌شود.»

راهبرد

ویژه مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه

شماره ۱۱۱۰۶ | دوشنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۲

صداقت

فرمانده کل سپاه:

گرفتن انتقام خون شهیدان قطعی است

سرلشکر پاسدار «حسین سلامی» فرمانده کل سپاه پاسداران انقلاب اسلامی در دیدار اعضای مجمع عالی فرماندهان و مسئولان سپاه با فرمانده کل قوا ضمن یادآوری آخرین دیدار فرماندهان با رهبر معظم انقلاب که در سال ۱۳۹۸ و با حضور سردار شهید حاج قاسم سلیمانی برگزار شد، شکست تمامی راهبردهای دشمنان در جغرافیای جهان اسلام را مدیون مجاهدت‌های این شهید والا مقام و یارانش دانست.

فرمانده کل سپاه در این دیدار خطاب به دشمنان تأکید کرد: «سپاه، انتقام خون شهیدانش را خواهد گرفت و قطعاً آمریکارا از منطقه اخراج خواهد کرد.»

سرلشکر سلامی، همچنین در بخش دیگری از سخنانش ابعاد توانمندی‌ها و عملکرد سپاه پاسداران در عرصه‌های نظامی، امنیتی، اطلاعاتی، علمی، اقتصادی، سازندگی، سلامت، خدمت‌رسانی، تبلیغاتی و امیدآفرینی را تشریح کرد.

بخشی از سخنان فرمانده کل سپاه به این شرح است:

امروز به حول و قوه الهی و در پرتو رهبری‌های حکیمانه حضرت‌عالی، سنگ‌های کلیدی بزرگی را فتح کرده‌ایم. خطوط تماس انقلاب اسلامی، هزاران کیلومتر عمق پیدا کرده است. با نفوذ روح و تفکر انقلاب اسلامی از مرکزیت آن، سر بل‌های معنویت و اعتقادی عمیقی در جهان اسلام به دست آمده است. پیام‌های معنوی انقلاب که از حقایق، چون ظلم‌ستیزی، عدالت، آزادی، کرامت انسانی و استقرار معنویت، سرشار است، بر قلب‌ها و دل‌های جوانان آزاد آسیا، آفریقا، آمریکا و اروپا منتشر شده است. به حاشیه رانده شدن آمریکا در تحولات سیاسی و امنیتی منطقه، زوال شتاب‌دار نظام سلطه، و اماندگی رژیم‌های عنکبوتی و در آستانه فروپاشی، حاکی از افول نظام ظالمانه استکبار جهانی به محوریت آمریکاست.

امروز دوست و دشمن دریافته‌اند، ظرفیت‌های بازدارندگی انقلاب اسلامی به اوج خود نزدیک شده است. نه تنها اعتبار تهدید و قدرت آمریکا به شدت کاهش یافته، بلکه دیگر هرگز رژیم صهیونیستی یک تهدید نیست، یعنی نه تنها اندازه‌های یک تهدید معتبر را ندارد، بلکه او می‌داند کوچک‌ترین خطایش آخرین خطای اوست. برای تعقیب و تحقق اهداف قرارگاه‌های قرآنی نور و تعمیق معنویت، گسترش قدرت سخت، ته‌اجم اطلاعاتی، جهاد سازندگی و محرومیت‌زدایی، رسانه‌ای و فضای مجازی و قرارگاه علم و فناوری از اردیبهشت ماه سال جاری در شکل جدیدی و به طور مستمر و عموماً هفتگی در انطباق با بیانیه گام دوم فعال شده است.

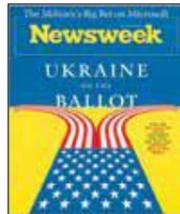
در پایان، ضمن اعلام این حقیقت که ما زیر پرچم حسینی که حضرت‌عالی برافراشته‌اید و تحت فرمان همیشه نروانی و مبارکتان تا انتهای راه که پیروزی اسلام و شکست استکبار است، ایستاده‌ایم.

قاب مجمع

پیشخوان

انتخابات ۲۰۲۴
و آینده جنگ اوکراین

انتخابات سال ۲۰۲۴ آمریکا، مانند سایر انتخابات‌های ریاست‌جمهوری این کشور، نه‌تنها برای مسائل داخلی آمریکایی‌ها، بلکه برای مسائل سیاست خارجی نیز اهمیت بسیاری دارد. مهم‌ترین کشوری که بی‌صبرانه منتظر دیدن نتایج انتخابات ریاست‌جمهوری ایالات متحده است، «اوکراین» است که این انتخابات می‌تواند تأثیر بسزایی بر جنگ در این کشور داشته باشد. نشریه «نیوزویک» گزارش اول و تیرت صفحه یک خود را به همین مسئله اختصاص داده و این مسئله را بررسی کرده است که انتخابات سال ۲۰۲۴ آمریکا چطور می‌تواند روی نتایج جنگ و طرف پیروز و بازنده آن تأثیرگذار باشد. دونالد ترامپ و تعداد زیادی از جمهوری خواهان در طول چند ماه گذشته بارها اشاره کرده‌اند که در صورت پیروزی در انتخابات اجازه نمی‌دهند پول مالیات‌دهندگان آمریکایی صرف جنگ در اوکراین و رویارویی این کشور با روسیه شود.

جاسوس بازی

شبکه «بی‌بی‌سی» هفته گذشته گزارش داد، سه شهروند بلغارستانی که سال‌ها ساکن انگلیس بوده‌اند، به اتهام جاسوسی برای روسیه بازداشت شدند. در گزارش این رسانه خبری انگلیسی آمده است: «سه مظنون به جاسوسی برای روسیه در بریتانیا دستگیر و در یک تحقیقات امنیت ملی بزرگ تفهیم اتهام شدند.» متهمان که همگی شهروندان بلغارستان هستند، در ماه فوریه بازداشت شدند و از آن زمان در بازداشت به سر می‌برند. ادعا شده است، آنها برای سرویس‌های امنیتی روسیه کار می‌کردند. آنها متهم شده‌اند که با علم به جعلی بودن اسناد هویتی منتسب به خودشان، این اسناد را با «نیت نامناسب» حفظ کرده‌اند؛ این اسناد شامل گذرنامه، کارت شناسایی و سایر مدارک متعلق به انگلیس، بلغارستان، فرانسه، ایتالیا، اسپانیا، کرواسی، اسلونی، یونان و جمهوری چک است. طبق این گزارش، این سه نفر سال‌ها در انگلیس زندگی کرده و مشاغل گوناگونی داشته‌اند و در مجموعه‌ای از ساختمان‌ها در حومه شهرها ساکن بوده‌اند. گفته می‌شود، «اورلین روسف» سابقه فعالیت‌های تجاری در روسیه را دارد و در سال ۲۰۰۹ به انگلیس مهاجرت کرده است. به نوشته بی‌بی‌سی، او سابقه مشاوره دادن به وزارت انرژی بلغارستان را هم در کارنامه خود دارد. قرار است این سه شهروند بلغارستانی در ماه ژانویه در لندن محاکمه شوند. آنها هنوز به اتهامات وارد، واکنشی نشان نداده‌اند. رسانه‌های انگلیسی هفته گذشته با آب و تاب فراوان خبر دستگیری این سه نفر را بازتاب دادند.

نمانه اکوان

دبیر گروه بین‌الملل

ابتدای شکل‌گیری جنگ در اوکراین، «هنری کیسینجر» کارشناس معروف حوزه روابط بین‌الملل و مشاور بسیاری از رؤسای‌جمهور آمریکا در امور سیاست خارجی، به اوکراین پیشنهاد داد که با پیوستن برخی از نقاط کشورش به روسیه موافقت کرده و در ازای آن به‌سمت مذاکره با مسکو و رسیدن به راه حل نهایی آتش‌بس در این جنگ باشد. این پیشنهاد در همان زمان به مذاق «ولودیمیر زلنسکی» رئیس‌جمهور اوکراین که مشغول دریافت کمک‌های مالی و نظامی از کشورهای غربی بود، خوش نیامد و کار تا جایی پیش رفت که انتقادهای کیسینجر از سوی اوکراین به رسانه‌های جهان راه یافت.

از آن زمان تاکنون معامله زمین در برابر صلح، بارها از جانب اشخاص و گروه‌های مختلف به کی‌یف پیشنهاد شده و اوکراین هر بار این پیشنهادها را رد می‌کند؛ چرا که معتقد است با دریافت کمک‌های نظامی و مالی از غرب می‌تواند تا مدت زیادی به جنگ ادامه داده و این امید را داشته باشد که به جز سرزمین‌های تصاحب شده از سوی روسیه در جنگ فعلی، کریمه را نیز که در سال ۲۰۱۴ از اوکراین جدا شده و به روسیه ملحق شده بود، به خاک این کشور بازگرداند.

این بار اما به نظر می‌رسد پیشنهاد زمین در برابر صلح به‌صورت جدی‌تری از سوی آمریکا در حال بیان شدن است؛ زیرا تمام کمک‌های رسانه‌ای و نظامی به اوکراین جواب نداده و این کشور در ضد حملات خود علیه روسیه نیز موفق نبوده است. بر همین اساس، یک مقام ارشد ناتو گفته اوکراین ممکن است برای اینکه به عضویت

خاک در برابر صلح

آیا واگذاری سرزمین تنها راه کی‌یف برای پایان دادن به جنگ است؟

این ائتلاف درآید، مجبور شود بخشی از خاک را به روسیه واگذار کند. «استیون پینسن» رئیس دفتر دبیر کل ناتو هفته گذشته گفت، ممکن است اوکراین برای به‌دست آوردن عضویت در این ائتلاف، مجبور شود بخشی از خاک را به روسیه واگذار کند. پینسن تأکید کرد، تصمیم‌گیری درباره اینکه

اوکراین چه زمانی و تحت چه شرایطی مذاکره کند، به عهده مقام‌های کی‌یف است. او در پاسخ به این پرسش که «آیا دیدگاه ناتو در حال حاضر این است که اوکراین برای رسیدن به صلح به روسیه و به‌دست آوردن عضویت در ناتو بایستی خاک را به روسیه واگذار کند؟» گفت: «ارزیابی‌ها درباره وضعیت احتمالی اوکراین پس

از جنگ ادامه دارد و مسئله واگذاری خاک به روسیه توسط طرف‌های دیگری مطرح می‌شود. این مسئله احتمال مطرح بودن این بحث در بین سران ناتو را تشدید کرده است.» این مقام ناتو تصریح کرد: «من نمی‌گویم که دقیقاً باید این اتفاق رخ بدهد، اما این می‌تواند یک راه حل ممکن باشد.»

با نزدیک شدن به زمان برگزاری انتخابات ریاست‌جمهوری آمریکا و مبهم بودن وضعیت اوکراین در دوران پس از انتخابات نیز به گمانه‌زنی‌ها در مورد اینکه چه زمانی باید مذاکرات صلح با روسیه آغاز شود، افزوده است. زلنسکی در حالی بارها با این پیشنهاد مخالفت کرده که خبرها از فرار هزاران مرد اوکرائینی از جبهه جنگ خبر می‌دهد و بر اساس آمار رسانه‌های اروپایی، تا به حال حدود نیمی از مردم اوکراین، خاک کشورشان را ترک کرده و برای پناه‌جویی به کشورهای اروپایی رفته‌اند. به تازگی نیز یکی از مقامات اوکرائینی این مسئله را تأیید کرده و گفته است: «تنها طی شش ماه گذشته ۱۸۸ هزار نفر سرزمین‌های اوکراین را ترک کردند و در حال حاضر تعداد شهروندانی که در اوکراین باقی مانده‌اند به ۱۹/۲ میلیون نفر رسیده، حال آنکه ۱۸/۱ میلیون نفر از اوکراین خارج شده‌اند.»

از سوی دیگر گویا روسیه نیز با مسئله عضویت اوکراین با ناتو همچنان مخالف است؛ حتی اگر مرزهایش با اوکراین دچار تحول شود. «دیمیتری مدودف» معاون رئیس شورای امنیت ملی روسیه در اظهاراتی که احتمالاً به واکنش به پیشنهاد پینسن به شمار می‌رود، گفته است، اگر اوکراین می‌خواهد به ناتو بپیوندد باید پایتختش را واگذار کند. او تأکید کرده است در صورتی که «مقامات اوکرائینی به دنبال پیوستن به ناتو باشند باید از خود کی‌یف، که پایتخت روسیه قدیم بوده چشم‌پوشی کنند و پایتخت خود را به لویو انتقال دهند.»

پنجره

تهدیدات فزاینده

آمریکا نگران روابط چین، روسیه و کره شمالی

چند روز پس از آنکه پنتاگون کشتی‌های جنگی را برای مقابله با رزمایش‌های دریایی مشترک چین و روسیه اعزام کرد، وزارت خارجه آمریکا گفت، روابط بهبود یافته پکن و مسکو را یک «نگرانی» تلقی می‌کند. این در حالی است که به تازگی رهبر کره شمالی نیز نامه‌ای به ولادیمیر پوتین نوشته و تأکید کرده است، دو کشور قدرتمندانه از یکدیگر حمایت خواهند کرد. همه اینها موجب ایجاد نگرانی‌هایی جدی برای ایالات متحده شده است. به نظر می‌رسد، تلاش‌های آمریکا برای ایجاد هماهنگی میان ژاپن، کره جنوبی و ایالات متحده در راستای خنثی کردن هر نوع دوستی و نزدیکی میان روسیه، کره شمالی و چین باشد.

سخنگوی وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته در نشست خبری خود گفت: «ما نگرانی‌های خود را نسبت به روابط نزدیک روسیه و چین و همچنین اقدامات آنها صراحتاً اعلام کرده‌ایم. ما به درستی به دنبال کردن این روابط و اقدامات روسیه و چین ادامه می‌دهیم. اگرچه این دیپلمات آمریکایی اشاره نکرد که آیا نشست سه‌جانبه آتی

چند روز پس از آنکه پنتاگون کشتی‌های جنگی را برای مقابله با رزمایش‌های دریایی مشترک چین و روسیه اعزام کرد، وزارت خارجه آمریکا گفت، روابط بهبود یافته پکن و مسکو را یک «نگرانی» تلقی می‌کند. این در حالی است که به تازگی رهبر کره شمالی نیز نامه‌ای به ولادیمیر پوتین نوشته و تأکید کرده است، دو کشور قدرتمندانه از یکدیگر حمایت خواهند کرد. همه اینها موجب ایجاد نگرانی‌هایی جدی برای ایالات متحده شده است. به نظر می‌رسد، تلاش‌های آمریکا برای ایجاد هماهنگی میان ژاپن، کره جنوبی و ایالات متحده در راستای خنثی کردن هر نوع دوستی و نزدیکی میان روسیه، کره شمالی و چین باشد.

سخنگوی وزارت خارجه آمریکا هفته گذشته در نشست خبری خود گفت: «ما نگرانی‌های خود را نسبت به روابط نزدیک روسیه و چین و همچنین اقدامات آنها صراحتاً اعلام کرده‌ایم. ما به درستی به دنبال کردن این روابط و اقدامات روسیه و چین ادامه می‌دهیم. اگرچه این دیپلمات آمریکایی اشاره نکرد که آیا نشست سه‌جانبه آتی

تحلیل

شکست مذاکرات

مخالفت عربستان با پیشنهاد عجیب آمریکا

شده، اما منابع و محافل عبری هنوز از موانع و چالش‌هایی صحبت می‌کنند که به روند توافق سازش ریاض و تل‌آویو آسیب می‌زند. شروطی که عربستان به این منظور مطرح کرده؛ از جمله دستیابی به فناوری هسته‌ای یکی از عواملی است که ذهن صهیونیست‌ها را به خود مشغول و آنها را نگران کرده است. این پیشنهاد سبب شده است که مسئولان رژیم صهیونیستی نیز کم‌کم در رسانه‌های خود بیان کنند که برنامه بایدن برای آغاز عادی‌سازی روابط بین اعراب منطقه و رژیم صهیونیستی، به این زودی‌ها اجرایی نخواهد شد. بایدن که برای دستاوردسازی در انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۴، به عادی‌سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی نیاز دارد، در عین حال باید منافع رژیم صهیونیستی در منطقه را نیز تأمین کند که بر همین اساس پیشنهاد عجیب نظارت مسئولان این رژیم بر فعالیت هسته‌ای عربستان را مطرح کرده است. این پیشنهاد البته با مخالفت شدید عربستان مواجه شده و باعث شده است رسانه‌ها درباره شکست مذاکرات در این زمینه خبر بدهند. مسئله درخواست عربستان برای داشتن انرژی هسته‌ای و نظارت آمریکا بر تأسیسات هسته‌ای کشورش، از ابتدای امر با مخالفت شدید آمریکایی‌ها روبرو شده بود؛ زیرا آنها می‌دانستند رژیم صهیونیستی مجهز شدن یک کشور مسلمان دیگر در منطقه به این سلاح را نخواهد پذیرفت.

در بحبوحه تلاش‌های شدید ایالات متحده برای عادی‌سازی روابط عربستان سعودی و رژیم صهیونیستی، مسئولان دولت بایدن پیشنهادی به خاندان سعودی داده‌اند که با تعجب و مخالفت شدید آنها روبرو شده است. روزنامه فرامپلکه‌ای «آر‌آی‌الوم» در این راستا گزارش داد، محافل سیاسی آگاه فاش کرده‌اند که عربستان در جریان مذاکرات با مقامات آمریکایی پشت درهای بسته، پیشنهاد جدید مسئولان وزارت دفاع ایالات متحده مبنی بر مشارکت کارشناسان اسرائیلی در روند نظارت بر ساخت یک راکتور هسته‌ای بزرگ در عربستان را قاطعانه رد کرده است. بر اساس این گزارش، این پیشنهاد آمریکا در فرمولی ارائه شد که شامل موافقت حضور کارشناسان فنی صهیونیستی است. «آر‌آی‌الوم» افزود، هدف از این پیشنهاد عجیب آمریکایی‌ها، دور زدن شرط اصلی عربستان درباره ساخت یک پروژه هسته‌ای در این کشور پیش از عادی‌سازی روابط با تل‌آویو است؛ اما هیئت امنیتی عربستان که در مذاکرات محرمانه با آمریکایی‌ها حضور داشت، بلافاصله این پیشنهاد ایالات متحده را رد و با آن مخالفت کرد. در شرایطی که بحث عادی‌سازی روابط عربستان و رژیم صهیونیستی و گمانه‌زنی‌ها در این زمینه به یکی از سوزهای اصلی رسانه‌های چند هفته گذشته تبدیل

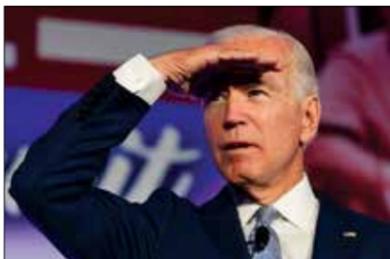
جهان چندقطبی

پوتین در سخنانی برای یازدهمین نشست امنیت بین‌المللی در مسکو گفت که جهان چندقطبی در حال شکل‌گیری است. «ولادیمیر پوتین» رئیس‌جمهور روسیه در نشست امنیت بین‌المللی در مسکو گفت: «چنین گفت‌وگوهای آزاد، صادقانه و بی‌طرفانه امروز بسیار مهم و مورد تقاضا است؛ زیرا همه ما، کل جامعه جهانی، با هم و در موقعیتی برابر هستیم که باید خطوط آینده را ایجاد کنیم. امروزه شکل‌گیری جهان چندقطبی در حال انجام است.» او گفت: «نمایندگان دپارتمان‌های دفاعی، دیپلمات‌ها و کارشناسان بار دیگر در مسکو گرد هم آمده‌اند تا درباره موضوعات در دستور کار جهانی و منطقه‌ای بحث کنند.»

ریاکار مستأصل

رئیس مجلس نمایندگان آمریکا، جو بایدن را به هدف گرفتن اصلی‌ترین رقیبش در انتخابات ریاست‌جمهوری ۲۰۲۴ آمریکا به منظور مداخله در روند انتخابات متهم کرد. «اکوین مک‌کارتی»، با انتشار پیام‌هایی در شبکه اجتماعی ایکس (توییتر سابق) به اقدامات و سیاست‌های جو بایدن، رئیس‌جمهور آمریکا تاخت. مک‌کارتی نوشت: «عدالت احتمالاً کور است، اما بایدند که بایدن، دولت را در برابر رقیب سیاسی اصلی خود برای مداخله در انتخابات ۲۰۲۴ مسلح کرده است. اکنون یک دادستان رادیکال در جورجیا با حمله به رئیس‌جمهور ترامپ و استفاده از آن برای جمع‌آوری کمک‌های مالی برای حرفه سیاسی خودش، از رهبری بایدن پیروی می‌کند، آمریکایی‌ها ماهیت واقعی این ریاکاری مستأصل را می‌بینند.»

خروج از اروپا

خبرگزاری «رویترز» با استناد به یک پست الکترونیکی درون سازمانی نوشت: «سازمان غیردولتی «بنیادهای جامعه باز» متعلق به جورج سوروس، سرمایه‌دار آمریکایی مجارستانی‌ال‌اصول قصد دارد بخش عمده فعالیت‌هایش در اتحادیه اروپا را تعطیل کرده و «آرمان‌های لیبرال» را در جای دیگری تأمین مالی کند.» در متن پست الکترونیکی مذکور نوشته شده است: «متأسفانه طبق مسیر راهبردی تصویب شده جدید، بخش‌های بزرگی از فعالیت کنونی ما در چارچوب اتحادیه اروپا تعطیل و جابه‌جا خواهند شد و ما تمرکز و منابع مان را به بخش‌های دیگر جهان اختصاص خواهیم داد.»

رشد اقتصاد در دولت سیزدهم

مستمر، ولی همراه با سرعت‌های متفاوت، رشد مثبتی را تجربه کرد. رشد اقتصادی سال ۱۳۹۹ و ۱۴۰۰ به ترتیب ۳/۳ درصد و ۴/۸ درصد بوده است. کاهش محدودیت‌های فعالیت‌های اقتصادی پس از واکسیناسیون عمومی، از عوامل اصلی بهبود رشد اقتصادی سال ۱۴۰۰ بوده است. رشد مثبت اقتصادی در سال ۱۴۰۱ نیز ادامه داشته و مطابق آمارهای مرکز آمار ایران، رشد اقتصادی ۴/۸ درصد و رشد اقتصادی بدون نفت ۴/۵ درصد بوده است. در مجموع، کشور در سال ۱۴۰۱ سومین سال متوالی رشد اقتصادی مثبت را به ثبت رساند.

مرکز آمار همچنین رشد بخش‌های گوناگون اقتصاد کشور در زمستان سال گذشته را نیز اعلام کرد که طبق آن رشد بخش صنعت دورقمی شده و به ۱۱/۹ درصد رسیده است. در آخرین فصل عملکرد دولت دوازدهم تابستان (۱۴۰۰) رشد بخش صنعت ۲/۱ درصد بود؛ اما در دولت سیزدهم، فصل به فصل رشد بخش صنعت افزایش یافته تا اینکه در زمستان ۱۴۰۱ دورقمی شده و به ۱۱/۹ درصد رسیده که از سال ۱۳۹۶ به بعد، سابقه نداشته است. مطابق با آمارهای مرکز آمار ایران، تولید ناخالص داخلی از تابستان ۱۳۹۹ به صورت

رشد نقدینگی همراه بوده است؛ یعنی دولت سیزدهم دقیقاً حل بزرگ‌ترین مشکل اقتصادی در دولت قبل را هدف گرفته است. در دولت گذشته ما با رکود توری مواجه بودیم، یعنی در حالی که رشد اقتصادی بسیار پایین و نزدیک به صفر بود، با تورم شدید نیز دست و پنجه نرم می‌کردیم؛ ولی در دولت فعلی افزون بر اینکه تورم از طریق کنترل نقدینگی و انضباط‌بخشی به نظام بانکی محقق شده، رشد اقتصادی قابل قبولی نیز مشاهده می‌شود. ادامه این روند کمک شایانی به بازگشت قطار اقتصادی کشور به ریل خودش می‌کند.

بهبود چشمگیری داشته است. طبق اعلام بانک مرکزی، نرخ رشد اقتصادی کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ به ترتیب ۴/۴ درصد و ۴ درصد بوده است. همچنین، بنا بر اعلام مرکز آمار ایران، رشد اقتصادی کشور در سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۱ یکسان و معادل ۴/۸ درصد بوده است. همچنین رشد اقتصادی کشور بدون احتساب نفت ۴/۵ درصد محاسبه شده است. این ارقام نشان می‌دهد، در طول فعالیت دولت سیزدهم، میانگین نرخ رشد اقتصادی کشور به بیش از ۴ درصد رسیده است. نکته مهم اینکه رشد اقتصادی با کاهش

نگاهی به وضعیت رشد اقتصادی کشور در مدت فعالیت دولت سیزدهم، عیار مدیریت اقتصادی این دولت را تا حد زیادی مشخص می‌کند. دولت سیزدهم در حالی کار خود را آغاز کرد که طبق آمارهای رسمی میانگین رشد اقتصادی کشور در دهه ۹۰ به کمتر از یک درصد کاهش یافته بود. کاهش میزان رشد اقتصادی به کمتر از میزان رشد جمعیت، نتیجه‌ای جز گسترش فقر و کاهش چشمگیر سطح درآمد سرانه نداشت. گزارش‌های دو مرکز آماری رسمی کشور، یعنی مرکز آمار و بانک مرکزی نشان می‌دهد، رشد اقتصادی کشور با آغاز به کار دولت سیزدهم

و شفاف‌سازی صورت‌های مالی بانکها و شرکت‌های دولتی برای نخستین بار در کشور؛ در حال حاضر حدود ۶۰۰ شرکت شفاف‌سازی کرده و امید می‌رود رکورد بی‌سابقه شفافیت مالی ۱۰۰۰ شرکت دولتی را داشته باشیم که کمک بسیاری برای اصلاح مدیریت می‌کند.

– ساماندهی ۱۸ میلیون دستگاه کارخوان و اتصال آنها به درگاه مالیاتی؛ این اقدام موجب جلوگیری از فرار مالیاتی با جلوگیری از فرار

– اتصال ۹۰ درصدی دستگاه‌های اجرایی به

پنجره ملی خدمات دولت هوشمند؛ پنجره ملی خدمات دولت هوشمند ارائه‌دهنده خدمات دولتی به‌صورت یکپارچه، سریع و آسان به عموم مردم است که در دولت سیزدهم نادرانی شده‌است و باعث از بین رفتن امضاهای طلایی شد.

– حذف ارز رانتی ۴۲۰۰ تومانی و رفع ناهنجاری توزیع انرژی که سا از ارز ۴۲۰۰ تومانی صورت گرفت، مانع بزرگی بر سر راه کسب‌وکارهایی بود که به ارز دولتی و رانت ایجاد شده دسترسی نداشتند، از این نظر حذف ارز ترجیحی را می‌توان مقدمه خوبی برای شفاف‌سازی اقتصاد و حرکت به سمت تولید زنجانی عنوان کرد. افزون بر این، با این اقدام افزایش ده برابری یارانه‌ها پس از ۱۲ سال را شاهد بودیم.

– تسهیل صدور مجوز کسب‌وکارها؛ فعال شدن پایگاه ملی مجوزها یکی از اقدامات مهم دولت بود. این پایگاه از سال ۱۳۸۶ طبق ماده ۷ قانون اجرایی فصل اصل ۴۴ پایه‌فعال می‌شد؛ اما عملاً به دلیل تعارض منافع دولتی‌ها تحقق پیدا نمی‌کرد. وزارت اقتصاد با جدیت این مسئله را دنبال کرد و روند صدور مجوزها با اصلاحی که متولی آن خود خاندوزی به عنوان نماینده مجلس در کمیسیون اقتصادی در خصوص ماده ۷ قانون اجرای اصل ۴۴ انجام

از سال ۱۳۹۷، دولت دوازدهم پرداخت یارانه به کالاهای اساسی را آغاز کرد که در این روش ۲۵۰ هزار میلیارد تومان یارانه به واردکننده پرداخت می‌شد تا کالا وارد کند؛ با این هدف که در داخل کشور کالای ارزان به دست مردم برسد. این در حالی است که این سیاست نه تنها موجب بهره‌مندی علاقه‌مندان به تولید داخلی و ثبات قیمت کالاهای اساسی نشد، بلکه پیامدهای منفی بسیاری برای مردم از قباصه کاهش تولید، موجب هدررفت سرمایه و طی دو سال گذشته رخ دولت سیزدهم این بود که این یارانه را به خود مردم بدهد و موجب کاهش آن را مدیریت کنند. با وجود مخالفت کارشناسان و اقتصاددانان،

ازز ۴۲۰۰ تومانی در فاصله سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ تغییر نکرد و این در حالی بود که کالاهای مشمول ارز ترجیحی، گاه رشد قیمت بیش از ۴۰۰ درصدی را تجربه کرد.

دولت سیزدهم به مواجهه با این موضوع با باید ادامه‌دهنده مسیر گذشته و اختصاص ناعادلانه ارز ترجیحی بود یا مسیر جدیدی در پیش می‌گرفت که پس از بررسی‌های علمی و کارشناسی و رسید اوضاع کشور، به نتیجه رسید که ادامه این مسیر به زیان کشور است و موجب هدر رفتن بقدرت منابع کشور و ناهنجاری در اقتصاد می‌باشد. کارشناسی و در قالب برجامی در اقدامات و کارشناسی به هوشمندسازی یارانه‌های پنهان، مانند ارز ترجیحی تخصیص داده شده به کالاهای اساسی، کرد و با مردمی‌سازی و توزیع عادلانه یارانه‌ها، این منابع را از طبقات پردرآمد و ثروتمند جامعه به دهک‌های پایین و طبقات ضعیف جامعه انتقال داد. بنابراین، با تصمیم دولت سیزدهم و تصویب مجلس در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، ارز ترجیحی حذف‌وبرای این سیاست‌های جایگزین پیش‌بینی شد. حال بهتر است این سنزاول مطرح شود که در صورت ادامه آن، چه آسیب‌هایی به اقتصاد کشور وارد می‌شد و حال که اصلاح ارز ترجیحی صورت گرفته، چه دستاوردهایی داشته یا خواهد داشت؟

آسیبها و زیان‌های اقتصادی ناشی از تداوم ارز ترجیحی در اقتصاد ایران ایجاد نماد و توزیع

داده و پس از آن در وزارت اقتصاد انجام داد و حدود زیاده محقق شد. تبدیل ۵۰۰ مجوز کسب‌وکار به صورت ثبت محصور، حذف یک‌هزار شرط مهم از مجوزهای کسب‌وکار، صدور برخط پیمایش ۱۰۸ هزار مجوز کسب‌وکار از ابتدای اسامل موجب شده که کارآفرینان همانند گذشته در پیچ و خم پرآزار رسمی و در بخش‌های خاصی از زندگی مردم کاهش دهد؛ اما توری که مردم مشاهده می‌کردند در بخش هایی، مانند مسکن، لوازم خانگی و خودرو بسیار بالاتر از تورم اعلامی کسب‌مجوزها قرار نگرفت.

–انتشار اسامی بدهکاران کلان‌بانگی برای اولین بار؛ هدف دولت سیزدهم از اقتضای فهرست اسامی بدهکاران کلان بحساب‌بانکی، آگاهی افکار عمومی و ایجاد مطالبه‌گری عمومی در مورد فعالیت از چنین اشخاصی است. مردم باید از مطالبات خود در صورت حسد از دولت برداشت می‌کنند و به‌صورت یکپارچه، امتناع می‌کنند و قصد پرداخت ندارند، آگاه شوند.

– شفاف‌کردن داده‌های دولتی؛ شفاف‌سازی بودجه دولت این سود که با انضباط‌بخشی به بودجه منابع تولید، مصرف انرژی و انضباط‌بخشی به شبکه حمل‌ونقل آرد در کشور، ثبت ورود می‌کند و مانع از قاچاق گسترده آرد می‌شود. با اجرایی شدن تدبیر دولت بدون آنکه مشکلی در سبد نان کشور به وجود بیاید، کاهش چشمگیری در مصرف آرد کشور به وجود آمد.

– ابلاغ اصول دوازده‌گانه نقشه ملی پیشگیری و مبارزه با فساد اداری و اقتصادی که رئیس‌جمهور، دکتر ابراهیم رئیسی ابلاغ کرد. این اصول دوازده‌گانه عبارتند از: شفاف‌سازی، مدیریت تعارض منافع، مسئله فرهنگ‌سازی و نظارت عملکرد، متناهی‌سازی ساختار و تشکیلات، تسهیل کسب‌وکار، سهولت فرآیندها، دولت الکترونیك، توسعه رویکردها، تجزیه ارزش، حمایت از فعالیت سالم، یکپارچه‌سازی اطلاعات مالی و اقتصادی کشور، نظارت مؤثر و کارآمد و برخورد قاطع، دقیق و مؤثر برای اجرای عدالت و مبارزه با فساد.

اگرچه درآمدهای ارزی کشور اعسم از صادرات غیرنفتی و وقتی افزایش قابل توجهی در این دولت داشته و مو موفقیت‌های آن به شمار می‌آید، اما مسئله این است که مهم‌ترین اتفاق یا نتیجه این موضوع به نحوه تأمین مالی و تأمین بودجه‌ای جاری کشور و برمی‌گردد، یعنی دولت چگونه به واسطه کاهش درآمدهای خود چه به لحاظ عدم توان فروش نفت و چه انتقال در دیپلماسی اقتصادی و ارتباط با همسایگان برای این صادرات غیرنفتی-تورم هزینه‌های کشور را از روش هایی چون فروش اوراق و استقراض … تأمین می‌کرد که به نوعی آتیغ‌فروشی به شمار می‌آید.

چه چسنا همین نحوه تأمین هزینه‌های جاری کشور پولی و مالی و هدررفت منابع ارزی نقدینگی و تورم طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ منجر شده بود. اتفاق مهمی که در موجب هدررفت سرمایه و طی دو سال گذشته رخ داد، این بود که با توجه به افزایش درآمدهای ارزی، نحوه تأمین هزینه‌های جاری کشور

به چسنا همین نحوه تأمین هزینه‌های جاری کشور پولی و مالی و هدررفت منابع ارزی نقدینگی و تورم طی سال‌های ۱۳۹۷ تا ۱۴۰۰ منجر شده بود. اتفاق مهمی که در موجب هدررفت سرمایه و طی دو سال گذشته رخ داد، این بود که با توجه به افزایش درآمدهای ارزی، نحوه تأمین هزینه‌های جاری کشور

قیمت ارز در دولت‌های گوناگون سرنوشت متفاوتی داشته است. غالباً دولت‌ها در دور اول مسئولیت تورم در راستای سیاست‌های مدیریت تورم، تثبیت نرخ ارز در دستور کار خود قرار داده‌اند که این سیاست موجب ضربه خوردن تولیدات داخلی در مقابل تولیدات خارجی بوده است؛ یعنی در حالی که تورم در کشور وجود دارد، با تثبیت نرخ ارز به واردکنندگان و همچنین تولیدکنندگان خارجی یارانه بر پرداخت می‌شود که این می‌کند به خارج از کشور صادر کرده شوند. از به واردکنندگان و همچنین تولیدکنندگان عراق و هرات افغانستان، جنگه خود را نرخ‌گذاری ارزی تا حد زیادی از دست دادند. اگرچه هنوز نقش آنها به صورت کامل از بین نرفته است. بنابراین، اگر نرخ تولیدی که از اواخر سال ۱۴۰۱ در کشور آغاز شد و تلاش می‌شد از طریق مذاخه تسهیل در عرضه و تقاضای آن نرخ، حذف ارز ترجیحی از کشور محو شود، در حالی که تورم در کشور وجود دارد، با تثبیت نرخ ارز در مقابل جنگ ارزی دشمن بالا برد. این دو

مه‌ار تورم؟

قطعاً یکی از مهم‌ترین انتظارات از دولت‌سیزدهم مه‌ار تورم است؛ چراکه با جهش بزرگ قیمت ارز و هفت برابر شدن آن در دولت دوازدهم، تورم بسیار بالای هر جامعه تعمیم شد و دولت قبل تا ماهی ۱۰۰۰ درصد تورم داشته باشد. یک‌هزار کالاهای اساسی، اثر تورم را در گزارش‌های رسمی و در بخش‌های خاصی از زندگی مردم کاهش داد؛ اما توری که مردم مشاهده می‌کردند در بخش هایی، مانند مسکن، لوازم خانگی و خودرو بسیار بالاتر از تورم اعلامی کسب‌مجوزها قرار نگرفت. در مقایسه با ماه گذشته وضعیت مشابهی داشته است. تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده در تیر ماه سال ۱۴۰۲ به ۳۹٫۴ درصد رسید که در مقایسه با تورم نقطه به نقطه ماه قبل ۳۱٫۲ واحد درصد کاهش یافته است. گفتمی است، تورم نقطه به نقطه در ماه گذشته تورم سالانه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۲ به ۴۷٫۵ درصد رسید که نسبت به متوسط تورم سالانه منتهی به ماه قبل، درصد کاهش را نشان می‌دهد. کاهش نرخ تورم و انتظارات ترومی می‌تواند به کاهش هزینه‌های تولید و ثبات اقتصادی و پیش‌بینی پذیرشدن سالانه(منتظی به اسفندماه ۱۴۰۱) ۴۵٫۸ درصد رشد داشته است که بیشتر از عملکرد تورم در

فرصت پیمان شانگهای

بسا توجه به مختصات نظم نوین بین‌المللی و ایجاد چندجانبه‌گرایی در آینده نزدیک، کشورهایی در معادلات بین‌المللی آتی تأثیرگذارتر خواهند بود که بتوانند در سازمان‌های منسجم‌تر و مؤثرتر عضو باشند. یکی از این سازمان‌ها، سازمان همکاری‌های شانگهای است که ایران به‌عنوان نهمین عضو اصلی آن پذیرفته شد.

جمهوری اسلامی ایران به صورت رسمی پس از گذشت دوده که سازمان همکاری شانگهای تشکیل شد، به عضویت این سازمان درآمد. در زمان دولت آقای روحانی بارها مطرح شد که ایران با وجود تحریم و حل نشدن مسئله FATF، امکان عضویت در سازمان همکاری شانگهای را ندارد. جدیت نداشتن دولت یازدهم و دوازدهم باعث شده بود که ایران همچنان پشت درهای این سازمان بماند؛ ولی با روی کار آمدن دولت انقلابی، جمهوری اسلامی ایران با وجود تحریم‌های غرب و قرار گرفتن در فهرست سیاه FATF، عضو رسمی شانگهای شد. عضویت در این سازمان نه تنها از منظر امنیتی و سیاسی برای مبارزه با تروریسم منطقه‌ای و بین‌المللی و کمک به کاهش هزینه‌های مبارزه با تروریسم برای ایران می‌تواند حائز اهمیت باشد، بحث منافع اقتصادی عضویت ایران، آن هم در شرایط تحریمی در این سازمان برای ما موضوعی تعیین‌کننده است. حضور کشورهای قدرتمند اقتصادی، مانند چین، هند و روسیه به منزله قطب انرژی دنیا در این سازمان معیارهای مهمی است که می‌تواند سکوی پرتاب ایران در وضعیت سخت تحریمی باشد. کارشناسان معتقدند، عضویت ایران در سازمان همکاری شانگهای می‌تواند منافع بسیاری برای ما داشته باشد که یکی از آنها تعرفه‌های ترجیحی است، به نحوی که اعضا رهی تعرفه‌های پایین با هم توافق می‌کنند، لذا این در افزایش صادرات غیر نفتی می‌تواند مزیت‌های خوبی داشته باشد. اگر از این ظرفیت به خوبی استفاده شود حتی در سال ۱۰۰ میلیارد دلار صادرات داشته باشیم. هماگروه که با اصلاح تعرفه اوارسیا شاهد رشد چند درصدی صادرات بودیم، آن هم در وضعیت اقتصادی بد کشور، بنابراین از این جهات می‌تواند بسیار امیدوارکننده باشد.

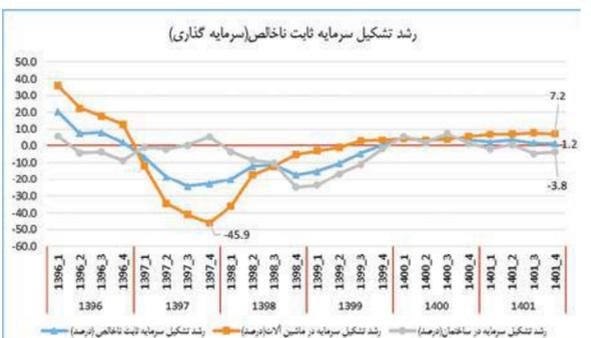
پروفیسور «فن هوگندا»، استاد دانشگاه مطالعات بین‌المللی شانگهای معتقد است: «پس از پیوستن ایران به سازمان همکاری شانگهای، اهمیت سازمان همکاری شانگهای برای ایران نیز آشکار شد. حمایت‌سیاسی سازمان همکاری شانگهای همان چیزی است که ایران در حال حاضر به آن نیاز دارد. تحت فشار تحریم‌های آمریکا، اکثر متحدان اروپایی و آسیایی-اقیانوسیه آمریکا مدت‌هاست که تحت فشار ایالات متحده و متحدانش بوده‌است و با پیوستن به سازمان همکاری شانگهای ایران در حمایت سیاسی مقابل کشور‌های عضو بر‌خوردار است و طبیعتاً امری در برابر فشارهای خارجی به دست خواهد آورد.»

از سوی دیگر بانک زیربنایی سرمایه‌گذاری آسیا که در سال ۲۰۱۴ تأسیس شده در کنار سازمان شانگهای، تسهیل‌کننده مبادلات تجاری در مینای ازراه‌های غیر دلاری است، به این معنا که کشورهای عضو با تجارت بر اساس ازراه‌های ملی تشویق می‌کند. این موضوع می‌تواند ایران را که اقتصادی متکی بر دلار دارد، پاری کند و با استفاده از ازراه‌های ملی، نقش دلار را در اقتصاد کشور سازمان بین دولتی شانگهای با ظرفیت‌های اقتصادی تعیین‌کننده و روابط تجاری ایران با شرق، با به‌تازگی در ایستگنی متقابل در حوزه ترانزیت و انرژی شود. همچنین متاثر بودن کشورهای عضو سازمان از تحریم‌های آمریکا، آنها را به سمت ایجاد سازگاری مالی غیرآمریکایی، با تکیه بر ازراه‌های ملی ترغیب می‌کند و از این حیث نیز برای اقتصاد تحریمی ایران، نقطه اتکا و توجه است.

صعود سرمایه‌گذاری

عملکرد تشکیل سرمایه ثابت(سرمایه‌گذاری) در اقتصاد نشان‌دهنده جهت‌گیری کلی اقتصاد و رفتار سرمایه‌گذاران و تعالان اقتصادی است. ایجاد محیط امن، از لوازم اصلی و بنسرتراز برای سرمایه‌گذاری است. مطابق آمارهای مرکز آمار، روند سرمایه‌گذاری طی دهه ۱۳۹۰ مناسب نبوده و متوسط رشد سالانه سرمایه‌گذاری در دهه ۱۳۹۰ طوطر اجرای برنامه ششم ششم است. به ترتیب متوسط ۵۱٫۲ و ۴۵٫۵ درصد بوده است. اما، سراسر سرمایه‌گذاری از سال ۱۴۰۰ تا به‌ارشد مثبت ۴۱٫۱ درصدی موجه شده است.

در سال ۱۴۰۱، به دلیل کاهش سرمایه‌گذاری در بخش ساختمان از شدت رشد سرمایه‌گذاری کل کاسته شده و در نهایت رشد سرمایه‌گذاری کل ۲٫۱ درصد شد. افزایش سرمایه‌گذاری منجر به افزایش موجودی سرمایه و افزایش ظرفیت‌های رفی و رشد اقتصادی در سال‌های آتی خواهد شد. دولت برای افزایش سرمایه‌گذاری و ظرفیت‌سازی برای تولید آینده کشور بر وفق منابع توسعه کسب‌وکارها، ارتقای بهره‌وری و کارایی منابع موجود، تخصیص منابع محدود به طرح‌ها و پروژه‌های مهم و پیشران، به میدان آوردن منابع قابل سرمایه‌گذاری بخش خصوصی و دیگر بخش‌ها، از جمله بخش عمومی غیردولتی از طریق رفع نهادی و قانونی، تشویق به استفاده از منابع داخلی شرکت‌ها و هر چه‌سازای آنها توجه دارد.

مآخذ: داده‌های مرکز آمار

«مالیات» به مثابه یک منبع پایدار درآمدی از جایگاه مهمی برخوردار است. مالیات، ابزاری کارآمد برای اجرای سیاست‌های خرد و کلان اقتصادی، مانند تثبیت اقتصادی، ایجاد اشتغال، رشد اقتصادی، تغییر نرخ ارز و برقراری محاسبه حقوق ورودی و به نرخ ETS و تورم ناشی از نقدینگی موجود کاربرد دارد. اقتصاد است. در چهار ماهه اول سال جاری میزان تورم ماهانه روند کاهش یافته است. طبق آمار و اطلاعات مرکز آمار ایران شاخص قیمت مصرف‌کننده در تیر ماه سال ۱۴۰۲، به میزان ۲ درصد نسبت به ماه گذشته رشد داشته است که در مقایسه با ماه گذشته وضعیت مشابهی داشته است. تورم نقطه به نقطه مصرف‌کننده در تیر ماه سال ۱۴۰۲ به ۳۹٫۴ درصد رسید که در مقایسه با تورم نقطه به نقطه ماه قبل ۳۱٫۲ واحد درصد کاهش یافته است. گفتمی است، تورم نقطه به نقطه در ماه گذشته تورم سالانه منتهی به تیر ماه ۱۴۰۲ به ۴۷٫۵ درصد رسید که نسبت به متوسط تورم سالانه منتهی به ماه قبل، درصد کاهش را نشان می‌دهد. کاهش نرخ تورم و انتظارات ترومی می‌تواند به کاهش هزینه‌های تولید و ثبات اقتصادی و پیش‌بینی پذیرشدن سالانه(منتظی به اسفندماه ۱۴۰۱) ۴۵٫۸ درصد رشد داشته است که بیشتر از عملکرد تورم در

بر همین اساس، در برنامه نهمی دولت سیزدهم، هفت محور مهم و اساسی در تحول ساختار نظام مالیاتی کشور برای رسیدن به درآمدهای مالیاتی عادلانه، جامع، پایدار و هوشمند در نظر گرفته شد:
–اصلاح مدیریت نظام مالیاتی؛

–استقرار نظام نوین هوشمند مالیاتی؛

–استقرار نظام جامع مالیات؛

–اصلاح ساختار نرخ‌های مالیاتی و معافیت‌ها و

مشوق‌های مالیاتی؛

–درج مقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

عدالت مالیاتی

– اعطای معافیت مالیاتی هدفمند به کالاهای صادراتی.

اصلاحات اساسی در نظام مالیاتی برای دستیابی به اهداف سند چشم‌انداز ۲۰ ساله و اقدام برای تحول افزایش درآمد دولت و برقراری اشتغال و همه جوامع به ششمی‌آید. اما متأسفانه در کشور ما با وجود پول نفت، نظام مالیاتی کارآمدی شکل نگرفته و از طرفی درآمدهای مالیاتی به صورت هدفمند، عادلانه و منطبق با واقعیت اقتصادی کشور حاصل نمی‌شد و بسیاری از فعالیت‌های کاذب و مخرب اقتصادی اصولاً دارای ادای مالیاتی مشخص نبوده و بسیاری از مشاغل پردرآمد نیز فرارهای مالیاتی کلانی داشته‌اند.

بر همین اساس، در برنامه نهمی دولت سیزدهم، یکپارچه‌شدن همه معاملات مودیان با سازمان اسود مالیاتی در سال ۱۴۰۱ و انجام آن در بستر الکترونیکی؛

–جلوگیری از فرار مالیاتی در سال ۱۴۰۱ با تکمیل جریان داده‌های مالیاتی و ایجاد شفافیت؛

–برای نخستین بار تخصصی ۱۵ درصد از حقوق دولتی هر منطقه معنی به همان منطقه؛ که با ورود اصلاح مدیریت نظام مالیاتی؛

–استقرار نظام نوین هوشمند مالیاتی؛

–اصلاح ساختار نرخ‌های مالیاتی و معافیت‌ها و

مشوق‌های مالیاتی؛

–درج مقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

بررسی روند «دیپلماسی اقتصادی» کشور‌های موفق در جذب سرمایه خارجی و تأمین منابع کشورشان نشان می‌دهد، این کشور‌ها بیشترین تمرکز در دیپلماسی را روی دیپلماسی اقتصادی گذاشته‌اند. به سبختی دیگر، توافق و ارتباط و موقع‌گیری بر مینای منافع اقتصادی و به تبع منافع سیاسی کشور خویش صورت می‌گیرد. در این میان، از سال ۱۳۹۲ تا ۱۴۰۰، دولت اعتدال با نگاه کنعبعندی به دنبال احیای روابط خود با یکپارچه‌شدن همه معاملات مودیان با سازمان اسود مالیاتی در سال ۱۴۰۱ و انجام آن در بستر الکترونیکی؛

–جلوگیری از فرار مالیاتی در سال ۱۴۰۱ با تکمیل جریان داده‌های مالیاتی و ایجاد شفافیت؛

–برای نخستین بار تخصصی ۱۵ درصد از حقوق دولتی هر منطقه معنی به همان منطقه؛ که با ورود اصلاح مدیریت نظام مالیاتی؛

–استقرار نظام نوین هوشمند مالیاتی؛

–استقرار نظام جامع مالیات؛

–اصلاح ساختار نرخ‌های مالیاتی و معافیت‌ها و

مشوق‌های مالیاتی؛

–درج مقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

درح‌فقدار عددی معافیت‌ها و تخفیف‌های مالیاتی

در بودجه سالانه؛

–افزایش مالیات بر ارزش افزوده کالاهای لوکس؛

–وایلیات بر واحدهای مسکنی خالی از سکنه،؛

–القا کرده بودند که امکان تجارت بین‌الملل بدون توافق با غرب وجود ندارد. طبق آمار،

در زمان برجام ایران کمترین میزان فروش و نفت را داشت؛ ولی در این دولت تا به امروز

فروش نفت در بالاترین حد ممکن قرار فر دارد.

ترمیم اعتماد مردم

بنابراین، حتی برای ترمیم وضعیت اقتصادی و برقراری آرامش اقتصادی دولت باید در جهت تقویت اعتماد عمومی نسبت به خود حساس باشد. مطابق این فرمایش رهبر معظم انقلاب و توصیه‌های دیگر ایشسان به این دولت و دولت قبل، می‌توان دو راهکار اساسی را برای تقویت اعتماد به مسئولان در کنار کار و تلاش مجاهدانه برای اصلاح اقتصاد، اینگونه برشمرد:

یکم مردمی بودن: رهبر معظم انقلاب خطاب به دولت فرمودند: «یک توصیه به رئیس جمهور محترم این است «دولت مردمی» را که شعار ایشان بود، در واقعیت محقق کنند و به معنای واقعی کلمه با مردم، در کنار مردم، در میان مردم باشند.» مردمی بودن، یعنی دولت خودش را دارای شأن و روحیه خدمتگزاری به مردم بداند، اعتماد به اراده مردم و نیروی مردم و از نزدیک پای صحبت مردم بنشیند. دو- صداقت در قول و عمل: اگر قولی می‌دهد، به آن عمل شود و اگر محقق نشد، با مردم سخن گفته و دلیل ناکامی را بیان کند.

شکی نیست که اولویت اصلی کشور، همانگونه که رهبر معظم انقلاب بر آن تأکید داشته‌اند، مسئله «اقتصاد» و بهبود سطح معیشت مردم است؛ بنابراین، اعتماد عمومی نیز باید همگام با آن ترمیم شود که برای این ترمیم هم دولت وظیفه دارد و هم همه دلسوزان انقلاب و نظام اسلامی. رهبر معظم انقلاب در اولین دیدار با رئیس‌جمهور و اعضای کابینه دولت سیزدهم پس از اذعان به آسیب دیدن اعتماد مردم به مسئولان، فرمودند: «این بزرگ‌ترین سرمایه است برای دولت که بتواند اعتماد مردم را جلب کند که البته این متأسفانه یک مقداری آسیب دیده و بایستی ترمیم کنید این را و راهکارش هم این است که حرف و عمل مسئولین یکی باشد؛ وعده‌ای اگر به مردم دادید، طبق آن وعده اگر عمل کردید، مردم به شما اعتماد پیدا می‌کنند؛ اگر شما وعده کردید و عمل نشد یا گفتید فلان کار شده، مردم در واقعیت دیدند نشده، اعتماد مردم سلب می‌شود؛ واقعاً باید خیلی به جد مراعات کنید این معنار را.» (۱۴۰۱/۶/۶)

دستاوردهایی که دیده نمی‌شود

متوجه گران شدن قیمت بنزین شده است، پتک محکمی است بر اعتماد عمومی. بنابراین یکی از میراث‌هایی که از دولت قبل به دولت سیزدهم منتقل شده است، ترک برداشتن دیوار اعتماد عمومی است؛ لذا از ضرورت‌های مهم در این باره، بازگرداندن آن به جامعه است؛ به معنای آنکه در کنار اقداماتی که دولت در راستای ترمیم وضعیت اقتصادی و معیشت انجام می‌دهد، باید اعتماد عمومی نسبت به او ترمیم شود و اینجاست که جهاد تبیین نقشی ویژه در تئور افکار عمومی و اعتبار و اعتمادبخشی به کلیت دولت و نظام پیدا می‌کند. رهبر معظم انقلاب در این زمینه می‌فرمایند: «مسئله احیای اعتماد مردم و امید مردم هم بسیار چیز مهمی است؛ چون اعتماد مردم بزرگ‌ترین سرمایه دولت است. مردم وقتی به شما اعتماد کردند و امید به شما داشتند، با شما راه می‌آیند و کمک‌تان می‌کنند؛ این بزرگ‌ترین سرمایه است برای دولت که بتواند اعتماد مردم را جلب کند که البته این متأسفانه یک مقداری آسیب دیده و بایستی ترمیم کنید.»

در پاسخ به این پرسش باید گفت، متأسفانه طی سال‌های اخیر میزان اعتماد عمومی به دولت آسیب دیده است و این مسئله را باید در تطابق نداشتن حرف و عمل مسئولان گذشته جست‌وجو کرد. در حقیقت، با کاسته شدن از میزان اعتماد به مسئولان پیامدهای منفی دیگری هویدا می‌شود و نگرش منفی نسبت به دولت افزایش می‌یابد. سال ۱۳۹۹ طبق نظرسنجی یکی از مراکز امنیتی کشور، اصلی‌ترین شاخص خشم در جامعه ما، «دروغ‌گویی مسئولان» است. اگر چه مسئولان در جمهوری اسلامی ایران در کلیت خدمت‌گزار و صادق هستند، اما وجود برخی انحرافات در برخی از مسئولان و اضافه شدن جنگ شناختی دشمن سبب شده است تا فضای بی‌اعتمادی در بخشی از افکار عمومی اثرات مخرب خود را به همراه داشته باشد. مسلم است که این بی‌اعتمادی نتیجه انباشتی است که طی دوره‌های گوناگون شکل گرفته است، اما اینکه رئیس‌جمهوری در مقابل رسانه و افکار عمومی اظهار کند که او هم صبح جمعه

رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد

افزایش صادرات نمره دیپلماسی اقتصادی موفق

که کالا صادر می‌کنیم، برای ما مهم است؛ چون قیمت‌های جهانی دست ما نیست.»

مجیدرضا حریری بیان داشت: «بی‌تردید افزایش وزنی صادرات به کشورهای مختلف طی ماه‌های گذشته مثبت ارزیابی می‌شود و نشان‌دهنده بازگشت امید برای توسعه تجارت خارجی است.»

وی در پاسخ به این پرسش که چنین دستاورد مثبتی در امر مهم صادراتی ماحصل سیاست‌های کدام نهاد و مسئول مربوطه است، گفت: «این موضوع را باید ناشی از چند مؤلفه مهم دانست؛ اول اینکه دنیای امروز پس از پایان کرونا به مصرف بیشتر کالا رو آورده و این موضوع سبب شده است بازارهای بیشتری نیازمند مواد اولیه و کالا باشند.» وی درباره دیپلماسی اقتصادی دولت نیز خاطر نشان کرد: «دیپلماسی اقتصادی دولت سبب شده خوشبختانه بازارهای جدیدی در آسیای میانه، اوراسیا، آمریکای لاتین و آفریقا بیابیم. این روند اگر در دیپلماسی اقتصادی کشور به همین شکل و رویکرد پیش برود، قطعاً دسترسی گسترده‌تری به بازارها در اقصی نقاط جهان خواهیم داشت که برای توسعه صادراتی کشور بسیار مهم است و می‌توانیم کالاهای بیشتری به کشورهای صادر کنیم.»

نیاید ملاک مهمی برای توسعه صادراتی ما باشد؛ بلکه ملاک را باید چیز دیگری قرار دهیم.»

مجیدرضا حریری خاطر نشان کرد: «با اینکه برخی سال گذشته به اشتباه روی این موضوع مانور تبلیغاتی دادند که صادرات بیشتری داشته‌ایم، چون ارزی بیشتری دریافت کردیم، اما این موضوع به دلیل تعیین قیمت جهانی و بحث کرونا و بحران اوکراین و افزایش قیمت‌هایی که در سطح جهان اتفاق افتاده بود؛ چندان ارزش ندارد، بلکه آنچه در این موضوع مهم است، افزایش صادراتی است که به واسطه وزن زیاد افزایش قلمداد شود.»

رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین و فعال اقتصادی در این باره تصریح کرد: «اکنون که به لحاظ وزنی صادرات ایران افزایش یافته، می‌توانیم روی این موضوع مانور دهیم و مفتخر باشیم که چنین موضوعی محقق شده است، یعنی مسئولان امر می‌توانند از این روند به منزله کارنامه و عملکرد مثبت خود در افزایش وزنی صادرات یاد کنند.»

وی در این باره بیان داشت: «هر چه قدر به لحاظ وزنی صادرات بیشتری داشته باشیم، به این مفهوم است که در بازارهای جهانی سهم بیشتری داشته‌ایم؛ هر چند که فعلاً بحث ما درباره نوع کالای صادراتی نیست، بلکه روی این موضوع تمرکز می‌کنیم که فقط قدر مطلق وزنی

برخی از اقلام صادراتی عمدتاً در بخش فلزات و اقلام نفت‌پایه ارتباط داد. مسئله این است که به لحاظ وزنی صادرات ایران به مراتب در مقایسه با سال‌های گذشته افزایش داشته است. رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین درباره این دستاورد مهم توسعه صادراتی به ما توضیحاتی داده است.

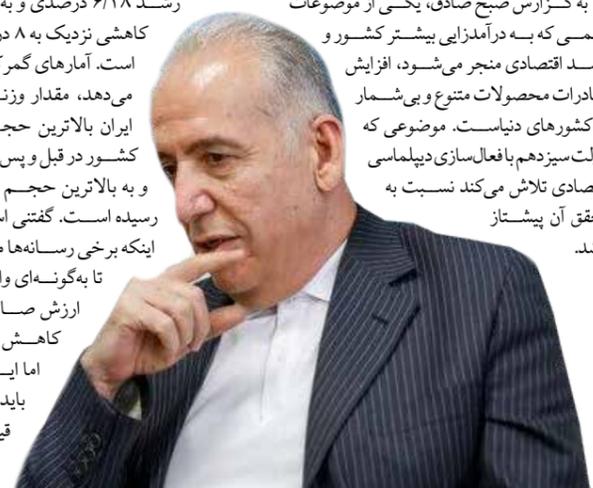
«مجیدرضا حریری» رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین و کارشناس سیاست خارجی در گفت‌وگو با خبرنگار صبح صادق، در زمینه مسائل مرتبط با وزن یا حجم ارزآوری صادراتی برخی کالاها به کشور و اینکه کدام یک از این موارد نشانه افزایش صادرات کشور است، به یک نکته مهم اشاره کرد و گفت: «سال گذشته همین موقع مسئولان کشور موضوعی را مطرح کردند که در واقعیت آن چنان قابل اتکا نیست، مبنی بر اینکه سال قبل آنها نسبت ارزآوری کالاهای صادراتی را میزان و ملاک افزایش صادرات قرار دادند که درست نیست.»

وی در این باره توضیح بیشتری داد و گفت: «با توجه به اینکه عموم کالاهای صادراتی ایران به مقاصد گوناگون بر پایه محصولات نفتی یا معدنی است و عموماً قیمت‌های این کالاها در ایران تعیین نمی‌شود؛ بلکه نرخ‌ها به صورت جهانی تعیین می‌شود، پس مبنای ارزآوری و درآمدزایی

به همین دلیل، خوشبختانه آمارها حاکی از شکست زکورد صادرات غیرنفتی در چهار ماه گذشته است که نشان می‌دهد طی این مدت صادرات ۴۶ میلیون تنی گزارش شده است. شواهد از این موضوع حکایت می‌کنند که براساس آمارهای منتشر شده از سوی گمرک کشور، در چهار ماهه نخست امسال ۴۵ میلیون و ۷۵۸ هزار تن کالا به ارزش ۱۵ میلیارد و ۹۰۶ میلیون دلار صادر کرده که به لحاظ وزنی رشد ۶/۲۸ درصدی و به لحاظ ارزش کاهشی نزدیک به ۸ درصدی داشته است. آمارهای گمرک ایران نشان می‌دهد، مقدار وزنی صادرات ایران بالاترین حجم صادراتی کشور در قبل و پس از برجام بوده و به بالاترین حجم تاریخی خود رسیده است. گفتنی است، با وجود اینکه برخی رسانه‌ها مایل هستند تا به‌گونه‌ای وانمود کنند که ارزش صادرات ایران کاهش یافته است؛ اما این موضوع را باید به کاهش قیمت جهانی

رئیس اتاق بازرگانی ایران و چین گفت: «دیپلماسی اقتصادی دولت سبب شده است خوشبختانه بازارهای جدیدی در آسیای میانه، اوراسیا، آمریکای لاتین و آفریقا بیابیم. این روند اگر در دیپلماسی اقتصادی کشور به همین شکل و رویکرد پیش برود، قطعاً دسترسی گسترده‌تری به بازارها در اقصی نقاط جهان خواهیم داشت که برای توسعه صادراتی کشور بسیار مهم است و می‌توانیم کالای بیشتری به کشورهای صادر کنیم.»

به گزارش صبح صادق، یکی از موضوعات مهمی که به درآمدزایی بیشتر کشور و رشد اقتصادی منجر می‌شود، افزایش صادرات محصولات متنوع و بی‌شمار به کشورهای دنیاست. موضوعی که دولت سیزدهم با فعال‌سازی دیپلماسی اقتصادی تلاش می‌کند نسبت به تحقق آن پیشتاز باشد.

عطا بهرامی، استاد دانشگاه چگونگی برخورد با متخلفان ارزی در دولت سیزدهم را بررسی کرد

عملکرد ستودنی بانک مرکزی

تجاری با درهم با یوان کار کنید و اگر این قسمت فعال شود، خود به خود نقشی برای صرافی‌ها باقی نمی‌ماند که در این بخش ایفا کنند. متأسفانه، صرافی‌ها بخشی از منابع ارزی کشور را به راحتی خارج می‌کنند و به دلیل عملکرد صرافی‌ها و نظارت نداشتن بر این روند، سرمایه‌های بسیاری به صورت ارزی از کشور خارج شده که به زیان اقتصاد ایران است. بنابراین در مجموع عملکرد منفی صرافی‌ها بیشتر از عملکرد مثبت آنها بوده است؛ به همین دلیل برخورد بانک مرکزی با صرافی‌های متخلف ستودنی است.

سهمدار بزرگ همه این شرکت‌ها به شمار می‌رود و از جزئیات حساب و کتاب‌ها مطلع است؛ پس این وسط یکسری صادرات خرد باقی می‌ماند که اینجا صرافی‌ها در آن دخل و تصرف دارند و به خواست خود عمل می‌کنند. راهکاری که برای افزایش صادرات خرد می‌توان از آن استفاده کرد، این است که دولت پیمان‌های دوجانبه را فعال کند. برای نمونه، بخشی از کشورهای طرف حساب تجاری ایران که کشورهای منطقه هستند، در صادرات و واردات و خرید و فروش به استفاده از دلار نیازی ندارند؛ مانند رابطه با عراق و روسیه و چین که حجم بزرگی از معاملات و صادرات و واردات ما با این کشورهاست، ضمن اینکه چین بارها بر این موضوع تأکید کرده است که به جای تبادلات

بی‌تردید، بانک مرکزی اقدام مناسبی را در راستای برخورد با صرافان متخلف در دستور کار خود قرار داده است؛ چرا که صرافی‌های متخلف باید بسته شوند و موانع جدی در برابر آسیب‌هایی که به نظام ارزی و اقتصاد کشور وارد می‌کنند، گذاشته شود. با اینکه نمی‌توان برخی اقدامات مهم صرافی‌ها در دوران تحریم در دور زدن تحریم‌ها را مثال نزد؛ اما با دقت در فرآیند صادرات و واردات متوجه می‌شویم وجود صرافی‌ها زیان بیشتری نسبت به فواید آنها برای اقتصاد ایران داشته است. وجه درآمد غالب ایران، درآمدهای حاصل از فروش نفت است و پس از آن بخشی از درآمد کشور ناشی از صادرات غیر مستقیم انرژی، مانند فولاد و پتروشیمی و معادن است که دولت

پس از انتشار یک خبر خوب درباره قانونمند کردن صرافی‌های متخلف از سوی بانک مرکزی، نوساناتی در بازار ارز را شاهد بودیم؛ نوساناتی از سوی صرافی‌های متخلف که به دنبال ناآرام‌سازی بازار و انتفاع خود مسبب آن بودند. درباره اهمیت مقابله با صرافان متخلف و زیان‌های وارد شده از سوی صرافان به کشور نکات بسیاری می‌توان بیان کرد؛ اما آنچه در این موضوع حائز اهمیت است، اینکه اگر بانک مرکزی در کنار برخورد قاطع با صرافان متخلف بتواند یک دالان ارزی برای نقل و انتقالات ارزی کشور تحت نظارت و مدیریت رسمی خود باز کند، قطعاً دلاری بدون نظارت بانک مرکزی از کشور خارج نخواهد شد و مانع بزرگی در برابر خروج سرمایه از کشور گذاشته می‌شود.

کنشگری و اماندگان و جاماندگان

محمد مهدی مظفری نیا

کارشناس سیاسی

نوع مواجهه مردم در سال ۶۱ هجری با قیام امام حسین(ع) از جمله انفعال، مردد شدن، همراهی نکردن و پیوستن به صف بندی علیه حق به دو عامل اصلی برمی گردد:

۱- عدم شناخت جبهه حق که در نوشته از آنها به «واماندگان» تعبیر می کنیم؛

۲- استقامت نکردن در راه حق یا به عبارتی عدم تقبل هزینه حق طلبی که آنان را «جاماندگان» می نامیم.

بررسی و تحلیل گزارش های تاریخی نشان می دهد، عده ای که نتوانستند حق را از باطل تشخیص دهند در برابر آنان حق را شناختند، کم و محدود بودند؛ زیرا اکثریت جامعه با توجه به عهدشکنی معاویه نسبت به صلح نامه امام حسن(ع) و فسق مشهور یزید، تردیدی در باطل بودن یزید و ناشایستگی وی نداشتند. نامه نگاری های متعدد و دعوت از سبط نبی(ع) که تا ۱۲ هزار نامه نیز نقل شده است.

(سید بن طاووس، الملهوف، ۱۳۸۳ ش، ص ۳۵)، متواری شدن و بهانه تراشی بسیاری از بزرگان کوفه، گریه و تأسف دشمنان حتی در زمان جنگ با امام حسین(ع) (بحارالانوار، ج ۴۵ ص ۵۹) از جمله نمونه های متقنی است که از حقانیت امام حسین(ع) در نزد اکثریت جامعه آن روز(کوفه) حکایت دارد.

بنابراین، فضای حاکم بسیار متفاوت تر از شرایط دوران امیرالمؤمنین(ع) بود که به حسب ظاهر در آن حق و باطل ممزوج شده و افراد، تحت تأثیر نفاق و تزویر و القانات دشمنان توانایی تشخیص حق از باطل را نداشتند، تاجایی که گاهی در آن فضای تاریک و مبهم نشانه ای برای روشن شدن واقعیت ظاهر می شد؛ اما خنثان و دشمنان سریعاً بدل آن را با جنگ روانی ایجاد می کردند؛ مانند نشر حدیثی از پیامبر اکرم(ص) در جنگ صفین که فرموده بودند: عمار! همانا تو نمی میری تا گروهی ستمگر و منحرف از حق تو را بکشند. (تاریخ طبری، ج ۳، جز ۶، ص ۶۰) (۲۱ یادآوری این حدیث در جنگ صفین می رفت تا حقانیت امام علی(ع) را ثابت کند که سریعاً دشمنان این شائبه را به وجود آوردند که کسانی عمار را کشتند که او را به اینجا آوردند. (الامامه و السیاسة ص ۱۰۶) و این گونه امیرالمؤمنین(ع) را ناحق جلوه دادند.

دلایل استقامت نکردن در راه حق

اما در بررسی علل و عوامل همراهی نکردن باحق به عواملی بر می خوریم که نسبت مستقیم با درجه ایمان و یقین افراد دارد که اصل آن دنیاطلبی و دنیازدگی و هزینه ندادن است. با در نظر گرفتن میزان حب الدنیای جاماندگان می شود چهار دسته را برای آنان متصور بود: دسته اول به شدت دنیاطلب بوده و به دنبال منافع و موقعیت های اجتماعی و اقتصادی بودند؛ چنانکه در احوالات عمر سعد وارد است در ابتدا از رویارویی با امام سر باز می زد؛ اما زمانی که تهدید به گرفتن حکم ری از او می شسود، تغییر موضع می دهد. (انساب الاشراف، ۱۹۹۷م، ج ۳، ص ۱۷۷)

دسته دوم از دستگاه طاغوت بیم و ترس داشتند که از جانب ابن زیاد و یزیدیان جان و مال شان مورد آسیب و تعرض قرار گیرد. (اصفهانی، مقاتل الطالبین، ۱۳۶۸ق، ج ۱، ص ۹۷)

دسته سوم با توجه به اقدامات و تهدیدات خشن ابن زیاد نگران اهل و عیال خود بودند و در جهت حفظ جان آنان به جریان حق پیوستند و حتی برای این اقدام خود حجت شرعی نیز قائل بودند. برای نمونه، شخصی به نام هرثم بن سلمه نزد امام حسین(ع) می رود و می گوید من حدیثی پسرتر را در باب این سرزمین شنیده ام، حضرت می فرماید: «با این حال با مایی و یا ضد ما؟ او می گوید همسر و فرزندی دارم که از گزند ابن زیاد در امان نیست لذا اجازه خروج از کربلا می گیرد.» (الامالی صدوق، بیروت، ص ۱۱۷)

دسته چهارم نیز در فشار و تنگنای اقتصادی برای

تأمین هزینه های زندگی و امرار و معاش به کارزار با امام حسین(ع) روی آورده بودند؛ چراکه به لحاظ ساختار اجتماعی کوفه، این شهر متشکل از جنگجویان و موالی بودند که غیر از پرداخت های نظام عطا یا از جانب حکومت، درآمدی نداشتند، معاویه نیز ملاک پرداخت ها را تقرب و میزان سرسپردگی به دستگاه اموی قرار داده بود و عطای موالی را نیز در برهه های حذف کرده بود. (تنظیمات الجیش العربی الاسلامی، ص ۹۲) الحیاه الاجتماعیه و الاقتصادیه فی الکوفه فی القرن الاول الهجری، ص ۸۷) بنابر این چه بسا افرادی که آرزو می کردند با امام حسین(ع) رو در رو قرار بگیرند و تنها به موجب و عطایا برسند.

چرا افراد برای استقامت در راه حق حاضر به هزینه کردن نیستند؟

درباره هزینه ندادن برای ادای حق باید گفت، این امری است که به دستگاه شناختی افراد بر می گردد. پاسخ به این پرسش ها که «چرا باید در راه حق هزینه داد؟» و «این هزینه تا چه میزانی معقول و منطقی است؟» در گرو عملکرد دستگاه شناختی و محاسبه گر بوده و نوع پاسخ ها نیز تابع میزان ایمان و یقین (شما بخوانید امید) است. برای نمونه، بخشی از افراد جامعه که قائل به ارتباط با آمریکا و توافق هستند، لزوماً غرب گرا و شیفته آمریکا نیستند. آنها حتی شناخت کافی از آمریکا و غرب نیز دارند؛ ولی در پاسخ به این پرسش ناتوانند که چرا اساساً باید هزینه داد؟ آیا با کمی سازش مشکلات رفع نخواهد شد؟ این سؤال مبتنی بر شناخت حق و باطل نیست؛ بلکه ناظر بر میزان مقاومت و ایستادگی در راه

حق است. شبیه آنچه در کربلا رخ داد. شاید این جمله که «عزت و استقلال خوب است ولی تا آنجا که زندگی و رفاه و آسایش را بر هم نزند!» ترجمان تفکر و ناشی از انشایه محاسباتی دستگاه شناختی این قبیل افراد باشد. عاملی که امروز هم از سوی دشمن مورد بهره برداری در جنگ شناختی قرار می گیرد.

جنگ شناختی دشمنان و راهکار خروج از آن

در مواجهه با حق و باطل، زمانی مانند عصر امیرالمؤمنین(ع)، مردم دچار سردرگمی در تشخیص مصادیق حق و باطل می شوند یا عافیت طلبی و دنیاطلبی برخی ها همانند قیام کربلا مانع همراهی با حق می شود؛ اما در برهه ای از زمان هم که مصداق شرایط امروز ماست، چالش بر سر مسئله استقامت در راه حق و هزینه دادن برای آن است. دشمن به دنبال ایجاد این جنگ شناختی است، نه از جهت اینکه مصادیق و عینیت های حق و باطل را تغییر دهد؛ بلکه از طریق تغییر ملاک و معیارهای سنجش برای میزان ایستادگی و مقاومت. ایجاد شبهات و دوگانگی هایی مانند دادن استقلال و عزت در برابر رفاه و آسایش، صلح و دوستی با دشمن در برابر آرامش روانی و امنیت، مبارزه نکردن با مفسدان اقتصادی در برابر پیشرفت و توسعه اقتصادی، برخورد نکردن با مجرمان عرصه های گوناگون برای حفظ اتحاد و یکپارچگی و دوقطبی نکردن و... در همین راستاست.

اما راهکار مبارزه با این جنگ شناختی چیست؟

رهبر معظم انقلاب در ۱۴ خرداد ۱۴۰۲ در مرقد مطهر امام(ره) درباره «ایمان» و «امید» بیاناتی داشتند و فرمودند، اینها نرم افزار حرکت امام(ره) بودند و دستوری دادند مبنی بر اینکه همه باید برای تقویت ایمان و امید تلاش کنند و از طرفی ایمان و امید را نیز هم افزای یکدیگر دانستند. تقویت ایمان و امید موجب تقویت و انتخاب درست دستگاه شناختی و محاسبه گر می شود. برای نمونه، ایمان به تأثیر خون شهدا که در بیانات رهبری این مضمون وجود دارد که شهیدان در زمان زنده بودن شان تأثیر گذار و مفید بودند؛ اما پس از شهادت، خون شان چه بسا اثر گذارتر بود، این ایمان و امید به «تأثیر گذاری خون شهید» هزینه فایده شهادت در راه حق را معقول و منطقی می کند.

آفاق

چهره پنهان سیاست - ۹۲ مافیای فرهنگی

سیامک باقری
دکترای علوم سیاسی

محتومی است که هر انسانی در برابرش، یکی را باید انتخاب کند، و همه کوشش دو قرن اخیر غرب صرف ایجاد این ایمان به غرب و این بی ایمانی به خویش شده است. (شریعتی، ۱۳۸۹: ۶) در قرن بیست و یکم استفاده از فرهنگ و هنر و دانش علوم شناختی برای تخریب فرهنگ های بومی و راهبرد یکسان سازی فرهنگی در جهان پیگیری می شود. در این راستا، دست اندرکاران فرهنگ و هنر کشورهای دیگر، بدون آنکه خود متوجه باشند، امور فرهنگی و هنری ملت خود را در جهت خواسته های مافیای فرهنگ غرب، طراحی، هدایت و اجرا کنند. (ر. ک. واعظی، ۱۳۸۶: ۶۲) در واقع، کارگزاران عصر فرانو با استفاده از ابزار از جهانی شدن، به جهانی سازی هویت دست می زنند، و از رهگذر غیرسازی به شدت ناملموس و به ظاهر موجه همچنان غرب و فرهنگ آن را آرزوی نهایی و غایی انسان شرقی معرفی می کنند. با وجود اینکه غرب با فناوری های نرم خود را فرهنگ و هویت برتر به جهان معرفی می کند، جنبش نرمی در درون خودش در حال شکل گیری است که ماهیت اسلامی دارد. مرکز تحقیقات پیو در آمریکا در سال ۱۳۹۵ اعلام کرد در صورت تداوم روند رشد فعلی جمعیت مسلمانان، اسلام تا سال ۲۰۷۰ می تواند بزرگترین دین جهان شود. آن چنان که هم اکنون در اروپا به ویژه سه کشور مهم فرانسه، آلمان و انگلیس اسلام به منزله دومین دین است و مسلمانان از قدرت فراوانی برخوردارند. (ر. ک. عیسی آبادی، ۱۳۹۳)

سیاست نامه

سیدعبدالحسین لاری - ۱۹ اقامه حدود و قضا در عصر غیبت

فتح الله پریشان
دبیر گروه اندیشه

در شماره گذشته با امر به معروف و نهی از منکر به منزله اولین لازمه حکومت اسلامی در اندیشه سیاسی مرحوم لاری آشنا شدیم. در ادامه بررسی و مطالعه سایر ملزومات آن را پی می گیریم.

۲- اقامه حدود در عصر غیبت؛ از دیگر ملزومات حکومت از نگاه فقهایی دوره مشروطیت بحث اقامه حدود الهی است؛ در این زمینه از جمله مسائلی بحث انگیز اساسی این دوره، به دو مسئله زیر می توان اشاره کرد:

یکد آیا حدود شرعی در غیبت امام زمان(عج) باید اجرا شود یا نه؟

دو- در صورت اجراء، قدرت اجرایی با کیست؟

سیدلاری در مقابل بعضی ها که معتقدند اجرای حدود در زمان غیبت امام عصر(عج) تعطیل خواهد بود و آن را مخصوص به امام معصوم یا کسی که امام او را مستقیماً برای

این کار نصب کرده، می دانند، اجرای حدود را در عصر غیبت لازم و ضروری دانسته و معتقد است، آیات متعدد قرآنی از جمله آیه دوم سوره نور، آیات ۳۸ و ۴۵ سوره مائده و آیات ۱۷۹ و ۱۹۴ سوره بقره مؤید آن است که اجراء حدود محدود به زمان خاص (زمان حضور امام) نمی شود و برای همه زمان ها ضروری است.

در پاسخ به مسئله دوم، به اعتقاد لاری، روایات و احادیث مبین آن است که اجراء حدود مخصوص حاکم است و هیچ کس حق مخالفت و معارضه با آن را ندارد: «چنانچه ولایت کلیه اجراء حدود شرعیه و سیاسات الهیه و احکام تکلیفه از هر جهت حق حقیقت حاکم شرع عادل است لا غیر و کسی را حق مخالفت و معارضه نیست.»

بنابراین، از دیدگاه سیدلاری جلوگیری از فساد، امور حرام، هرج و مرج و حفظ جان و مال و ناموس مردم مصلحتی است که

مختص به زمانی خاص نیست؛ از همین رو، ضرورت مقابله با کسانی که تعدی و تجاوز به حقوق مردم می کنند، امری ضروری و اجتناب ناپذیر است و این اقدام فقط باید به وسیله حاکمان عادل یا نمایندگان و نواب آنها اجرا شود و از نظر سید لاری، نماینده حاکم عادل در عصر غیبت، فقیه جامع الشرایط است.

۳- امر قضا در عصر غیبت؛ از دیدگاه سید لاری، افزون بر آنکه امام و رهبر خود می تواند بر مسند قضاوت بنشیند، امر قضا و تعیین قضات یکی از شئون اصلی حکومت است.

در عصر غیبت، امر قضا و فصل خصومت میان طرفین دعوا، از امتیازات فقیه جامع الشرایط است. نظر به اینکه قاضی را باید رئیس حکومت تعیین کند و چون رئیس حکومت امام معصوم(ع) است، باید از طرف امام تعیین شود. از آنجا که امام به صورت نصب عام، فقهای جامع الشرایط را برای همیشه نصب کرده، به نصب جدید نیازی نیست. سیدلاری در تعلیقه ای که بر کتاب «قضا» جواهر الکلام نگاشته، به این موضوع اشاره کرده است.

بنابراین، مرحوم سید لاری هم مانند قاطبه فقهای امامیه که در تعلق دو منصب افتا و قضا به فقیه جامع الشرایط در زمان غیبت امام معصوم متفق القولند، ولایت قضا را از جمله امتیازات فقیه می دانند و این نوع ولایت را اساساً، از ملزومات اصلی و بنیادین امر حکومت به شمار می آورد.

منبع در دفتر نشریه موجود است.

تبیین

جنگ روایت ها و جهاد تبیین - ۵۵ تاریخ معاصر

امیر قلی زاده

کارشناس فرهنگی

می زند، نفهمیدند برای ترویج مسیحیت باید به کجا بروند. آنها موفق نشدند؛ اما قصدشان این بود... این تهاجم فرهنگی، از چه وقت شروع شد؟ مشخصاً از دوران رضاخان شروع شد. البته قبل از او، مقدمات آن، فراهم شده بود.

کارهای فراوانی شده بود؛ روشنفکران وابسته، در داخل کشور ما کاشته شده بودند. نمی دانم آیا جوانان نسل ما و نسل انقلابی، تاریخچه این صدوپنجاه، دویست سال را درست خوانده اند یا نه؟ من همه دغدغه ام این است که جوان انقلابی امروز، نداند ما بعد از چه دورانی، امروز در ایران مشغول چنین حرکت عظیمی هستیم.

به راستی نگرانی ۳۱ سال پیش رهبر معظم انقلاب را با شرایط امروز و میزان ادراک و آشنایی نسل جوان با تاریخ معاصر را با هم در نظر بگیریم؛ چقدر از این نگرانی کاهش پیدا کرده است؟ یا بالعکس بر آن افزوده شده است؟ امروز تحریف تاریخ هم ایران و هم اسلام و هم انقلاب اسلامی و ایران پس از انقلاب با همه دستاوردهایش در آماج جنگ ترکیبی و شناختی دشمن قرار دارد. بنابراین، تبیین تاریخ معاصر امروز خود مصداق جهاد تبیین است.

«تاریخ معاصر» یکی از موضوعات با اهمیت در سخنان خود به آن توجه کرده اند. یکی از توصیه هایی که بزرگان اهل علم و فضل همواره برای طالبان راه حق داشته اند، مطالعه تاریخ و آشنایی با حوادث گذشته است. امیرالمؤمنین(ع) در وصیتی که در نهج البلاغه به امام حسن(ع) می کنند، می فرمایند: «پسرم! احوال امم و ملل و تواریخ را به دقت مطالعه کن و از آنها درس بیاموز!» بعد چنین تعبیری دارند: «پسرم! اگر چه عمر محدودی دارم و بسا امت های گذشته نبوده ام که از نزدیک وضع و حال آنها را مطالعه کرده باشم، اما در آثارشان سیر کردم و در اخبارشان فکر کردم تا آنجا که مانند یکی از خود آنها شدم، آنچنان شده ام که گویی با همه آن جوامع از نزدیک زندگی کرده ام.»

یکی از دلایل اهمیت تاریخ معاصر این است که بدانیم انقلاب اسلامی برای اینکه کشور را به این استقلال و آزادی برساند چه زحمت ها را به دوش کشیده است تا بتواند کشور را از چنگال استعمار و استبداد نجات دهد و بدانیم در گذشته در کجا و حالا در کجا قرار گرفتیم. رهبر معظم انقلاب درباره اهمیت تاریخ دویست ساله کشور فرمودند: «در همین ایران مسا، به اواخر دوران قاجار نگاه کنید! ببینید چقدر کشیش از اروپا راه افتادند و به قصد مسیحی کردن مردم به این جا آمدند! البته البته، مثل دزد ناشی که به کاهدان

مجتبی سلطانی، نویسنده کتاب «خط سازش» در گفت‌وگو با صبح صادق مطرح کرد

۲۸ مرداد و تراژدی شکاف بین نیروهای ضد استعمار

تقویم انقلاب

نفوذی‌ها و زدن رأس نظام

سید مهدی حسینی

مورخ و پژوهشگر

جمهوری اسلامی ایران اواخر تابستان سال ۱۳۶۰ بار دیگر در زیر ضربات سخت قرار گرفت و نفوذی‌های گروهک‌های تروریستی در این هنگام به جد درصدد ترور مسئولان بودند. همان‌طور که در مباحث قبل اشاره شد، دولت تازه‌تأسیس آقای باهنر عزم راسخ خود را جزم کرده بود که با فعالیت‌های مضاعف آسیب‌های وارد شده به نظام را جبران کند و افزون بر آن، اداره امور کشور را به سرعت رو به جلو ببرد. به این ترتیب، روند پیشرفت طبق برنامه سرعت گرفت که این مسئله برای دشمنان انقلاب، به ویژه گروهک‌های ملحد و منافق قابل تحمل نبود؛ بنابراین با به‌کارگیری نفوذی‌های شان طرح انفجار و ترور شخصیت‌های مؤثر کشور را در دستور کار قرار دادند. در اینجا برای اینکه بتوانند به هر نحو ممکن نظام جمهوری اسلامی را ساقط کنند، به شهادت رساندن حضرت امام خمینی (ره) را در برنامه‌شان لحاظ کردند. در همین راستا، عنصر مزدور و نفوذی ریاکاری را به نام «مسعود کشمیری» با زد و بندها و با استفاده از اشخاص موجه در دفتر کار آقایان رجایی و باهنر به عنوان منشی نشانند که وی حتی در مواقعی لباس مقدس سپاه پاسداران را می‌پوشید. این نفوذی خبیث با این ترفندهای مناقه‌توانست رضایت آقای رجایی را جلب کند تا جایی که بعضی اوقات کارکنان ریاست‌جمهوری نماز ظهر و عصر را به کشمیری اقتدا می‌کردند.

پس از تشکیل دولت آقای باهنر، برای شروع کار تصمیم بر این شد که آقایان رجایی و باهنر و همراهان‌شان جلسه‌ای در جماران در محضر امام خمینی (ره) داشته باشند و از رهنمودهای امام بهره‌مند شوند. به همین مناسبت کشمیری، این عنصر نفوذی منافقین بمب انفجاری را در کیف دستی خود جاسازی می‌کند تا به اسم اسناد محرمانه به جلسه برود. وقتی این جمع به محل بازرسی ورود بیت امام (ره) می‌رسند، اعضای سپاه پاسداران که مسئولیت حفاظت آنجا را برعهده داشتند، تمام وسایل افراد و اشخاص را بازرسی می‌کنند. وقتی

کودتای ۲۸ مرداد یا عملیات «تی پی آژاکس»، کودتایی بود که آمریکا و انگلیس در ۲۸ مرداد سال ۱۳۳۲ به وسیله مأموران و عوامل داخلی خود علیه نهضت ملی شدن صنعت نفت و دولت مصدق اجرا کردند که سایه سنگین دیکتاتوری دست‌نشانده و سلطنت وابسته به بیگانگان بر سپهر سیاسی و اجتماعی ایران را قوی‌تر از گذشته، حکم‌فرما کرد. این کودتا یکی از مهم‌ترین و سرنوشت‌سازترین حوادث سیاسی تاریخ معاصر ایران و سرمنشأ بسیاری از مصائب و حوادث تلخ تاریخ این سرزمین به شمار می‌آید. کارشناسان، چرخش و تحکیم قدرت صورت گرفته در این کودتا را، نمونه‌ای دیگر از تلاش استعمار خارجی به مدد استبداد داخلی برای محروم کردن ملت و کشور ایران از سه مؤلفه الهام گرفته از آموزه‌های دینی، یعنی «استقلال»، «آزادی» و «کرامت انسانی» می‌دانند. برای بررسی علل و زمینه‌های این رخداد شوم با «مجتبی سلطانی»، پژوهشگر علوم سیاسی و تاریخ معاصر و نویسنده کتاب «خط سازش»، گفت‌وگویی داشتیم که در ادامه حاصل آن را می‌خوانید.

محمد مهدی اسکندری

خبرنگار

سروکوب شدند و تاب مقاومت نیاوردند و قربانی کودتا شدند. گروه‌هایی از دانشجویان، کارگران و روشنفکران هم طیف دیگری از سروکوب‌شدگان این کودتا بودند که فریب شعارها و وعده‌های پرطمطراق، اما دروغین حزب توده را خورده بودند و به سودای عدالت‌طلبی و آزادی‌خواهی و مبارزه با استعمار وارد صحنه شدند؛ اما عایدی آنان نیز جز ناکامی و شکست نبود. پر سر و صداترین قربانی کودتا هم ظاهراً دولت ورشکسته و تضعیف شده دولت دکتر مصدق به منزله نماد ملی شدن صنعت نفت و اراده ملی بود، که متأسفانه تا آخرین لحظه به آمریکا اعتماد داشت و به حمایت غرب از دموکراسی و استقلال ایران امید بسته بود. در نتیجه رخداد شوم و نکبت‌بار کودتا، امید اصلاح و بهبود وضعیت سیاسی در بین عموم مردم به ناامیدی تبدیل شد و سپهر سیاست و اجتماع تا ۲۵ سال بعد در سلطه و سیطره بیگانگان و بیگانه‌گرایان قرار گرفت و البته، نتایج نهضت ملی نفت نیز کاملاً بر باد رفت.

زده شد؟
ضربه اصلی این رخداد به چه جریان‌های

کودتای ۲۸ مرداد در وجه اصلی خود، کودتایی خشن علیه اکثریت مردم و جامعه‌ای بود که تحت پرچم ملی شدن نفت، عملاً در مقابل رژیم وابسته پهلوی برخاسته بودند و اگر آن نهضت ضد استعماری پیش می‌رفت و با اوج‌گیری آرمان‌ها و رهبری مدبرانه، خود را به تکامل

باید حلقه پایانی آن دانست. معمولاً تصور رایج این است که کودتای ۲۸ مرداد صرفاً علیه دولت دکتر مصدق و جریان ناسیونالیست بوده، در صورتی که این رخداد سیاسی- نظامی ابعاد گوناگونی دارد که ضروری است به همه آنها توجه شود. برای تبیین دقیق و جامع کودتای ۲۸ مرداد، بهتر است ابتدا نهضت ضد استعماری ملی شدن صنعت نفت و کوتاه شدن دست دولت استعمارگر بریتانیا را بازخوانی کرد. اما پیش از آن لازم است وجوه و ابعاد کودتا نیز مورد توجه و بازبینی قرار بگیرد. وجه بارز کودتا، مصداق برجسته و نمادی از دخالت نامشروع و دست‌اندازی دو قدرت استعماری بیگانه در امر سیاسی کشور و تغییر سرنوشت مردم ایران بود، که از این نظر اهمیت و اولویت دارد. این رویداد تلخ و فاجعه‌بار در تاریخ معاصر کشورمان، قربانیان گوناگونی داشت که می‌توان در رأس آنها از نیروهای اسلام‌گرا و فعالان سیاسی مسلمان استعمارستیز و وطن‌خواه در طیف آیت‌الله کاشانی و فدائیان اسلام یاد کرد. در آن سو نیروهای سیاسی صادق ملی‌گرا با گرایش‌های گوناگون هستند که با تصور اینکه احزاب ناسیونالیست و جبهه ملی استقلال‌خواهان اصیل بودند، به اینان پیوستند و در تحولات نهضت ملی شدن نفت، امید برکناری دولتمردان وابسته به بیگانه داشتند و تحقق دولت حقیقتاً ملی و مستقل را می‌خواستند؛ ولی با رهبری متفرد و مشتت و انحرافات فکری و سیاسی جریان ناسیونالیست سکولار، سرخورده و

شوروی کمونیست در ایجاد و تشدید تشنج‌های سیاسی و اجتماعی به شدت فعالیت داشتند. دربار فاسد محمدرضا شاه و سران خائن نظامی و فئودال‌ها و خاندان‌های سرمایه‌سالار، از هر اقدام و دیسیه‌ای علیه نهضت ملی فروگذار نمی‌کردند. سیاست خارجی دولت در اثر اعتماد به وعده‌ها و رفتار فریبکارانه آمریکایی‌ها به گروگان گرفته و خیابانی و تداوم حکومت نظامی در بیشتر شهرهای بزرگ، بستر فروپاشی اجتماعی را فراهم کرده بود. در نتیجه، وضعیت سیاسی و امنیتی کشور، به سوی ورطه بی‌ثباتی کامل می‌غلطید. در ضمن مبارزه جناح سکولار میلیون و دولت ملی با هویت دینی نهضت ضد استعماری و منزوی کردن جریان اسلامی، شبهه پیوند ناسیونالیسم سکولار و کمونیسم را تقویت می‌کرد. خطر و تهدید افزایش نفوذ کمونیست‌ها و توده‌ای‌ها، در ذهن بسیاری از فعالان سیاسی و اقلیت‌های گوناگون مردم رسوخ پیدا کرده بود و وحشت عمومی از قدرت یافتن و سیطره احتمالی آنان بر دولت، وجود داشت. بخش عظیمی از مردم در فقدان رهبری واحد و مقبول و مطاع، دچار سرخوردگی و سردرگمی شده و از عرصه سیاسی کناره‌گیری کرده بودند. در واقع، دولت ملی و نهضت ملی نفت، بخش اصلی پشتوانه ملی و مردمی خود را از دست داده بود و به سطح دولت و جنبش حزبی و جناحی تنزل یافته بود. به عبارتی، فرآیند پیچیده و چندلایه کودتا از مدت‌ها قبل شروع شده بود و ۲۸ مرداد را

برای بررسی اتفاقات تاریخی پیش از هر چیز باید وضعیت سیاسی و اجتماعی آن را بررسی کرد. اگر امکان دارد در تحلیل سیاسی و اجتماعی، فضای بروز کودتا را شرح دهید.

کودتای آمریکایی- انگلیسی ۲۸ مرداد پس از نهضت ملی شدن نفت و در دوره دوم دولتی که در پی اجرای این قانون آمده بود، شکل گرفت. در آستانه کودتا، کشور در بدترین وضعیت اجتماعی و سیاسی قرار داشت. اختلافات بین رهبران نهضت نفت و درگیری بین احزاب سیاسی به اوج خود رسیده بود. مطبوعات در دامن‌زدن به مناقشات و فتنه‌های سیاسی و دروغ‌رانی و سیاه‌نویسی از هم سبقت می‌گرفتند. تنش بین نمایندگان مجلس و مقامات دولتی به حد اکثر رسیده بود که با رفراندوم غیرقانونی مصدق به انحلال زیانبار مجلس هفدهم و فرصت‌سازی برای مداخله شاه در عزل نخست‌وزیر دولت ملی انجامید. وضعیت اقتصادی در اثر تحریم نفت ایران از سوی انگلیس و شرکت‌های بزرگ نفتی غرب، و افزایش مشکلات و ناکارآمدی دولت، به شدت بحرانی بود. یأس و نگرانی و بدبینی در اقلیت‌های گوناگون مردم، افزایش روزافزون یافته بود. اعتبار و اقتدار دولت به شدت صدمه دیده بود و نظام اداری کشور متزلزل و متشتت شده بود. بیگانه‌گرایان چپ و راست در احزاب و مطبوعات، بحران‌سازی می‌کردند. عوامل پیدا و پنهان سفارت آمریکا و وابستگان انگلیس و فراماسون‌ها و عناصر

می‌رساند، می‌توانست منشأ یک انقلاب در کشور باشد.

گفتنی است، جریان اسلام‌خواه استعمارستیز در قالب علما و تشکل‌های اسلامی و توده‌های مردم مسلمان، نقش اصلی را در شکل‌گیری، گسترش، فراگیری و پیروزی نهضت ملی شدن صنعت نفت داشتند. به نظر بسیاری از مورخان و تحلیل‌گران، عامل اصلی پیروزی این نهضت، علما و گروه‌های اسلام‌گرا بودند که تحت رهبری «آیت‌الله کاشانی» قرار داشتند. حتی شخص آقای هاشمی‌رفسنجانی در تحلیل خود، سهم جریان اسلامی را به میزان ۷۰ درصد، محاسبه و تصریح کرده است. پس می‌توان گفت، ضربه اصلی کودتا به روحانیت و جریان اسلامی وارد آمد، مشابه نهضت ناکام و وروده‌شده مشروطیت، که بار رهبری روحانیت آغاز شد؛ ولی به سلطه دین‌ستیزان و سلطنت‌کودتایی‌رضاخانی انجامید.

البته بخشی از نهضت ملی شدن صنعت نفت مربوط به فعالیت‌های پارلمانی و اقدامات رجال سیاسی بود، اما این مطالبه سیاسی وقتی که با پشتوانه اکثریت مردم مسلمان تقویت شد، توانست به نتیجه برسد. می‌توان گفت، اگر حمایت نیروهای اسلام‌گرا نبود، موضوع ملی شدن صنعت نفت در حد یک طرح بحث‌پارلمانی و چالش سیاسی محدود دولتی، خارج از عرصه و اراده عمومی ملت ایران باقی می‌ماند و هرگز به نتیجه‌مطلوب نمی‌رسید.

فعالیت‌های فدائیان اسلام و نقش پیش‌تاز آیت‌الله کاشانی در راهپایی فراکسیون نهضت ملی به مجلس شانزدهم، قدرت و نفوذ نیروهای مذهبی برای به نتیجه رساندن آن نهضت محدود سیاسی و پارلمانی را به خوبی نشان می‌دهد. به تعبیر آیت‌الله طالقانی، این فدائیان اسلام بودند که موانع موفقیت نهضت ملی شدن صنعت نفت را از پیش رو برداشتند و راه را برای نیل به هدف هموار کردند. بسیاری از علمای سراسر کشور یکی از ارکان اصلی جلب حمایت مردم از این نهضت ضد استعماری بودند که با ورود به صحنه سیاسی و بسیج اقشار گوناگون، نهضت نفت را واجد ویژگی حقیقی ملی و پشتوانه اکثریت ملت کردند. علمای بزرگی نظیر آیات خوانساری، رسولی، سیدالمرعین، کلباسی، محلاتی، طالقانی، چهارسوقی، خادمی، شاهرودی و سبزواری از جمله این شخصیت‌ها بودند که با اطلاعیه‌ها و سخنرانی‌های خود مردم را به مشارکت در نهضت ملی شدن صنعت نفت فراخواندند. حتی آیت‌الله بروجردی که بنا به مصالح بزرگ‌تر و تدبیر سیاسی خاص مرجعیت، مشی عدم مداخله آشکار سیاسی اتخاذ کرده بود، مع‌الوصف غیر مستقیم از مرحله اول نهضت نفت، دفاع و پشتیبانی کرد و برخی عالمان و روحانیون را که در این امر شرکت داشتند، تشویق و ترغیب کرد.

آیا فقط نیروهای اسلامی بودند که اثرگذاری جدی در شکل‌گیری نهضت ملی شدن صنعت نفت داشتند؟

خیر، هر یک از رجال و احزاب و گروه‌های سیاسی، بنا به وزن و جایگاه خود در سیاست و اجتماع ایران آن زمان، اثرگذار بودند و تأثیر جدی جبهه ملی و شخص مصدق در مدیریت و موفقیت نهضت نفت، آشکار و انکارناپذیر است؛ اما از لحاظ کمی و کیفی، این تأثیر نفوذ و قدرت مردمی جناح اسلامی بود که توانست نهضت ملی شدن صنعت نفت را با شمول و فراگیری اکثریت مردم، در مقابل رجال و دولتمردان و درباریان وابسته به انگلیس به موفقیت برساند و آن را در مرحله اول جنگ با استعمار انگلیس پیروز کند. در آن زمان که سپهبد رزم‌آرا با موافقت انگلیس و آمریکا از منصب فرماندهی ستاد مشترک ارتش، بر مسند نخست‌وزیری قرار گرفت، غرب و شرق درصدد کمک به دولت دست‌نشانده وی بر آمدند و برای حل موضوع نفت طبق منافع انگلیس و متحدان غربی‌اش، بنای همکاری با آن داشتند، این شجاعت و قدرت جریان اسلامی بود که آن مانع قدرتمند و ظاهرآ شکست‌ناپذیر را از سر راه نهضت ملی برداشت. البته هم دکتر مصدق و هم آیت‌الله کاشانی و متحدان پارلمانی و سیاسی آنان، دولت مقتدر رزم‌آرا را دولت شبه کودتایی معرفی کردند. حتی دکتر مصدق، رزم‌آرا را در مجلس، صریحاً به قتل تهدید کرد و خطاب به وی گفت: «اگر بنا به جنگ و زور است من از شما نظامی‌ترم و شما را می‌کشم.» سپس طی جلسه‌ای بین رهبران جبهه ملی و اعضای فدائیان اسلام، شهید نواب صفوی شرط کرد که اگر جبهه ملی، تعهد کند که پس از دستیابی به قدرت، احکام اسلامی را اجرا می‌کند، فدائیان اسلام حاضر هستند مانع اصلی ملی شدن صنعت نفت، یعنی رزم‌آرا را به درخواست رهبران نهضت ملی به مجازات شرعی برسانند و از صحنه حذف کنند. پس از این جلسه، و مذاکره با آیت‌الله کاشانی که تأکید داشت اگر مانع اصلی، یعنی رزم‌آرا کنار برود، باقی کارها

درست خواهد شد، فدائیان اسلام بنا به حکم شرعی و فقهی، اقدام کردند. این اقدام همچنین بنا به اجماع سیاسی ملیون‌به رهبری مصدق، واجد مشروعیت سیاسی آشکار بود. یکی از مؤسسان جبهه ملی در مجلس گفت: «ما ملیون، فتوای سیاسی حذف رزم‌آرا به عنوان یک خانن و وطن‌فروش را دادیم.» مجری اعدام شرعی دشمن نهضت ملی، خلیل طهماسبی در مجلس شورای ملی به عنوان قهرمان ملی ایران معرفی شد و قانون عفو و آزادی وی تصویب شد و مصدق و کاشانی شخصاً نیز پس از آزادی‌اش با او دیدار و از وی تجلیل و قدردانی کردند.

نکته قابل توجه این است که خود فدائیان اسلام، یکی از حامیان و مؤتلفان اولیه مصدق و جبهه ملی بودند و تا پیش از دستیابی به دولت، همواره جبهه ملی، پشتوانه مردمی خود و نفوذش در اجتماع را به وسیله گروه‌های اسلامی نظیر فدائیان اسلام تأمین و پیگیری می‌کرد. آن زمان گروه‌های دانشجویی و روشنفکران فعال در عرصه سیاسی چندان فعالیت و نفوذ قوی اجتماعی و منسجمی نداشتند که بتوانند به تنهایی عقبه کافی و گسترده اجتماعی برای جبهه ملی باشند. پس جلب حمایت و بسیج مردمی این جناح از سوی جریان‌های مذهبی دارای پایگاه وسیع مردمی صورت می‌گرفت. مهندس عزت سبحانی تصریح داشت، فدائیان اسلام، نیروی اجرایی نهضت ملی در سال‌های ۱۳۲۸ و ۱۳۲۹ بودند. آقای هاشمی‌رفسنجانی در جایی اشاره داشت که جبهه ملی و جریان دکتر مصدق در پیروزی نهضت نفت نقش داشتند؛ اما آنها بر سر سفره باز دین و روحانیت و کاشانی و نواب نشسته بودند. بسیاری از نویسندگان و پژوهشگران موافق و مخالف جریان اسلامی، در آثار خود به این واقعیت اذعان دارند که رهبری آیت‌الله کاشانی و جریان اسلامی از عوامل اصلی و تعیین‌کننده موفقیت نهضت نفت و صعود جبهه ملی و مصدق به قدرت بوده است.

در زمان دولت مصدق وضع و ارتباط دو جریان ناسیونالیست سکولار و جریان اسلام‌گرای استعمارستیز چگونه پیش رفت؟

پس از روی کار آمدن دولت اول مصدق، وی برخی از افرادی را روی کار آورد که گرایش‌های انگلیسی داشتند و حتی بعضی از آنها منسوب به تشکیلات انگلوفیل فرانسوزری بودند. همین امر موجب شد، دولتی که قرار بود مجری قانون ضد استعماری ملی شدن صنعت نفت باشد، از اشخاص ناهمگونی تشکیل شود که البته بعدها توجیهاتی در این باره آورده شد که باید در جای خودش بررسی شود.

اما بسا تمام این اوصاف، باید گفت رفته‌رفته گرایش دولت مصدق به سمت‌وسویی تمایل پیدا کرد که جریان اسلامی هم‌پیمان و پشتیبان خود را کنار بزند و آن را از عرصه سیاست حذف کند. شاید یک انگیزه، جلوگیری از رشد و تقویت جریان بالقوه رقیب قدرتمند بود. برای نمونه، در ماه‌های اولیه دولت مصدق، نواب صفوی به بهانه یک پرونده قدیمی مربوط به حمله به یک مشروب‌فروشی در شمال، همراه‌ه‌ای از اعضای فدائیان اسلام به زندان انداخته می‌شود و در دولت ۲۷ ماهه مصدق، نواب ۲۰ ماه در زندان سلال می‌کند. در این بین، آیت‌الله کاشانی هم دست و حمایت لازم را به دلیل برخی اختلاف‌نظرها با نواب صفوی انجام نمی‌دهد. همین موضوع موجب شد خط تفرقه‌ای از سوی دولت مصدق در بین بدنه نیروهای اسلامی دنبال شود و قربانی و هدف اول آنان، تضعیف و حذف نیروهای فدائیان بود، که به بهانه تدرؤ بودن کنار گذاشته شدند. جالب اینجاست که کار به جایی رسید که فدائیان اسلام با سابقه روشن مبارزه سرسختانه علیه عوامل استعمار انگلیس، در تبلیغات دولت مصدق به عنوان گماشتگان استعمار معرفی می‌شدند و از این طریق، سخت‌گیری‌های شدید و ظالمانه علیه آنان را توجیه می‌کردند.

دولت مصدق حدود ۲۱ ماه خود را با اعلام و اجرای حکومت نظامی در بیشتر شهرهای بزرگ گذراند، و به این وسیله با خشونت بیشتری علیه نیروهای مذهبی و به ویژه فدائیان، دست به تقابل می‌زد و برای آنان دردسر ایجاد می‌کرد. البته در واکنش به این سیاست دولت مصدق، برخی نیروهای مذهبی و اعضای باقیمانده فدائیان اسلام هم دست به کار شدند و مواضع شدید و سختی در برابر دولت گرفتند. تروز ناموفق دکتر فاطمی که آن زمان از مستولان سرکوب و سخت‌گیری بر زندانیان فدائیان اسلام بسود، در غیاب نواب صفوی، واکنشی نسنجیده و تدرؤانه بود که حتی با مخالفت برخی از اعضای فدائیان اسلام و سایر علما نیز روبه‌رو شد.

به هر رو، با افزایش تقابل و تخاصم متقابل دولت مصدق و جریان اسلامی، نتیجه این شد

که بخش زیادی از مردم، از مصدقی که زمانی حمایتش می‌کردند، رفته‌رفته دلسرد شده و فاصله بگیرند. کما اینکه برخی نخبگان مذهبی نیز از فدائیان اسلام و آیت‌الله کاشانی سر خورده شدند و فاصله گرفتند. البته با وجود اختلافات و مشکلات فی‌مابین، هنوز آیت‌الله کاشانی و یارانش، متحد و حامی دولت مصدق به شمار می‌آمدند. این وضعیت ادامه داشت تا ۳۰ تیر ۱۳۳۱ که قبل از آن، مصدق بدون اطلاع سران جبهه ملی و آیت‌الله کاشانی، ناگهانی و غیر مترقبه استعفا داد و کنار رفت؛ ولی قیام ۳۰ تیر با نقش آفرینی اصلی آیت‌الله کاشانی و همراهی ملیون و حتی مشارکت بخشی از چپ‌گرایان، به وقوع پیوست و دولت مصدق، برخلاف میل انگلیس و ششاه بار دیگر روی کار آمد.

پس از ۳۰ تیر وضعیت دو جناح چگونه شد؟

پس از این واقعه بنا به معادلات و محاسبات سیاسی جدید مصدق و کاشانی، و تغییر شرایط و فضای سیاسی داخلی و خارجی، رابطه این دو نفر نیز به مرور تیره و تار شد و به سمت جدایی و افزایش تخاصم پیش رفت. در این وضعیت، آیت‌الله کاشانی به منزله یک رهبر شاخص دینی و سیاسی صاحب نفوذ اجتماعی گسترده شناخته می‌شد و دولت مصدق، مدعی بود جایگاه و اقدامات و انتظارات وی، در تعارض با رویکرد و برنامه‌های ملیون قرار گرفته و موجب تضعیف اقتدار دولت ملی می‌شود. طرفداران دولت مصدق با رضایت و حمایت تلویحی و گاه صریح شخص مصدق، برای ضربه به به چهره مقتدر اجتماعی و سیاسی آیت‌الله کاشانی، راه مناسب را در تخریب شخصیتی ایشان و حتی حمله به مواضع دینی وی و حامیانش می‌دیدند. مطبوعات و رجال تدرؤی ملیون حملات تبلیغی وسیعی انجام دادند و به تمسخر و تحقیر آیت‌الله کاشانی دست زدند. همچنین عامل انگلیس نامیدن ایشان، تشکیک در مسلمان بودن و سیادت او، گرداندن سگی که بر گردنش تصویر و نام آیت‌الله کاشانی آویزان بود و انواع اهانت‌ها، از جمله اقداماتی بود که طرفداران مصدق انجام می‌دادند تا ذهن عمومی را نسبت به آیت‌الله کاشانی بدبین و متفرف کنند. در یک مورد، وقتی که در روزنامه «شورش»، مطالب زشت علیه ایشان نوشته شد، آیت‌الله کاشانی با مصدق تماس می‌گیرد و اعتراض می‌کند؛ اما نخست‌وزیر دولت ملی، با توجیه این که موضوع به ایشان مربوط نمی‌شود و این حرف ملت است، از محکومیت و اقدام علیه این توهین‌شانه خالی می‌کند. آیت‌الله کاشانی هم در پاسخ یادآور شد که کریم‌پور شیرازی، رئیس روزنامه شورش، در دربند ساکن یک ویلای دولتی بود و از حقوق و تسهیلات شرکت دولتی بهره‌مند بود و سلاح کمری با مجوز دولت حمل می‌کرد، حالا شده نماینده ملت و ایشان شده ضد ملت؟

تبلیغات مطبوعات و احزاب حامی مصدق علیه جریان اسلامی و روحانیت، تداوم و گسترش یافت تا اینکه حزب توده که قبل از ۳۰ تیر از مخالفان دولت مصدق و جبهه ملی به شمار می‌آمد، به اتحاد با مصدق دست می‌زند و دوشادوش جبهه ملی علیه روحانیت و مخالفان مصدق فعالیت می‌کند. نشر شب‌نامه، روزنامه، کتابچه و کاریکاتورهای مستهجن از عمده فعالیت‌های حزب توده بود که علیه آیت‌الله کاشانی صورت می‌گرفت.

هجمه و حمله به دین و روحانیت در این کشاکش سیاسی به قدری بالا گرفت و تا آنجا حریم دین شکسته می‌شد که بیش از ۵۰۰ نفر از علمای قم و نجف بسا مکاتبه و ارتباطات خود نسبت به این هتک حرمت‌ها واکنش نشان دادند و در اعلامیه‌های خود تصریح کردند، این کار در حمایت از دولت مصدق علیه مبارز دیرین ضد استعمار انگلیس آیت‌الله کاشانی صورت می‌گیرد. تقابل طرفداران مصدق علیه ایشان تا آنجا اوج گرفت که اعضای حزب پان‌ایرانیست به خانه آیت‌الله کاشانی حمله کرده و در آن درگیری یک نفر را بسا ضربات چاقو به قتل می‌رسانند؛ اما پلیس به جای دستگیری مهاجمان، آیت‌الله کاشانی را به پیگرد قانونی تهدید کرد؛ چون این درگیری در منزل ایشان رخ داده است! حتی به این بهانه نوه آیت‌الله کاشانی را هم برای مدتی بازداشت و زندانی می‌کنند.

در نیمه دوم سال ۱۳۳۱ و بهار سال ۱۳۳۲ فضای کشور به وسیله افراطیون جبهه ملی، حزب ایران، بان ایرانیست‌ها و اعضای حزب توده، کاملاً رادیکال و متشنج شده بود و شهرها میدان درگیری‌های حزبی شده بود. چماق‌داران طرفدار مصدق در خیابان‌ها بر مصدق درود می‌گفتند و علیه کاشانی شعار می‌دادند. جالب است یکی از سرکرده‌های مهم این اوباش چماق‌دار، «شعبان جعفری» یا همان «شعبان بی‌مخ» بود. وی تا اسفند ۱۳۳۱ از دولت مصدق حمایت می‌کرد.

در حقیقت شعبان بی‌مخ، محرمانه استخدام شهربانی دولت مصدق بود تا علیه مخالفان دولت اقدام کند. طبق اسناد افشا شده و مطالب مندرج در مطبوعات آن زمان، آشکار شد که متأسفانه اولین چماق‌داران سیاسی تاریخ معاصر به عنوان نیروهای مدافع دولت، به دستور دولت مصدق و ناسیونالیست‌های جبهه ملی شکل گرفت. همانگونه که برخی اقدامات و رویکردهای دولتی قانون‌ستیزانه و عوامفریبانه دیگر، در آن دولت پایه‌گذاری شد و برای اخلاف بعدی آن نیز مشروعیت پیدا کرد.

در این دویارگی سیاسی آیا انتقادی به جبهه اسلام‌گرا هم وارد بود؟

مصادر مذکور به این معنا نیست که گروه‌های اسلامی و جریان آیت‌الله کاشانی اشتباه و نقصی نداشته‌اند. بی‌شک، به آنها هم انتقاداتی وارد بود؛ از جمله در انتخاب تاکتیک و روش مواجهه و تعامل سیاسی در برخی مقاطع نضج و گسترش نهضت ملی، اشتباه محاسباتی و خطا در تحلیل شرایط و سنجش معادلات سیاسی، خود را نشان داد. همچنین برخی از عناصر ناشایست نفوذی و نزدیکان سسه‌اندیش یا فریب‌خورده آیت‌الله کاشانی، در مواردی زمینه و فضای نامطلوبی را ایجاد کردند که از این موارد می‌توان به ایجاد و تشدید شکاف بین فدائیان اسلام و آیت‌الله کاشانی، دور کردن و بدبین‌کردن برخی از علما نسبت به آیت‌الله کاشانی، ایجاد بهانه برای خرده‌گیری و اتهام‌زنی در تعامل با دولت مصدق و… اشاره کرد. در ضمن برخی اشخاص و مطبوعات وابسته به دربار و مخالفان نهضت ملی، منافقانه و فریبکارانه در تبلیغات منفی علیه مصدق و دولت ملی، خود را طرفدار و حامی آیت‌الله کاشانی نیز معرفی می‌کردند؛ ولی از طرف جریان اسلامی نسبت به این تبلیغات سیاه و فتنه‌گرانه، اعلام برائت و مخالفت مؤثر، صورت نپذیرفت و عملاً ننگ آنها بر دامان بخشی از طیف اسلام‌گرا می‌نشست. به ویژه هنگامی که مخالفان سکولار جدید مصدق که قبلاً از یاران نزدیک وی بودند، فرصت‌طلبانه و منافقانه از موضع دفاع از آیت‌الله کاشانی علیه دولت مصدق تبلیغات و اقدام سیاسی می‌کردند، تدبیر و درایت اسلامی و عقل سیاسی ایجاب می‌کرد که جریان اسلامی به منفی می‌داد و از ائتلاف سیاسی با آنان خودداری می‌کرد؛ ولی متأسفانه، چنین نشد.

نمی‌توان تقصیر و تعدد ایجاد تنش‌ها و درگیری‌ها را تماماً به نیروهای مصدق نسبت داد، اما بی‌شک کفه ترازوی اشتباهات و جفاها اسلام‌گرایان بوده است. آیت‌الله کاشانی و سکولار جدید مصدق که قبلاً از یاران نزدیک وی بودند، فرصت‌طلبانه و منافقانه از موضع دفاع از آیت‌الله کاشانی علیه دولت مصدق تبلیغات و اقدام سیاسی می‌کردند، تدبیر و درایت اسلامی و عقل سیاسی ایجاب می‌کرد که جریان اسلامی به منفی می‌داد و از ائتلاف سیاسی با آنان خودداری می‌کرد؛ ولی متأسفانه، چنین نشد.

مع‌الوصف، آیت‌الله کاشانی تیزبین نیز بارها هشدار وقوع یک کودتای ضد نهضت ملی را به مصدق داده بود؛ ولی متأسفانه فرهنگ سکولار مصدق به عنوان اشراف‌زاده قجری شیفته و جاهت ملی، رفتارها و برخوردهای دیکتاتور‌مآبانه‌اش، تلاش برای حذف نیروهای اسلامی و جلب حمایت کامل آمریکا از دولت خویش؛ ایجاد شکاف بین یاران قبلی و قدیمی‌اش؛ و یکه‌تازی مغرورانه‌اش در قبال سایر فعالان سیاسی منتقد و مخالف، و اتحاد تاکتیکی نابخردانه‌اش با حزب توده و… در زمره بسترسازی مناسبی برای آمریکا و انگلیس بود تا بتوانند با طراحی یک نقشه ساده و کم‌هزینه، دستاوردهای نهضت ملی شدن صنعت نفت را از بین ببرند.

در آستانه کودتا، وضعیت سیاسی و معادلات قدرت داخلی و خارجی چنان تغییر کرده و به شکلی درآمده بود که بسیاری از دوستان و هم‌راهان اولیه مصدق و حامیان نهضت ملی شدن نفت، به خائنان یا مخالفان و منفعلان نسبت به سرنوشت این دستاورد ملی تبدیل شده بودند. روند کودتا، امری طولانی و زمان‌بر بود که با تمهید و هم‌افزایی بسترها و علل و دلایل گوناگون رخ داد. نباید تصور کرد که این واقعه دفعتاً و یک‌شبه به وجود آمد. روند ضعف و سقوط دولت مصدق به قدری با سرعت پیش می‌رفت، که به گفته مهندس بازرگان اگر کودتا هم رخ نمی‌داد، دولت مصدق خودش سقوط می‌کرد، ولی وقوع کودتا یک کسب آبرویی برای جبهه ملی و مصدق بود.

اما برنده اصلی این تراژدی و فاجعه‌منحوس، آمریکا و انگلیس بودند، و نیز محمدرضاشاه ناتوان و دست‌نشانده، که پس از کودتا در قامت رضاخان قلدر دوم مستبد و جنایت‌پیشه، به کشور بازگشت و بر سریر قدرت نامشروع کودتایی نشست. همانگونه که تأسیس سلطنت پهلوی با کودتای انگلیسی سوم اسفند ۱۲۹۹ صورت پذیرفت، تداوم و بقای آن نیز در کودتای آمریکایی-انگلیسی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ رقم خورد.

۱۳

گفت و گو

شماره ۱۱۰۶ | دوشنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۲

مصاحبه

تلاش برای ایجاد اعتماد

صابر محمدی

کارشناس سیاسی

ایران و آمریکا بر سر مبادله زندانیان ایران در آمریکا و جاسوسان آمریکایی در ایران به توافق رسیدند، نشانه‌ها حکایت از این دارد که آمریکا مجبور به تغییر نگرش در برجام‌شده و از تصور برجام یک طرفه‌ای به سمت برجام دو طرفه‌ای رفته است و در نتیجه مذاکرات احیای برجام را نتیجه‌محور کند. انتظار می‌رود قانون راهبردی مجلس و سیاست عزتمدانه دولت، ایالات متحده و غرب را به اتخاذ روشی درست در قبال ایران سوق دهد. البته نباید به غرب خوش‌بینانه بود و همواره باید بسا تردید به روند مذاکرات احیای برجام‌نگریست.

واکاوی توافق بین ایران و آمریکا و دستیابی ایران به پول‌های بلوکه شده خود در کره جنوبی نشان می‌دهد، غرب به ویژه آمریکا در طول یک سال گذشته مقابل جمهوری اسلامی ایران بزرگ‌ترین شکست را متحمل شده‌اند؛ به گونه‌ای که واکاوی سیاست‌های غرب در طول یک سال اخیر نشان می‌دهد، آنها تلاش می‌کردند از طریق «سیاست‌های خشن» از جمله تهیجیز آشوبگران، تحریم و تلاش برای انزوی بین‌المللی ایران به دنبال امتیازگیری از کشورمان برای مهار جمهوری اسلامی ایران باشند که برگشت دوباره به میز مذاکره نشان از شکست آنها دارد. وقتی کاخ سفید به طور علنی مشاهده کرد که آشوبگران محدود داخلی در ضربه زدن به ایران ناموفق هستند، دوباره از میز مذاکره سخن گفت و علناً به شکست پلن b خود اعتراف کرد. بنابراین، بازگشت آمریکا به میز مذاکره را در مرحله اول باید شکست آمریکا تحلیل کرد.

پس از رفتار دوگانه آمریکا، توافق تبادل جاسوسان آمریکا و پول‌های بلوکه شده ایران در کره جنوبی مطرح و امضا شد که در نوع خود از دیپلماسی هدفمند و هوشمنددولت‌سدهم‌خبر می‌دهد.

تمرکز در جزئیات این توافق نشان می‌دهد، تضمین‌های گرفته شده، دست آمریکایی‌ها را برای خلع وعده بعد از آزادسازی جاسوسان تا حدود زیادی بسته است.

در این توافق ابتدا پول ایران که با کره جنوبی با وون بلوکه شده بود، آزاد خواهد شد و در سونیس این پول به یورو تبدیل و به حساب‌های بانک‌های ایرانی در قطر واریز خواهد شد و پس از اینکه بانک مرکزی به طور کامل به این پول‌ها دسترسی پیدا کرد، روند آزادسازی زندانیان نیز آغاز خواهد شد که البته این روند ممکن است چهار تا شش هفته زمان ببرد.

نکته بعدی درباره توافق صورت گرفته مربوط به تضمین سیاسی کشور قطر به ایران است. این کشور تضمین داده است که در جریان دسترسی ایران به پول‌های بلوکه شده خود برای خرید کالا‌های غیر تحریمی، اگر ایالات متحده بخواهد خللی ایجاد کند، کشور قطر باید رفتار آمریکا را جبران کند و خود این رقم را در اختیار جمهوری اسلامی ایران قرار دهد.
واکاوی تحولات داخلی آمریکا نیز نشان می‌دهد، دولت بایدن در آستانه انتخابات ۲۰۲۴ ریاست‌جمهوری به توافقی بالاتر از این مبتنی بر احیای برجام و توافق روند غنی‌سازی ایران نیاز دارد که مجبور است با انجام کامل تعهدات خود در دل این توافق، مقدمات مذاکرات بعدی را فراهم آورد که در غیر این صورت ایران به آمریکا اعتماد نخواهد داشت.

قبیله عشق

داستان سکوت حاج کاظم چه بود؟

صدای غرش توپ و انفجار خمپاره، لحظه‌ای قطع نمی‌شد. آتش خیلی سنگین بود و مسئولان قرارگاه پیش‌بینی کرده بودند که دشمن به یک پاتک حساب شده دست بزند.

بچه‌های تیپ سیدالشهداء ۷ که حالا حاج کاظم فرمانده آنها بود، آماده می‌شدند تا جلوی عراقی‌ها بایستند، اما شهادت «موحّد دانش» فرمانده قبلی، حسابی در روحیه آنها تأثیر گذاشته بود. حاج کاظم در خط راه می‌رفت و همه چیز را در کنترل خود داشت.

در جواب رزمندگانی که سلام می‌کردند و برایش دست تکان می‌دادند، فقط لیخند می‌زد. هر بار که می‌خندید درد در همه صورتش می‌پیچید. خیلی دوست داشت برای دقایقی کنار بسجی‌ها بنشیند و با آنها هم صحبت شود، اما ترکی که به فک او خورده بود این اجازه را نمی‌داد. بچه‌ها در باره او اشتباه می‌کردند. حاج کاظم روزه سکوت نگرفته بود، بلکه به خاطر مجروحیت، فک او را با بسجی که از بین دندان‌هایش رد می‌شد، بسته بودند و او نمی‌توانست با کسی صحبت کند. کسانی که منظره شهادت موحّد دانش را دیده بودند، می‌دانستند که حاج کاظم هم به وسیله همان خمپاره مجروح شده است.

پیکر پاک فرمانده قبلی را راهی تهران کردند، اما حاج کاظم تا اورژانس بیشتر نرفت و از دکترها خواست او را سرپایی مداوا کنند که هر چه زودتر به خط برگردد. هر چه دکترها و پرستارها گفتند که حال شما خوب نیست و باید به عقب منتقل شوید، به خرجش نرفت و در جواب آنها گفت: «بسجی‌ها در خط مقدم هستند و انتظار فرمانده‌شان را می‌کشند؛ من باید برگردم.»

حاج کاظم تا انتهای عملیات در خط ماند و همین ایستادگی او بود که دشمن را به ستوه آورد. رادیو عراق در اوج عملیات والفجر ۲ چند بار نام حاج کاظم را برد و به او دشنام داد.

گویا ایستادگی او تا بن مجروح و بی‌آنکه بتواند کلمه‌ای بر زبان بیاورد، برای عراقی‌ها خیلی گران تمام شده و این ایستادگی آنها را حسابی عصبانی کرده بود.

چند روز بعد وقتی حاج کاظم داشت از بیمارستان مرخص می‌شد، عده‌ای از دوستان با گل و شیرینی به عیادتش آمدند. حاج کاظم که تازه شروع به صحبت کرده بود، گفت: «چه خوب است که آدم نتواند صحبت کند. این طوری نه غیبت می‌کنی، نه تهمت می‌زنی و نه دروغ می‌گویی.»

به نقل از محسن مطلق، نویسنده کتاب «بی‌نشان» درباره شهید کاظم رستگار

شهید رستگار در سوم فروردین ۱۳۳۹، در شهری تهران متولد شد. پدرش علی اصغر، کشاورز بود. تا دوم متوسطه در رشته علوم تجربی درس خواند. پس از تشکیل سپاه تصمیم گرفت که پاسدار شود. سال ۱۳۶۰ از دواج کرد و صاحب یک دختر شد. در لشکر ۱۰ سیدالشهداء(ع) در جبهه حضور یافت. بیست‌وپنجم اسفند ۱۳۶۳، با سمت فرمانده لشکر سیدالشهداء(ع) در جزیره معجون عراق بر اثر بمباران هوایی شهید شد. مزار او در بهشت زهراي تهران واقع است.

روز شکست دشمن

نگاهی به پذیرش آتش بس از سوی رژیم بعث عراق

۳۰ ژوئیه ۱۹۹۰، ما آماده‌ایم هیبتی را به تهران اعزام کنیم یا هیبتی از سوی شما به بغداد سفر کند تا ضمن تهیه موافقت‌نامه‌های مربوطه، موجبات امضای آن را در سطحی که مورد توافق قرار می‌گیرد، فراهم نمایند. با این تصمیم ما، دیگر همه چیز روشن شده است و به این ترتیب همه آنچه را که می‌خواستید و بر آن تکیه می‌کردید، تحقق می‌یابد و دیگر اقدامی جز مبادله اسناد باقی نمی‌ماند.»

پذیرش خواسته ایران از سوی صدام با استقبال کشورهای عرب خلیج‌فارس و ترکیه مواجه نشد و آنها از همکاری ایران با عراق نگران شدند؛ ولی جمهوری اسلامی به آنها اطمینان داد برای خروج نیروهای نظامی عراق از کویت پافشاری کند.

عقب‌نشینی عراق

با پذیرش دوباره عهدنامه ۱۹۷۵ از سوی صدام، عراق پذیرفت به نشانه حسن نیت، عقب‌نشینی از اراضی اشغالی ایران را از روز جمعه ۲۶ مرداد ۱۳۶۹ برابر ۱۷ اوت ۱۹۹۰ آغاز کند. عراق جز یک نیروی نمادین در کنار مأموران مرزبانی و انتظامی که برای مأموریت‌های روزمره در شرایط عادی باقی می‌ماند، نیروهای خود را از مناطق ایران در طول مرز فراه‌خواند.

همچنین قبول کرد مبادله فوری و همه‌جانبه اسرای جنگ را به هر تعدادی که در عراق و ایران در اسارت به سر می‌برند، از طریق مرزهای زمینی و از راه خانقین-قصر شیرین و راه‌های دیگر که مورد توافق قرار می‌گیرد، آغاز کند.

با این توافق ارتش عراق ظرف پنج روز، یعنی تا ۳۰ مرداد ۱۳۶۹ از مرزهای شناخته‌شده بین‌المللی بر اساس عهدنامه ۱۹۷۵ تحت نظارت گروه ناظر نظامی سازمان ملل متحد عقب‌نشینی کرد.

بدون واسطه سفیران دو کشور در ژنو موافقت کرد و برادرش، «برزان تکریتی» را به عنوان نماینده خود معرفی کرد تا زمینه را برای ملاقات سران دو کشور فراهم کند. همچنین، صدام در این نامه اصرار کرده بود؛ ملاقات باید بین رهبری و رئیس‌جمهور ایران از یکسو و او و جانشینش از سوی دیگر باشد.

در مذاکرات ژنو که هر بار حدود هفت ساعت طول کشید، دولت عراق به دنبال آن بود که بفهمد اگر عهدنامه ۱۹۷۵ را بپذیرد، چه تحولی در دیدگاهها و روابط دو کشور پدید می‌آید؟ آیا روابط دوستانه با عراق آغاز می‌شود یا نه؟ در آن زمان برای ایران مشخص نبود که عراق به دنبال حمله به کویت است و می‌خواهد پس از حمله به این کشور مطمئن شود که از سوی ایران مورد حمله نظامی قرار نمی‌گیرد.

پذیرش معاهده ۱۹۷۵

پس از حدود سه ماه و نیم مکاتبه میان رؤسای‌جمهور عراق و ایران، سرانجام رئیس‌جمهور عراق که در جریان حمله به کویت تحت فشار بین‌المللی قرار گرفته بود، به خواسته‌های ایران تن داد و در پاسخ به نامه رئیس‌جمهور ایران در ۲۳ مرداد ۱۳۶۹، طی ششمین و آخرین نامه خود، شرایط ایران را برای تحقق صلح پذیرفت و نوشت: «با پیشنهاد شما مندرج در نامه جوابیه هشتم اوت ۱۹۹۰ که توسط آقای برزان ابراهیم تکریتی نماینده ما در ژنو، از نماینده شما آقای سیروس ناصری دریافت شد و ناظر به لزوم مبنا قرار دادن عهدنامه ۱۹۷۵ است، ضمن مرتبط دانستن آن با اصول مندرج در نامه ۳۰ ژوئیه ۱۹۹۰ ما به ویژه در مورد مبادله اسرا و بندهای شش و هشت قطعنامه شورای امنیت، موافقت می‌شود بر اساس بند یک این نامه و مندرجات نامه

مذاکرات مستقیم تا اوایل سال ۱۳۶۹ مذاکراتی که در نیویورک و ژنو انجام می‌شد، حالت دوی مارتن را داشت؛ زیرا عراق در تلاش بود تا در جریان مذاکرات، به اهدافی که در جنگ دست نیافته بود، برسد؛ بنابراین در این مذاکرات، نمایندگان دولت عراق، همه ادعاهای گذشته خود علیه ایران را مطرح می‌کردند.

مذاکرات بین ایران و عراق در مدت یک سال و نیم، پیشرفت چندانی نداشت و فراز و فرود روابط دو کشور همچنان ادامه یافت. پس از این مدت و از آنجا که صدام تصمیم گرفته بود به کویت لشکرکشی کند، روز اول اردیبهشت ۱۳۶۹ برابر با ۲۶ رمضان ۱۴۱۰، رئیس‌جمهور عراق نامه‌ای به رهبری و رئیس‌جمهور ایران نوشت. صدام در این نامه پیشنهاد کرده بود ملاقاتی برای مصالحه میان سران دو کشور ایران و عراق در شهر مکه انجام شود.

برای بررسی این موضوع، عصر روز پنج‌شنبه (۶ اردیبهشت ۱۳۶۹) جلسه شورای عالی امنیت ملی در حضور رهبری تشکیل و تصمیم گرفته شد جواب نامه داده شود و در ابتدا، ایران مذاکره در سطح پایین را بپذیرد. آقای هاشمی (رئیس‌جمهور) در پاسخ به نامه، ضمن استقبال از هر گونه ابتکار و پیشنهادی که دو کشور را به صلح جامع برساند، به رئیس‌جمهور عراق گوشزد کرد: ادامه اشغال بخشی از سرزمین ایران، حرکت ما را در تحصیل صلح جامع، کند یا بی‌ثمر می‌کند. ایران تصمیم گرفته بود، مذاکرات در ژنو انجام شود و نمایندگان ایران و عراق در مقر اروپایی سازمان ملل با هم گفت‌وگو کنند و محور صحبت‌های جمهوری اسلامی، اجرای قطعنامه ۵۹۸ باشد. پس از جواب ایران، رئیس‌جمهور عراق طی نامه دیگری در ۲۹ اردیبهشت ۱۳۶۹، با پیشنهاد ایران مبنی بر مذاکره

حسن نوروزی دبیر گروه جبهه

با ناکامی ارتش بعث در حمله مجدد به ایران و با شکست منافقین در عملیات مرصاد و همچنین با تلاش‌های دبیر کل سازمان ملل، دولت عراق مجبور شد حدود یک ماه پس از پذیرش قطعنامه، آتش بس را در روز ۲۹ مرداد ۱۳۶۷ بپذیرد.

پس از برگزاری آتش بس بین دو کشور، سازمان ملل پیشنهاد کرد که ایران و عراق روبه‌روی هم بنشینند و مذاکره کنند. در چنین وضعیتی، عراق به مذاکره مستقیم اصرار داشت؛ ولی ایران حاضر به مذاکره مستقیم و دوجانبه نبود.

با گذشت پنج روز از برقراری آتش بس، اولین دور مذاکره ایران و عراق در ژنو، روز پنج‌شنبه (سوم شهریور ۱۳۶۷) به منظور اجرای قطعنامه ۵۹۸ با حضور نمایندگان سازمان ملل آغاز شد.

«خاویر پرز دکونیار» دبیر کل سازمان ملل با پنج نفر از دستیارانش و وزرای خارجه ایران و عراق به همراه دستیاران خود در پشت یک میز مثلثی شکل نشستند و هیئت‌های ایرانی و عراقی بدون اظهار سلام به یکدیگر، مذاکره خود را آغاز کردند.

در این مذاکرات که شش ساعت به طول انجامید، هر یک از طرف‌های ایرانی و عراقی به هیئت سازمان ملل نگاه می‌کردند و حرف خود را می‌زدند. به دلیل اصرار عراق برای امتیاز گرفتن در مورد اروند و نیز نجات خود از کمیته تعیین متجاوز، این دور از مذاکرات ثمری نداشت؛ ولی از آن مقطع زمانی تابوی مذاکره نکردن ایران و عراق شکسته شد و دو طرف به تدریج با هم روبه‌رو شدند و مذاکره کردند.

بخشی از این مذاکره به نشست رودروی نمایندگان ایران و عراق اختصاص یافت؛ زیرا این موضوع شرط عراق برای مذاکره بود. در ادامه مذاکرات، عراق بر لایروبی سریع اروندرود و آزادی کشتیرانی در خلیج فارس تکیه می‌کرد. ایران هم معتقد بود عقب‌نشینی نیروهای عراقی از خاک ایران که طبق بند اول قطعنامه ۵۹۸ بلافاصله پس از برقراری آتش بس باید اجرا می‌شد، بر لایروبی اروند تقدم دارد.

نوع برخورد عراق با مذاکرات، حاکی از علاقه نداشتن آن کشور به اجرای همه بندهای قطعنامه ۵۹۸ بود. در نهایت این مذاکرات پس از دو هفته و با ادعای صدام مبنی بر حاکمیت بر اروند و بی‌اعتباری معاهده الجزایر به بن‌بست رسید.

دور بعدی مذاکرات ایران و عراق روز یکشنبه (۱۰ مهر ۱۳۶۷) در نیویورک در سازمان ملل انجام شد که پس از چند ساعت به دلیل پیشرفت نداشتن، به چند روز بعد موکول شد. این مذاکرات در هفته سوم آبان ۱۳۶۷ در ژنو ادامه یافت. نگرانی عراق از بندهای چهار و شش قطعنامه ۵۹۸ (تعیین کمیته بررسی آغازگر جنگ و پرداخت غرامت) بود.

چرا جام زهر؟

نگاهی به چرایی پذیرش قطعنامه ۵۹۸ از سوی امام خمینی (ره)

از آنجا که امام خمینی(ره) تا چند روز قبل از این تصمیم به طور مرتب مردم را به حضور در جبهه‌ها برای شکست دادن ارتش متجاوز دعوت می‌کردند، لذا تغییر راهبردشان را به «جام زهر» تعبیر کردند تا مشخص باشد که ایشان در چنین وضعیتی راهبرد خود را تغییر داده‌اند. شاید ایشان نگران بودند که با پذیرش «آتش بس» به اهداف تعیین‌شده در راهبرد اولیه نرسند؛ لذا از تعبیر جام زهر استفاده کردند. اما حاصل این تصمیم حکیمانه، ساقط شدن صدام حسین و سرنگونی حزب بعث پس از چندین سال و از بین رفتن ارتش بعثی و افتادن حکومت عراق به دست اکثریت مردم آن کشور شد، به گونه‌ای که روابط ایران و عراق بسیار صمیمانه‌تر شد.

اسلامی ایران در جنگ برنده نشود و عراق هم در جنگ بازنده نشود. بنابراین، در اواخر تیر ماه سال ۱۳۶۶ قطعنامه ۵۹۸ را به تصویب شورای امنیت سازمان ملل رساندند تا این سیاست را اجرایی کنند. آنها پس از تصویب این قطعنامه، بلافاصله کشتی‌های جنگی خود را در حمایت از عراق وارد خلیج‌فارس کردند. کشتی‌های جنگی آمریکا همزمان با تهاجمات عراق در جبهه‌ها از اواخر فروردین ماه سال ۱۳۶۷ به سکوهای نفتی ایران، به کشتی‌های جنگی ایران و به هوایمی مسافربری ایران در تنگه هرمز حمله کردند و یک فاجعه انسانی را رقم زدند. در چنین وضعیتی، امام خمینی(ره) با پذیرش قطعنامه ۵۹۸ راه را برای خاتمه دادن به جنگ هشت ساله باز کردند.

نظام اسلامی را با خطر جدی مواجه کند و از طرف دیگر خواسته‌های امام را که تأمین منافع ملی جمهوری اسلامی ایران و مصالح نظام بوده است، برآورده نکرد. لذا امام بهترین تشبیه و تعبیر را در این باره به کار بردند و آن، اینکه با پذیرش قطعنامه جام زهر را نوشیدند. در حقیقت حضرت امام(ره) با وجود دیدگاه‌های قبلی خویش و صرفاً بر اساس مصالح نظام و منافع ملی از آرمان‌های خویش عدول کردند؛ آبروی خود را در طبق اخلاص گذاشتند و فدای مصالح جمهوری اسلامی کردند.

از جمله کشورهایی که پشتوانه اصلی این قطعنامه بودند، شوروی و آمریکا بودند. در چنین وضعیتی، سیاست دو ابرقدرت جهانی آن روز، یعنی آمریکا و شوروی این بود که جمهوری

حضرت امام(ره) با توجه به فشارهای همه‌جانبه سیاسی، اقتصادی و نظامی بین‌المللی و داخلی مجبور شدند قطعنامه ۵۹۸ را که مخالف نظر ایشان بود، بپذیرند. قطعنامه ۵۹۸ حاوی مطالبی نبود که ایران بتواند در قالب آن به تمامی خواسته‌هایش برسد. حضرت امام(ره) معتقد بودند، عراق افزون بر بازگشت به مرزهای بین‌المللی، باید متجاوز شناخته شود و خسارات جنگی نیز از این کشور گرفته و به ایران داده شود؛ ولی این قطعنامه، متجاوز را معلوم نکرد و خساراتی نیز به ایران پرداخت نشد. بنابراین، از یک سو امام(ره) مجبور بودند که به لحاظ وضعیت اقتصادی، نظامی و سیاسی داخلی و بین‌المللی قطعنامه را بپذیرند، زیرا نپذیرفتن قطعنامه ممکن بود

جلوگیری از ورود نفوذی‌ها

گفتاری از استاد محسن قرآنی

بحث نفوذ و اثرپذیری، یک بحث صرفاً سیاسی نیست و همه ما در مسائل گوناگون زندگی تأثیرپذیر هستیم. پس باید به منزله یک انسان راه‌های اغفال، نفوذ و اثرپذیری را بشناسیم. در این زمینه با نگاهی به قرآن تذکراتی می‌دهیم:

۱- به هر سخن و خبری اعتماد نکنیم؛ قرآن می‌فرماید: «إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتَ اللَّهِ يَكْفُرُ بِهَا وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَعْتَدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ»؛ هر گاه بشنوید افرادی آیات خدا را انکار و استهزا می‌کنند، با آنها نشینید تا به سخن دیگری بپردازند! یعنی چنین جلسه‌ای را ترک کنید. در جای دیگر می‌فرماید: «إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنْهُ!» اگر شخص فاسقی خبری برای شما آورد، درباره آن تحقیق کنید. در جای دیگر می‌فرماید: «وَمِنَ النَّاسِ مَن يُعْجِبُكَ قَوْلُهُ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيُشْهَدُ اللَّهُ عَلَيْهِ مَا فِي قَلْبِهِ وَهُوَ أَلْسُدُ الْخِصَامِ»؛ بعضی از مردم حرف که می‌زنند، تو که پیغمبر هم هستی،

به عجب درمی‌آیی که چقدر قشنگ و عالی صحبت می‌کند؛ اما او سرسخت‌ترین دشمنان است یا می‌فرماید: «يُوجِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ»؛ بعضی‌ها حرف که می‌زنند، طلایی حرف می‌زنند؛ اما حرف‌شان باطل است. مثل گل زیبایی که ریشه‌اش در پهن است. قرآن می‌فرماید، اگر خودتان اهل تشخیص هستید، به همه حرف‌ها گوش بدهید و بهترین‌شان را انتخاب کنید: «فَتَبَيَّنُوا الَّذِينَ يَشْتَمِعُونَ الْقَوْلَ فَيَتَّبِعُونَ أَحْسَنَهُ» پس بندگان مرا بشارت‌ده! همان کسانی که سخنان را می‌شنوند و از نیکوترین آنها پیروی می‌کنند. اگر برق‌کش هستید، می‌توانید به هر سیمی دست بزنید، و گرنه نباید دست بزنید، چرا که جان شما به خطر می‌افتد.

۲- به هر سوگندی اطمینان نکنیم؛ بعضی‌ها قسم می‌خورند، اما دروغ است. اولین قسم تاریخ دروغ بود. شیطان در آن باغی که آدم و حوا بودند، قسم خورد که من خیر خواه شما هستم: «وَقَسَمَهُمَا يَتِي

پاکی انسان با محبت امام حسین (ع)

عبدالرضا سمیعی

پژوهشگر علوم اسلامی

خداوند انسان را با کمالی بی‌نهایت آفرید، «فَتَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ» و جمال و جلال خودش را در او متجلی فرمود؛ اما این انسان، نقاط ضعفی هم دارد: «خَلِقَ الْإِنْسَانَ ضَعِيفًا»، «لَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنْسَانَ فِي أَحْسَنِ تَقْوِيمٍ»، «خَلِقَ الْإِنْسَانَ مِنْ عَجَلٍ»، «إِنَّ الْإِنْسَانَ لِرَبِّهِ لَكَنَافٍ»... انسان ضعیف است، سختی‌هایی در زندگی دارد که باید تحمل‌شان کند، عجل است، با کمترین اتفاق بدی ناله‌اش به آسمان بلند می‌شود و جسع و فزع می‌کند و درگیر قوایی است که می‌تواند او را تا درجه حیوانیت تنزل دهد. علامه طباطبایی در المیزان می‌گوید: «ضعیف بودن انسان از این بابت است که خدای سبحان در او قوای شوهیه را ترکیب کرده، قوایی که دائماً بر سر متعلقات خود با انسان ستیزه می‌کند و وادارش می‌سازد به اینکه آن متعلقات را مرتکب شود، خدای عزوجل بر او منت نهاد و شوهیاتی را بر او حلال کرد تا به این وسیله، سوژه شهوت‌اش را بشکند...»؛ به عبارتی این ضعف‌ها هر کدام حکمتی دارند و اگر انسان بخواهد قدرت پیدا کند، باید کارهایی انجام دهد. خداوند در سوره معارج می‌فرماید: «بِهَ رَاسْتِي كِهَ اِنْسَانِ سَخَتْ اَرْمَدُ [وَبِي تَابٍ] خَلَقَ شَدِيدًا»؛ چون صدمه‌ای به او رسد، عجز و لا به کند و چون خیری به او رسد، بخل و ورزد، غیر از نمازگزاران... (معارج/۱۹ تا ۲۲)

انسان موجودی است که در مواجهه با محیط پیرامون خود، آلودگی‌ها را به خود جذب می‌کند؛ پس باید برای پاک کردن این آلودگی اقداماتی انجام دهد. انجام دستورات الهی چه برای پیشگیری و چه برای درمان، لازمه این پاکی است. انسان مانند پارچه سفید و لطیفی است که اگر از آن مراقبت نشود، آلوده شده و اگر شسته نشود، به مرور سیاه می‌شود و سیاه می‌ماند. قلب انسان، مانند یک پارچه سفید در معرض آلودگی و کثیفی قرار دارد؛ پس خداوند برای رفع این آلودگی‌ها امکانات و امتیازهای زیادی قرار داده است. خداوند امتیازی برای انسان‌ها در نظر گرفته است تا اگر آن را در قلب خود قرار دهند، دچار آلودگی نشوند و اگر شدند، به راحتی بتوانند آن را پاک کنند و آن چیزی نیست، جز محبت امام حسین (ع) که امام صادق فرمودند: «إِنَّ لِقَوْلِ الْحَسَنِ حِرَاةً فَيَسِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لَا تَبْرُدُ أَبَدًا»؛ قلب‌هایی که عشق سیدالشهدا (ع) را در خود جای دهند، نمی‌توانند سمیت آلودگی‌ها برونند و این یک راه کوتاه و سریع است برای دوری از ناپاکی‌ها که در مقابلش، «مَلَأْتُ بَطُونَكُمْ مِنَ الْحَرَامِ» قرار دارد. اگر قلب انسان، روح و جسم انسان آلوده شود، نمی‌تواند حقیقت را درک کند و در واقع از ابزاری که خداوند برای یک زندگی الهی قرار داده است، نتوانسته درست استفاده کند. مانند اینکه انسان از غذای سالم، معطر و خوش طعم درست استفاده نکند، آن را از آلودگی‌های محیط دور نگاه ندارد، غذا به مرور کیفیتش را از دست بدهد، خراب و آلوده و متعفن شده و آنگاه استفاده شود! این یعنی از نعمت خدا به درستی استفاده نشده و قدر آن دانسته نشده است. استفاده از ظرفیت‌هایی که خداوند برای ما قرار داده است، نشان از علم، عقل و فهم انسان دارد. یعنی کسی که نعمت خداوند را به نعمت تبدیل می‌کند، نه بهره‌ای از پاکی می‌برد و نه بهره‌ای از عقل انسانی.

ضرورت برائت عملی از منافقان و فاسقان

سیدحسین
خامنی خوانساری

دبیر گروه معارف

است. در فارسی نیز تبری جستن به معنای بیزاری و دوری جستن است. (المفردات فی غریب القرآن، راغب اصفهانی)

دور شدن معنوی و مادی از شیطان و دشمنان خدا آنقدر مهم است که رزق معرفی شده است. مساز خداوند می‌خواهیم توفیق آن را به ما عطا کند و ما را در مسیر درستی قرار دهد تا بتوانیم به خوبی آن را عملی کنیم. برائت جستن، مانند تولی و محبت داشتن شریعی دارد که باید آن را کسب کنیم، برای نمونه توفیق تبری جستن از دشمنان خدا به کسانی عطا می‌شود که محبت خدا و اولیای خدا را در دل دارند و نسبت به آنان معرفت پیدا کرده‌اند. در یکی از بخش‌های زیارت عاشورا آمده است: «فَأَسْتَسْئَلُ اللَّهَ الَّذِي أَكْرَمَنِي بِمَعْرِفَتِكُمْ وَ مَعْرِفَةَ أَوْلِيَانِكُمْ وَ زَرَقَنِي الْبِرَاءَةَ مِنْ أَعْدَانِكُمْ أَنْ يُجْعَلَنِي مَعَكُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ...»؛ و درخواست می‌کنم از خدایی که مرا گرامی داشت به وسیله معرفت شما و معرفت دوستان‌تان تا همیشه بیزاری از دشمنان شما را روزی من فرماید. (زیارت عاشورا) خداوند مؤمنان را با محبت اهل بیت (ع) و اولیای خدا کرامت می‌بخشد و عزت می‌دهد و کسی که خود را محب ایشان می‌بیند، توفیق برائت جستن از دشمنان‌شان را هم از خداوند می‌خواهد. این بخش زیارت عاشورا به مسای می‌گوید «حب» و «بغض» ملازم یکدیگر هستند و یکدیگر را کامل

می‌کنند، مانند دو بال که باید با یکدیگر همراه بوده و عمل کنند تا امکان پرواز به وجود بیاید. مذهب تشیع حب و بغض را خود دین می‌داند. رسول الله (ص) می‌فرماید: «أَهْلُ الدِّينِ إِلَّا الْحُبَّ وَالْبِغْضُ؟! قَالَ اللَّهُ عَزَّوَجَلَّ: إِنْ كُنْتُمْ تُحِبُّونَ اللَّهَ فَاتَّبِعُونِي يُحْبِبْكُمُ اللَّهُ»؛ آیا دین، جز دوستی و دشمنی است؟ خداوند عزوجل می‌فرماید: اگر خدا را دوست دارید، از من پیروی کنید تا خداوند، دوست‌تان بدارد. (دعائم الإسلام، ج ۱، ص ۷۱) مؤمنان نه تنها برائت از دشمنان خدا را رزق می‌دانند؛ بلکه تکلیف خودشان هم می‌دانند و آن را عین دین می‌شناسند که اگر وجود نداشته باشد، دین‌شان کامل نیست. حال باید برسیم کسی که دشمن خداست چه خصوصیتی دارد؟ مطمئناً کافران و مشرکان دشمنان خداوند و اهل بیت (ع) هستند؛ اما گروهی در کنار آنان نیز وجود دارند که دشمن حق هستند و به راحتی نمی‌توان آنها را شناخت. آنان «افساقان» و «منافقان» هستند که در بین مؤمنان نفوذ کرده و به فساد مشغول هستند. در تمام اعصار و قرون این افراد بوده‌اند و در آیات قرآن و روایات آمده (بسیاری درباره آنان شنیده‌ایم، «فسق» در لغت به معنای نافرمانی و ترک دستور خدا و خسروچ از راه حق و تمایل به گناه است. از این رو، فاسق کسی است که در برابر دستورات خدا، نافرمانی می‌کند و از راه حق خارج می‌شود. در این باره مباحثی میان فرقه‌های

بهای خون امام حسین (ع)

آیت‌الله شهید سیدمحمدباقر صدر: خون امام حسین (ع) این قدر ناچیز نیست که در بهایش تنها به این بسنده شود که وجدان انسان مسلمان را در یک عصر یا یک نسل به لرزه درآورد، ممکن نیست بهای خون امام حسین (ع) این باشد که فقط بنیان بنی‌امیه را به لرزه انداخته یا حقیقت بنی‌امیه را آشکار کرده یا تنها وجدان‌های نسلی از امت اسلام را زنده کند. این در بهای خون پاک امام حسین (ع) کافی نیست، بلکه بهای خون امام حسین (ع) این است که در گذر تاریخ درون همه نسل‌های امت اسلام را همچنان به حرکت درآورد و روشنگری کند. باید وجدان یکایک ما را تکان دهد. امامان اهل بیت (ع)، ص ۵۴۰

باطل شدن بیع

پرسش: بعد از آنکه زید، ملک خود را به عمرو فروخت و پول آن را دریافت کرد و همچنین بعد از فروش آن توسط عمرو، به خالد و دریافت پول آن و مصرف آن در هزینه‌های او، حکم به توقیف و مصادره اموال زید داده شده، آیا این حکم، شامل ملکی که قبل از آن از سوی زید فروخته شده، می‌شود و کشف از بطلان فروش آن می‌کند؟

پاسخ: اگر ثابت شود که فروشنده بر اثر حکم حاکم نسبت به توقیف اموالش از زمان معامله، حق فروش آنها را نداشته یا با آنکه ذوالید بوده، ولی مالک مبیع نبوده؛ بلکه مبیع از چیزهایی بوده که حاکم حق مصادره آن را داشته، حکم مصادره که متأخر از بیع است، شامل مبیع هم شده و حکم به بطلان بیعی که قبل از صدور حکم صورت گرفته، می‌شود و در غیر این صورت، بیعی که قبل از صدور حکم انجام شده، مشمول مصادره اموال نشده و محکوم به صحت است.

آیت‌الله‌العظمی‌خامنه‌ای، اجوبه‌الاستفتائات، سؤال ۱۴۷۶

حجیت قول خبره

حجت‌الاسلام سیدصادق علم‌الهدی: بحث حجیت قول خبره در موضوعات احکام است و تا آنجا که من خبر دارم، هیچ فقیهی قول خبره را فی‌نفسه حجیت نمی‌داند؛ چرا که دلیل شرعی بر حجیت آن وجود ندارد. آنچه فی‌الواقع برای فقیه حجیت است، همین اطمینان است که به‌ندرت از رأی یک خبره حاصل می‌شود، بلکه نیازمند اتفاق نظر ارباب خبره است یا لازم است قراین دیگری رأی خبره را تأیید کند. فقیه باید برای شناخت دقیق برخی از موضوعات احکام، با جمع‌آوری قراین و شواهد، راهی به وثوق و اطمینان بگشاید و چنانچه فقیه نتواند راهی به شناخت موضوع بیابد، باید بر اساس اصول عملیه فتوا دهد.

صداق

هفته نامه

سیاسی، فرهنگی و اجتماعی

صاحب امتیاز

معاونت سیاسی نمایندگی ولی فقیه در سپاه

مدیرمسئول:یدالله جوانی

سرمدیر:علی حیدری

شورای سیاست گذاری:

علی قاسمی، سیامک باقری، سعدالله زارعی،

عزیز غضنفری، فرهاد مهلوی، مهلی سعیدی،

فتح الله پریشان، احد کریم خانی، حسین عبداللہی فر

دبیر تحریریه: سید فخرالدین موسوی

مدیر فنی: محمد صالح نادری

نگارش و ویرایش: محبوبه حاجی آقایی

صفحه آرا: علی اکبر هدایتی

عکاس: حامد گودرزی

ناظر چاپ: سعید قاسمی

چاپ: مرکز چاپ سپاه: ۳۸۵۲۲۴۴۶ (۰۲۱)

تلفن: ۱۱۰ و ۱۰۰ و ۷۷۴۶۰۱۰۰ (۰۲۱)

ssweekly.ir

@ssweekly

info@ssweekly.ir

نمبر: ۷۷۴۸۸۴۶

سامانه پیامک: ۳۳۰۰۹۹۰۰۳۳

شماره ۱۱۰۶ | دوشنبه ۳۰ مرداد ۱۴۰۲

صبحانه

راهکارهای ساده موفقیت

به جای دنبال کردن زندگی دیگران، روی زندگی خود تمرکز کنید و تا جایی که می‌توانید از حواشی دور باشید. به دنبال رشد فردی بوده و همانند یادگیری یک مهارت جدید، انضباط فردی داشته باشید و کمال‌طلبی منفی نداشته باشید، هر کاری را از ساده‌ترین مرحله ممکن شروع کنید.

صادقانه

درجات مؤمن

امام صادق(ع) به عبدالعزیز قراطیسی فرمودند: ای عبدالعزیز! ایمان ده درجه است؛ مانند پلکانی که پله‌پله از آن بالا می‌روند؛ پس نباید کسی که در درجه دوم ایمان قرار دارد، به کسی که در درجه اول است بگوید، تو چیزی نیستی، هیچ‌گاه کسی را که سطحش از تو پایین‌تر است از ایمان ساقط ندان، که اگر چنین کنی، کسی که از تو بالاتر است نیز تو را از ایمان ساقط می‌شمارد و هرگاه کسی را که از تو پایین‌تر است، دیدی، با او به رفق برخورد کرده و چیزی را که طاقت ندارد بر او تحمیل نکن، که اگر چنین کنی، او را خواهی شکست و هر کس مؤمنی را بشکند، باید شکستگی او را جبران کند. (کلبی، اصول کافی، ج ۴، ص ۱۴۶)

تلاشد

مناقضین از آلبانی به کانادا می‌روند

کتیبه سبز

پیام عزت

دوباره فتنه شد و مردم امتحان دادند و باز درس بزرگی به دشمنان دادند برای عزت این خاک سربلند کهن دوباره ملت ایثارگر جوان دادند همین که آتش آشوب‌ها زبانه کشید میان شعله چه پروانه‌ها که جان دادند بگو به خصم که اینجا عراق و سوریه نیست هزار بار که این را نشان‌تان دادند به قصد خواری ما، دشمنان چهل سال است چه خرج‌ها که نکردند و هی زان دادند دوباره فتنه شد و ملت امام حسین پیام عزت خود را به این جهان دادند خوش آن دمی که خبر می‌دهند پرچم را به دست صاحب خود، صاحب‌الزمان دادند در این میانه ولی عهده‌ای نمک‌شناس برای دشمن این خاک، دم تکان دادند به لطف فتنه فرومایگان غرب‌زده مرام و مسلک‌شان را به ما نشان دادند دلم پر است از این نان به نرخ روز خوران که آبرو و شرف را به آب و نان دادند به غیر آتش خشم از قلم نمی‌آید دلم پر است، غزل گفتیم نمی‌آید آهای ملعبه‌های پلید پول پرست بدون دغدغه‌های همیشه سرخوش و مست شما آهای سلبریتیان بی‌هویت وطن به سکه‌فروشان دور از آدمیت آهای شایع‌پردازهای مسئله‌ساز آهای خانه‌براندازهای شعیده‌باز شما که در وطن شیرها بزرگ شدید چه شد که هم‌قدم و هم‌صدای گرگ شدید؟ شما که نان همین انقلاب را خوردید چه شد که این همه خفت به بار آوردید؟ وطن برای شما که شبیه یک هتل است چهار فصل هوای شما که معتدل است شما که سر به فلک می‌کشید در آمدتان بلندتر شده هر روز میز و مسندتان به جای اینکه به درد وطن بپردازید چرا به مردم خود هی لگد می‌اندازید؟ شما کجای قضایا و ما کجا هستیم؟ اگر چه معتزیم، از شما جدا هستیم کسی که شعله به پرچم کشیده از ما نیست گلوی هموطنم را بریده، از ما نیست کسی که کرده جسارت به خیمه مولا که پاره کرده و آتش زده‌ست قرآن را کسی که امنیت شهر را به هم زده است که هر چه دشمن ما گفته او رقم زده است کسی که کرده اهانت به چادر زن ما نبوده هموطن ما و هست دشمن ما وطن محاکمه کن رهبران غانله را وطن نشان بده سرسختی مقابله را حجاب و نان و معیشت که اصل مسئله نیست هدف نبودن این کشور غیور و قوی‌ست

علی سلیمانان

زهر اخلاقی

توسنده

قلم، اذن ورود می‌خواهد برای ورود به حریم «ما رأیت إلا جمیلاً» حضرت زینب(س)؛ بانویی که نایب‌الزهر(س) و نایب‌الحسین(ع) بود و هنوز که هنوز است انگار شاعران نتوانسته‌اند تمام و کمال صبوری‌اش را در غزل‌ها بگنجانند و از عشقش به حسین(ع) بسرائند. به عشق این بانوی صبور، برخی زنان پا به کاروانی گذاشتند که قرار بود یا شهید باشند یا اسیر. زنان عاشورایی که غزل غزل شعر وفاداری سرودند و قافیه‌های این قافله عشق شدند.

عروس وهب

در گوشش نجوایی شنید: «حیف تو نیست! تو تازه عروسی! زیبایی و دلربا». خم به ابروی کمانی‌اش افتاد. سنگی برداشت و به طرف پیش پرت کرد و زیر لب هم شیطان را لعن. هنوز خیمه‌اش بسوی وهب را می‌داد. قطره‌ای اشک از چشم راستش به پایین غلتید و چشمان سیاهش را بست. تمام جانش باید گوش می‌شد تا زخم‌های او را که وهب شنیده بود، او هم بشنود. زمزمه «لیک یا حسین» را از تکتک سنگریزه‌ها و خاک صحرای کربلا شنید. باد تفتیده صحرا خودش را به داخل خیمه رساند. در آن هفده روز از ازدواجش با وهب شانه به شانه‌اش آمده بود. حالا هم می‌خواست به رسم عاشقی و دلدادگی، عشقش را گره بزند به عشق والای وهب که حسین(ع) بود و شهادت. گونه‌های سرخ شد مانند اولین اناری که وهب برایش چیده بود. قلبش به تپش افتاد؛ مثل وقتی که اولین بار به وهب لبخند زده بود. صدای چکاچک شمشیرها دلش را نلرزاند که هیچ، مصمم‌ترش هم کرد و راهی میدان رزم شد. چادر سفیدش از ضربت عمود آهنین غلام شمر ارغوانی شد. لبخندی بر لبان سرخش نشست. شمشیرها بر او سایه سیاهی انداختند؛ ولی او خودش را سفیدبخت‌ترین عروس دنیا دید و صدای خوش‌آمدگویی وهب را شنید.

حضرت رباب(س)

ستاره‌ها آنقدر دوست داشتند که دلشان می‌خواست به جای ستاره آسمان، گل‌های روی چادرت باشند. هنوز باورت نمی‌شد تو در دعا‌های شبانه‌ات، کنیزی خانه این خاندان را طلب کرده بودی؛ ولی حالا عروس حسین(ع) بودی. با به دنیا آمدن علی اصغر، خودت را

روی بال‌های فرشته‌ها در آسمان دیده بودی؛ اما پایت که به صحرای کربلا رسید، انگار غم تمام عالم در دلت چنبیره زد. عاشق حسین(ع) بودی و دلت می‌خواست تو هم فدایی‌اش باشی. به گوشه سوخته چادرت نگاه می‌کنی. صورتت از اشک چشمانت تر می‌شوند. گونه‌های سفید و نرم علی اصغر لحظات آخر به رنگ حنا درآمده بود. پسر شش‌ماهه‌ات بی‌تاب آب نبود. بی‌تاب پدرش بود. تیر حرمله وقتی سفیدی گلویش را نشانه رفت، تو دیدی که آسمان غبارآلود شد و تاریک و بی‌فانوس. وقتی هم که علی اصغر به آغوش خاک رفت، تو مرثیه زمین را شنیدی. آن شب، ماه‌هم‌نشین زمین شده بود. حالا اشک‌های چشمه‌آبی شده و چهره مهتاب‌گونه علی اصغر به تو لبخند می‌زند. زلف پریشان کرده‌ای. دستانت دور زانوهای حلقه زده است و اشک‌های هم دور مردمک سیاه چشمانت. حالا بعد از حسین(ع) مثل بوته‌ای سرگردان در بیابان هستی. بعد از شهادت حسین(ع)، با خودت عهد بستنی لحظه‌ای در سایه نمانی. برای نماز شب آماده می‌شوی و قامت عشق می‌بندی. ستاره‌ها هنوز هم دلشان می‌خواهد گل‌های چادر نمازت باشند.

عاتکه بنت مسلم

به سفارش بانوی زینب(س) گوشواره‌ها را از گوش‌های‌شان درآورده بودند. فرزندان برادرش عقیل را به آغوش کشید. حالا نگاهش به امام زینب(س) حضرت زین‌العابدین(ع) بود و بانویش پیوسته بود و بی‌رحمانه‌تر از همیشه زبانه می‌کشید. با جیغ دختر بچه‌ای به طرف یکی از خیمه‌ها دوید. خیمه آتش گرفته بود. انگار آتش، نمرود بود و عاتکه، ابراهیم. باید به آتش می‌زد یا در حسرت نجات دختر می‌سوخت. عاتکه چادرش را سفت چسبید و به آتش زد. دختر نُه‌سال بیشتر نداشت و صورتش از دوده سیاه شده بود. ترس به جان نحیفش لرزه انداخته بود. جلباب دختر سوخته بود و گوشه گونه‌اش تاول زده بود. او را در آغوش گرفت و بوسید. وقتی از خیمه بیرون رفتند، عمود خیمه واژگون شد و پَر چادرش آتش گرفت. حالا در میان زبانه‌های آتش بود، ولی در گلستان هوای پدرش مسلم بن عقیل، نفسی تازه می‌کرد.

ماریه

بی‌قرار بود و در حیاط قدم می‌زد و نگاهش به در بود. دلش می‌خواست زودتر از بصره برود. با خودش می‌گفت: «ای کاش در مدینه

روایت

غزل‌واژه‌هایی از زنان عاشورایی

بودیم و با مولایم همراه می‌شدیم. ای کاش کنیز خانه بانویم زینب(س) بودم.» ای کاش‌ها مثل ماهی‌های حوض می‌چرخیدند و می‌چرخیدند. مثل زمان که می‌چرخید و می‌چرخید و مردمش را می‌آزمود. آزمون عشق بود و وفاداری. با خودش زمزمه می‌کرد: «ناید در بصره بمانم. باید به مولایم برسم. اگر بمانم مثل غزلی ناتمامم که شاعرش مُرده باشند.» ماریه می‌خواست در هوای عشقش نفس بکشد. دلش می‌خواست یکی از قافیه‌های این قافله عشق باشد. اصلاً به خاطر همین عشقش به عبدالله فقیر جواب آری داده بود. کم از بزرگان بصره خواستگار نداشت؛ ولی او به عبدالله دل بست. بساط عروسی‌شان هم در حیاط همان خانه برگزار شد؛ ولی حالا نمی‌توانست در هوای بصره نفس بکشد. بصره برایش قفس شده بود. مثل پرندگی گوشه حیاط کز کرده بود. عبدالله که آمد بی‌مقدمه از بی‌قراری‌اش گفت و از رفتن. از عشق گفت و قافیه‌را نیاختن.

شهبانوی گیتی

هلله و هیاهوی سپاه ابن‌سعد، نمک می‌شود بر زخم تازه‌ات، نمی‌دانی این مصیبتی که آسمانیان را تاب تحمل نبود چطور زمین تاب آورد؟ ولی تو زینب(س)، تو باید صبر کنی و صبر. خیمه را می‌سوزانند تا کاروانیان را دل سوخته‌تر کنند؛ ولی تو صبر می‌کنی و صبر. تو را قرینه‌النواب خوانده‌اند؛ همدم و همراه ناگواری‌ها، پس آغوش باز می‌کنی برای زنان و دخترانی که در غل و زنجیرند. ای نور چشم امام علی(ع) که شب‌ها همچون پدرت دست نوازش می‌کنی بر سر یتیمان کاروان و یتیمان برادرت. صدایت لرزه‌انداخته بر قلب ابن‌زید؛ چون تو ولیدالفصاحه بودی ای زاده شیواسخر!

شهبانوی گیتی قلب مهربانست از نوای «انکسر ظهری» حسین(ع) لرزید و تو چه آرام گریستی برای نبودن ماه بنی‌هاشم و چه بلند گریستند آسمانیان بر حال زمین. برای قرار شبانه‌ات بر سر سجده نمی‌توانی بایستی و صدای نماز نیمه‌شب حسین(ع) برادر و مولایت در گوشت می‌پیچد و تو دلت می‌خواهد مژه بر هم نزنسی و باز هم برادر را ببینی. صدای ناله فرات را می‌شنوی و صدایت به گریه بلند نمی‌شود؛ چون کاروانیان دخیل بسته‌اند به ضریح صبوری‌ات. صدای شیهه ذوالجناح فرشته‌ها را به ضجه درآورد و تو صبوری کردی و شنیدی که آسمانیان نوا سر دادند: «سلام بر قلب صبورت زینب(س).»

غیر رسمی

هدیه‌ای از مدینه

حجت‌الاسلام محمدحسن ابوترابی می‌گوید، شیخ عمری از بزرگان شیعه عربستان و رهبر شیعیان این کشور بود. در میان عربستانی‌ها به عنوان «پدر روحانی شیعیان» و به نوعی رهبر شیعیان این کشور شناخته می‌شد. شیخ عمری از شاگردان علامه نانینی و آیت‌الله سیدابوالحسن اصفهانی بود. با اینکه به سبب اعتقاداتش ۴۵ سال در زندان آل‌سعود اسیر بود؛ اما از انقلاب اسلامی ایران و شیعیان لبنان حمایت می‌کرد. در سفرهای حج معمولاً در مدینه خدمت ایشان می‌رسیدم و شیخ عمری معمولاً هنگام خداحافظی از رطب‌های مرغوب باغ خودش مقداری برای رهبر معظم انقلاب آماده می‌کرد و به عنوان هدیه مرحمت می‌کردند. یک سال آقای عمری به زیارت مشهد مشرف شده و بعد از آن خدمت رهبری رفته بودند. چند وقت بعد و البته در همان سال، مدینه خدمت آقای عمری بودم که ایشان با خنده گفتند، آیت‌الله خامنه‌ای در آن ملاقات بابت خرماها از ایشان تشکر کرده‌اند. بعد هم از بنده بابت رساندن خرماهای امانتی تشکر کردند.

حسن ختام

چند جمعه دیگر

بسا رؤیای لحظه آمدنت، خیابان‌های انتظار را قدم می‌زنم. چشم‌های خسته‌ام، درد سالیان دراز سکوت را و سالیان سرد نیامدنت را در این کوچه‌های مه‌آلود می‌گریزم. هفته‌ها می‌روند و می‌آیند و من در ثانیه ثانیه جمعه‌ها تحلیل می‌روم. جمعه‌ها می‌روند و می‌آیند و انتظار، ققنوسی است که آتش خاکسترش را خاموشی نیست. آه، ای دلیل بزرگ منتظران زمین، ای مسافر آمدنی، ای موعود! بگو چند روز دیگر خورشید باید غروب کند؟ چند بار دیگر باید بر شانه‌های کوه، برف بنشیند؟ چند جمعه دیگر باید خاکستر شود تا تو بیایی و خورشید طلوع کند، تو بیایی و بهار شود، تو بیایی و دانه‌های انتظار مان به بار بنشیند. دلم گرفته است. آسمان، حرف‌های نگفتنی‌اش را می‌بارد و من خیس این همه انتظار، بغض می‌کنم و چکه چکه فرو می‌ریزم. تو باید بیایی. تو می‌آیی تا تاریخ مصرف ظلم را باطل کنی. تا عشق را، مهربانی را و عدل را بین مردمان خاک‌آلود پایین‌شهر و مردمان شیک بالا‌شهر، مساوی قسمت کنی. من ایمان دارم که آن روز، این شهر منتظر، شکوه آمدنت را خواهد دید.